

Begroting 2025

Registratienummer
24.0531325

Datum
15 oktober 2024

Versie
0,4

Status
Definitief

Afdeling
Financiën, Control en Belastingen

Inhoudsopgave

<i>Beleidsbegroting</i>	3
1. Inleiding	3
2. Waterveiligheid	11
3. Voldoende water	16
4. Gezond water	21
5. Schoon water	24
6. Veilige (vaar)wegen	29
7. Crisisbeheersing	31
8. Bestuur en Organisatie	34
9. Thema's Waterplan 2022-2027	38
10. Assetmanagement	42
11. Bedrijfsvoering	45
12. Verbonden partijen	49
13. Waterschapsbelastingen	55
14. Uiteenzetting financiële positie	60
<i>Financiële begroting</i>	69
15. Baten en lasten	69
16. Investerings	71
17. Geprognosticeerde balans	72
Afkortingen	73
Uitvoeringsinformatie	74

Beleidsbegroting

1. Inleiding

1.1 Algemene beschouwing

We staan voor de uitdaging om de grote doelstellingen voor toekomstbestendig waterbeheer te realiseren. In de begroting 2025 leest u wat we de komende jaren willen doen, wat we willen bereiken voor en met de inwoners in ons werkgebied en welke financiële middelen hiervoor benodigd zijn. Dit is weergegeven in de vorm van prestaties en bijbehorende mijlpalen en budgetten. De begroting vormt een uitwerking van de eerste jaarschijf van het meerjarenperspectief 2025-2029 (MJP). De basis voor deze begroting ligt in het Coalitieprogramma 2023-2027, het Waterplan HHNK 2022-2027 en onze Deltavisie.

Transparantie en aantoonbaarheid

We handelen transparant en aantoonbaar richting onze burgers volgens relevante wet- en regelgeving zoals de Wet open overheid (Woo), de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO), en de Network and Information Security (NIS2)-richtlijn. Daarnaast hebben we voor dit boekjaar voor het eerst de verplichting om zelf een rechtmatigheidsverantwoording in onze jaarstukken af te leggen. De snelle veranderingen in onze omgeving, technologie en maatschappij vragen om wendbaarheid en flexibiliteit van onze organisatie. Dit gaat gepaard met het maken van beslissingen onder onzekerheid en kan de bestuurlijke druk verhogen. Ook brengen we de druk die dit legt op ons personeel in kaart, zodat we hierop in kunnen spelen. Door gebruik te maken van een datagedreven aanpak en digitale innovatie zoals analysetools, sensortechnologie en automatisering kunnen we onze processen efficiënter en effectiever maken. Een voorbeeld hiervan is de sensorisering van waterkeringen om de sterkte van de kering aantoonbaar te maken.

Klimaatverandering en verduurzaming

Het veranderende klimaat vraagt om een adaptieve aanpak van waterbeheer. De KNMI-klimaatscenario's uit 2023 bieden wetenschappelijke inzichten, waardoor we anticiperend en proactief kunnen handelen. Duidelijk is dat we voor grote opgaven staan, waarbij we vaker te maken krijgen met stormen en periodes van langdurige droogte en neerslag. Het is hierbij van belang dat we 24/7 paraat staan. Crisisbeheersing is hierin met robuuste noodplannen essentieel voor een veilige toekomst. De maatregelen die zijn voortgekomen uit de evaluatie van de extreme neerslag in 2021 zijn opgenomen in de visie crisisbeheersing 2030 die eind 2024 aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Via Ruimtelijke Adaptatie werken we met de partners in ons gebied om in 2050 onze leefomgeving klimaatbestendig te hebben. Dit is een van de opgaven vanuit het Deltaprogramma Ruimtelijk Adaptatie (DPRA).

Door de toename van weersextremen hebben we onder andere te maken met energiekosten die lastig in te schatten zijn. We blijven inzetten op verduurzaming, zoals de bouw van groengasinstallaties op de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) Zaandam-Oost en Den Helder en het opwekken van energie uit slibgisting en streven naar een verdere inzet op zon- en windenergie. Ons Klimaat- en Energieprogramma (KEP) ontwikkelen we door richting 2035. Daarnaast dragen we bij aan biodiversiteit en een toekomstbestendige leefomgeving in ons gebied voor flora en fauna. Dit doen we bijvoorbeeld door onze dijken natuurvriendelijk te maaien en ze met onze watergangen te laten fungeren als natuurverbindingzones om het migreren van planten en dieren zoals amfibieën en kleine zoogdieren mogelijk te maken. Voor de Kaderrichtlijn Water (KRW) geven we uitvoering aan het afgesproken maatregelenpakket 2022-2027, waarbij de nadruk ligt op ecologisch doelbereik. Ook werken we aan de realisatie van de maatregelen die in ons algemeen bestuur zijn afgesproken voor het KRW Impulsprogramma 2024-2027. Hierin ligt het zwaartepunt op ons handelen rond het doelbereik voor (chemische) stoffen.

Nieuwe en oude taken

Ons aanpassingsvermogen wordt ook gevraagd bij nieuwe taken in de omgeving die we op ons nemen en die voortkomen uit ontwikkelingen op het gebied van klimaat en wet- en regelgeving. Zo geven we invulling aan het principe van 'water en bodem sturend' in de gebiedsprocessen van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). We koppelen waar mogelijk maatschappelijke opgaven aan onze waterveiligheidsfunctie, zoals de eventuele ontwikkeling van woningbouw bij het project Dijkkwartier in Den Helder. Met de strategische verkenning genaamd de Grote Verbouwing Waterketen focussen we op een integrale aanpak van grote opgaves zoals de Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Tegenover deze nieuwe taken staat dat we taken afstoten, zoals het wegenbeheer. Daarnaast bereiden we ons voor op het uitfaseren van onze slibdrooginstallatie (SDI) in Beverwijk en gaan we vanaf 2026 gebruik maken van de nieuwe SDI in Alkmaar die wordt gebouwd door de Huisvuilcentrale (HVC).

1.2 Vooruitblik op hoofdlijnen

Effect	Samenvatting 2025
Waterveiligheid	<ul style="list-style-type: none">• We focussen ons op de zorgplicht voor onze waterkeringen. Door middel van risicogestuurd assetmanagement en het ontwikkelen van continu inzicht geven we hier concreet invulling aan.• Het HWBP-2 project Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam is in uitvoering. We leveren modules 1, 6, 7 en 11 op. Voor het landelijke HWBP-programma gaat onder andere project Den Helder Havendijk over naar de planuitwerkingsfase.• Vanuit het VBK-3 programma verbeteren we 21 kilometer aan keringen. Voor project De Gors zijn de kosten hoger dan verwacht, voornamelijk door strengere regelgeving zoals de stikstofnorm. We beoordelen en toetsen onze keringen volgens vaste methodieken, bereiden ons voor op toekomstige klimaatuitdagingen en werken samen met kennisinstututen.• Binnen het programma Waterveiligheid 2030 breiden we ons meetnetwerk uit en gebruiken we <i>Artificial Intelligence</i> (AI)-modellen om continu inzicht te krijgen in de staat van onze keringen.• Bij de maaiwerkzaamheden bevorderen we biodiversiteit door te voldoen aan de gedragscode van de Natuurwetgeving.• We leveren een bijdrage aan een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving door actief deel te nemen aan gebiedsvisies- en plannen van de provincie en gemeenten. Ook werken we met onze gebiedspartners aan een toekomstbestendige zandige kust. Hiervoor stellen we een beheerplan op.• Waar mogelijk benutten we met onze waterveiligheidsopgaven actief kansen voor maatschappelijke meerwaarde, zoals bij het project Dijkkwartier Den Helder en met de trajectaanpak Enkhuizen – Medemblik. Hierbij combineren we waterveiligheid met ruimtelijke kwaliteit.
Voldoende water	<ul style="list-style-type: none">• Voor vijftien gebieden bepalen we in welke mate begroeiing in onze waterlopen toegestaan kan worden en dit leggen we vervolgens vast in de Legger Wateren. Hiermee zitten we op de helft van het totaal van 52 gebieden.• De peilbesluiten Callantsoog en Zijpe zijn de laatste peilbesluiten in de reguliere actualisatieronde. We ronden de actualisatie dit jaar af en leggen de peilbesluiten ter vaststelling aan het algemeen bestuur voor.• Met het Rijk en de provincie geven we invulling aan het principe Water en Bodem Sturend.• We ronden het eerste project van de Wateropgave 2.0 af en starten met de uitvoering van drie nieuwe projecten om antwoord te geven op de toenemende risico's van wateroverlast.• Om te anticiperen op de toenemende kans op watertekort stellen we de omvang van de zoete grondwatervoorraad in ons beheergebied vast en monitoren dit.• Voor de volgende cyclus van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, die start in 2025, voeren we nieuwe klimaatstresstesten uit. We focussen ons tijdens deze cyclus op de gebieden waar het verschil gemaakt kan worden. Ook bovenregionaal worden testen uitgevoerd waar mogelijke maatregelen uit voort kunnen komen.

Effect	Samenvatting 2025
	<ul style="list-style-type: none"> • Ons informatiesysteem voor waterkwantiteit breiden we uit met de wateroverlastverwachting tot twee dagen in de toekomst en een database met overstromingskaarten.
Gezond water	<ul style="list-style-type: none"> • We geven vervolg aan de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode 2022-2027, waarbij de nadruk ligt op het ecologisch doelbereik. • We geven invulling aan het KRW impulsprogramma 2024-2027, waarin het zwaartepunt ligt op ons handelen rond het doelbereik voor (chemische) stoffen. • Voor verschillende rapportages en onderzoeken, waaronder de EU-rapportage van de KRW, voldoen we aan actuele protocollen en eisen. • We zetten de voorbereiding van het project Verbetering natte infrastructuur Noordkop voort en beginnen met de uitvoering van de eerste vismaatregelen.
Schoon water	<ul style="list-style-type: none"> • We werken continu aan de betrouwbaarheid van de waterketen. Elke dag zuiveren we het door inwoners en bedrijven geproduceerde en door de gemeenten ingezamelde afvalwater, met als doel de waterkwaliteit te verbeteren. Zo dragen we bij aan de volksgezondheid en daarmee de leefbaarheid van ons gebied. • We streven naar een circulaire en duurzame waterketen. Het afvalwater bevat immers waardevolle grondstoffen en energie én is een bron van zoet water. Waar mogelijk halen we deze waarden eruit, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Beginnen bij de bron is en blijft het uitgangspunt. • Binnen de energietransitie spelen aquathermie en groen gas een steeds grotere rol. We zijn onderdeel en kennisdeler van de keten en werken met waterketenpartners, watersysteempartners, kennisinstellingen en bedrijven. • Voor de toekomst zien we een stapeling van opgaven zoals een Herziening Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater (HRSA), grote woningbouwopgaven en doelstellingen op het gebied van energie en circulariteit. Deze stapeling vraagt een grote inspanning binnen de waterketen als geheel, waarbij de huidige systeemkeuzes tegen het licht gehouden zullen worden. Tegelijkertijd moeten we 24/7 het afvalwater blijven zuiveren. In een strategische verkenning genaamd de Grote Verbouwing Waterketen brengen we de impact in beeld en nemen we het bestuur in 2025 en 2026 mee om een besluit te laten nemen over de gewenste aanpak hierin. • Voor de besluitvorming over ons waterbeheer en het realiseren van toekomstige opgaves werken we continu aan de betrouwbaarheid van onze data over het functioneren van onze <i>assets</i> (zuivering, bijbehorende transportleidingen en rioolgemalen).
Veilige (vaar)wegen	<ul style="list-style-type: none"> • Alle wegen die in ons beheer zijn dragen we over aan de gemeenten. De focus ligt op informatieoverdracht en nazorg. • Het vaarwegbeheer voeren we uit conform de herziene overeenkomst met de provincie.
Crisisbeheersing	<ul style="list-style-type: none"> • We verbeteren crisisprotocollen, draaiboeken en crisiscommunicatie, en maken een maatschappelijke impact-risico-analyse. • We bouwen aan een robuust netwerk met publieke en private partners dat ons tijdens crises ondersteunt. • We richten ons op versterken van watersystemen, verbeteren van informatievoorziening met tools zoals het 24/7 Waterbeeld en optimaliseren van crisisorganisatie en samenwerking. • Met de Visie Crisisbeheersing 2030 werken we aan de verdere professionalisering van de crisisorganisatie.
Bestuur en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • In het effect Bestuur en organisatie beschrijven we de bedrijfsvoering en enkele organisatiebrede activiteiten. We opereren meer dan ooit als netwerkorganisatie binnen een groter geheel. We beseffen dat we niet alles kunnen doen en maken bewuste keuzes in onze activiteiten. Dienstverlening aan inwoners en medewerkers staat centraal. We zoeken actief samenwerking met onze omgeving, bijvoorbeeld via het Waterinnovatiefonds, en dragen ook bij aan internationale maatschappelijke ontwikkelingen. • De maatschappelijke ontwikkelingen zorgen voor een continu veranderende omgeving en hebben impact op onze werkwijze. Een voorbeeld hiervan is de extra taken en toenemende complexiteit rondom vergunning en handhaving. Daarnaast dwingt de krapte op de arbeidsmarkt ons om inventief met middelen om te gaan om ons personeelsbestand zowel kwantitatief als kwalitatief in topvorm te houden. Dit doen we door in te zetten op leren en ontwikkelen en door de arbeidsmarktcampagne aan te passen aan de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

Effect	Samenvatting 2025
	<p>Het kunnen invullen van openstaande vacatures is een steeds grotere uitdaging gebleken. Daarnaast veroorzaken vacatures interne doorstroom (10-15 procent), wat weer tot nieuwe vacatures leidt. Dit vraagt om prioritering bij het uitzetten van vacatures en om capaciteit voor het inwerken van nieuwe collega's.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ook qua wetgeving wordt steeds meer van ons verwacht. We handelen transparant en aantoonbaar richting onze burgers volgens onder andere de Woo, de BIO, en de NIS2-richtlijn. De rekenkamer is volledig extern samengesteld en we bereiden ons voor om over 2025 de rechtmatigheidsverantwoording door het bestuur te laten afgeven. De rekenkamer draagt bij aan het versterken van onze lerende organisatie en speelt een cruciale rol in het bevorderen van efficiëntie en effectiviteit binnen onze structuur. De Wet Open Overheid, Water en Bodem sturend, duurzaamheid en ruimtelijke adaptatie blijven capaciteit vragen van zowel bestuur als organisatie. We werken permanent aan manieren om het bestuur soepel en efficiënt besluit te laten nemen. • Om beter voorbereid te zijn op toekomstige uitdagingen, zijn we bezig met het ontwikkelen van een toekomstvisie die ons zal helpen onze doelen te bereiken en onze organisatie te versterken.

1.3 Leeswijzer

De begroting is opgebouwd rondom de maatschappelijke effecten. De effecten die we willen bereiken zijn opgenomen in de hoofdstukken twee tot en met acht. Ieder effect bestaat uit:

- een uitwerking van de prestaties per resultaat voor 2025: wat willen we bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat zijn de kosten;
- de bedragen per effect van exploitatie en investeringen;
- verbonden partijen.

Risico's zijn opgenomen in het hoofdstuk 14.1 Weerstandscapaciteit en risicomanagement.

In deze begroting gaan we in op de financiële verschillen tussen de begroting 2025 en de begroting 2024. Bij de financiële tabellen en teksten zijn toelichtingen opgenomen waarin we de relevante afwijkingen of grote verschuivingen ten opzichte van de begroting 2024 verklaren.

In de tabellen kunnen afrondingsverschillen voorkomen, deze zijn opgenomen voor de verticale tellingen. Door afrondingen kunnen aansluitingsverschillen voorkomen tussen verschillende tabellen. De prestaties die inhoudelijk wijzigen, krijgen voor de vergelijkbaarheid een nieuw nummer. Hierdoor is geen sprake van doorlopende nummering. Wanneer de prestatie vanaf de begroting 2025 wijzigt is dit opgenomen in de tabellen. Ter vergelijking zijn in de tabellen de bedragen van de begroting 2024 en de jaarrekening 2023 opgenomen. De cijfers van de voorgaande jaren zijn aangepast aan de huidige indeling naar effecten, resultaten en prestaties.

Na de hoofdstukken per effect worden de thema's uit het Waterplan toegelicht en de (verplichte) begrotingsparagrafen gepresenteerd zoals opgenomen in het Waterschapsbesluit.

Vanaf dit begrotingsjaar geldt een nieuw Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen (BBVW), waarin de verslaggevingsregels voor waterschappen staan benoemd. Hierdoor is de indeling en inhoud van de begroting 2025 op enkele onderdelen anders dan eerdere begrotingen.

1.4 Externe en interne ontwikkelingen

Ons bestendig financieel beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- Schommelingen binnen de belastingcategorieën zoveel mogelijk beperken;
- Structurele kostenstijgingen dekken door structurele opbrengstenstijgingen;
- Standen reserves niet negatief aan einde planperiode;
- De schuldpositie blijft binnen de bandbreedte van maximaal tweemaal de belastingopbrengst in 2040;

- Als de bestaande financiële middelen ontoereikend zijn, wegen we nieuw beleid en de extra ambities in relatie tot de financiële mogelijkheden met elkaar af;
- Aandeel kapitaallasten in de exploitatiebegroting maximaal 30%;
- Bij het aantrekken van leningen anticiperen we op de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) door in ons beleid de renterisiconorm en de kasgeldlimiet te verwerken;
- De belastingopbrengst kan worden aangepast aan de gecorrigeerde inflatie.

Vergelijking met begroting 2024 en MJP 2025-2029

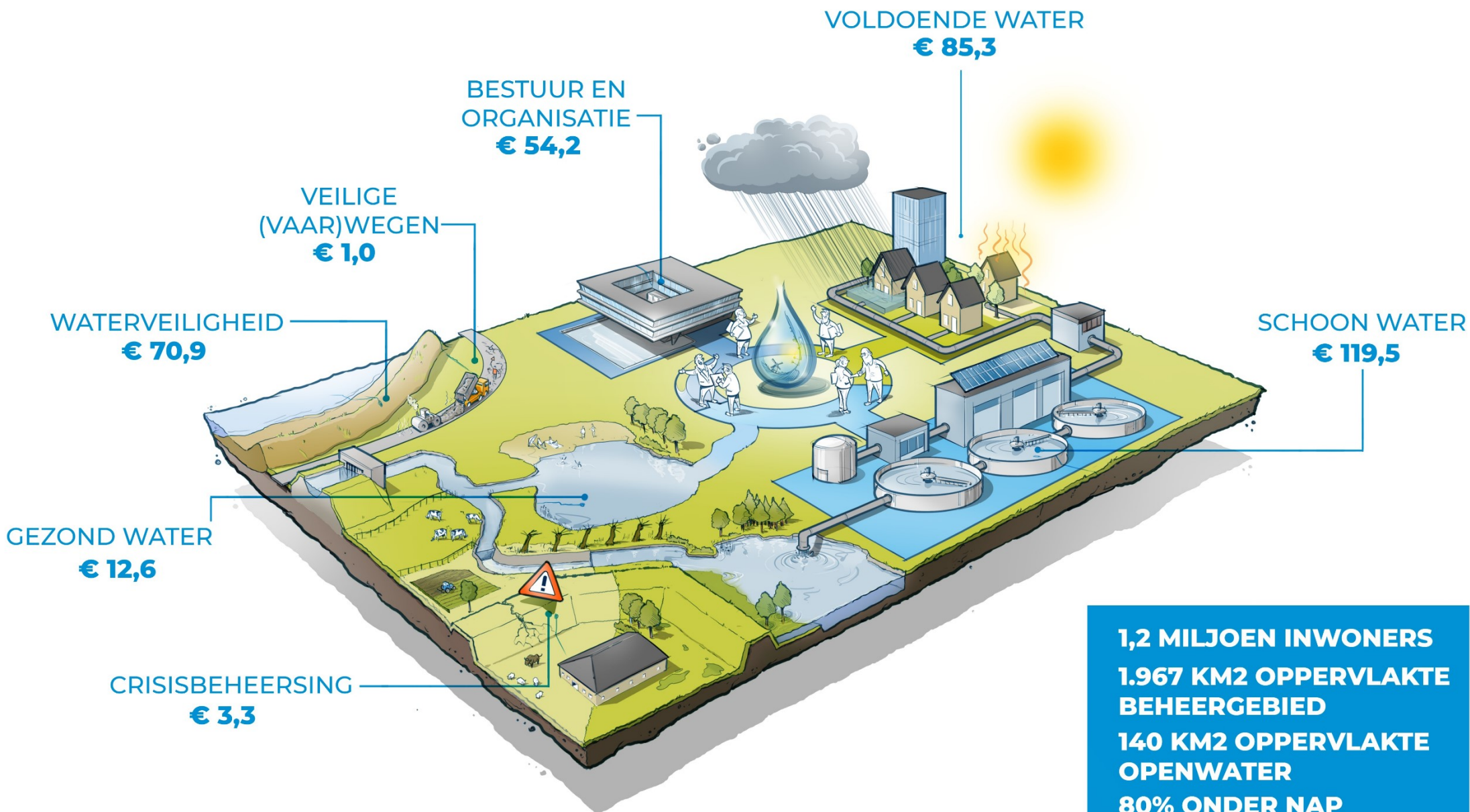
De begroting 2025 is een uitwerking van het eerste jaarschijf van het MJP. Hieronder maken we een vergelijking met de begroting 2024 en het MJP.

- De gemiddelde stijging van de belastingopbrengst in de begroting 2025 en MJP is 8,7%. Deze was 10,7% in de begroting 2024.
- De omslagrente in de begroting 2025 en MJP is 1,25%. Deze was 1,35% in de begroting 2024.
- De schuldpositie per 31 december 2040 is in lijn met het MJP. We hebben in 2021 een lening aangetrokken van € 651 miljoen tegen 0% rente voor de financieringsbehoefte tot en met 2025.
- Voor de inflatie op de directe kosten en loonsom hanteren we een gewogen gemiddelde van 3,6%. Voor de directe kosten zijn de inflatiecijfers 2,3% en we rekenen met een loonsomstijging van 5,2%. Deze percentages zijn gelijk aan het MJP.

WAT DOEN WE MET UW BELASTINGGELD?

Begroting 2025 - TOTALE KOSTEN € 347 MILJOEN

1.5 Exploitatie en investeringen naar effect

Exploitatie en investeringen

Effect (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	Jaar- rekening	Begroting		Jaar- rekening	Begroting	Begroting
		2023	2024			
Waterveiligheid	48,0	57,3	63,9	0,8	8,4	2,7
Voldoende water	71,5	78,8	84,3	14,3	3,1	4,6
Gezond water	10,0	8,2	12,4	0,6	1,2	2,2
Schoon water	112,4	105,8	112,6	28,9	38,5	29,0
Veilige (vaar)wegen	14,8	8,3	1,0	-	-	-
Crisisbeheersing	3,2	3,0	3,0	-	-	-
Bestuur en organisatie	26,6	39,2	39,8	2,0	2,1	2,7
Afronding	0,1	0,1	0,2	0,1	-	-
Totaal netto	286,6	300,7	317,2	46,7	53,3	41,2
Dotaties en onttrekkingen aan bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	-35,4	-26,5	-26,1	-	-	-
Waterschapsbelastingen	-248,5	-274,0	-291,1	-	-	-
Afronding	-0,1	-0,1	-	-	-	-
Totaal ('-' is voordelig)	2,6	-	-	46,7	53,3	41,2

In bovenstaande tabel zijn de netto kosten opgenomen. In de afbeelding op de vorige pagina zijn de bruto kosten opgenomen exclusief subsidies en bijdragen. Voor een overzicht van de dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien verwijzen we naar hoofdstuk 15.1. In de financiële begroting staat de verdeling naar baten en lasten.

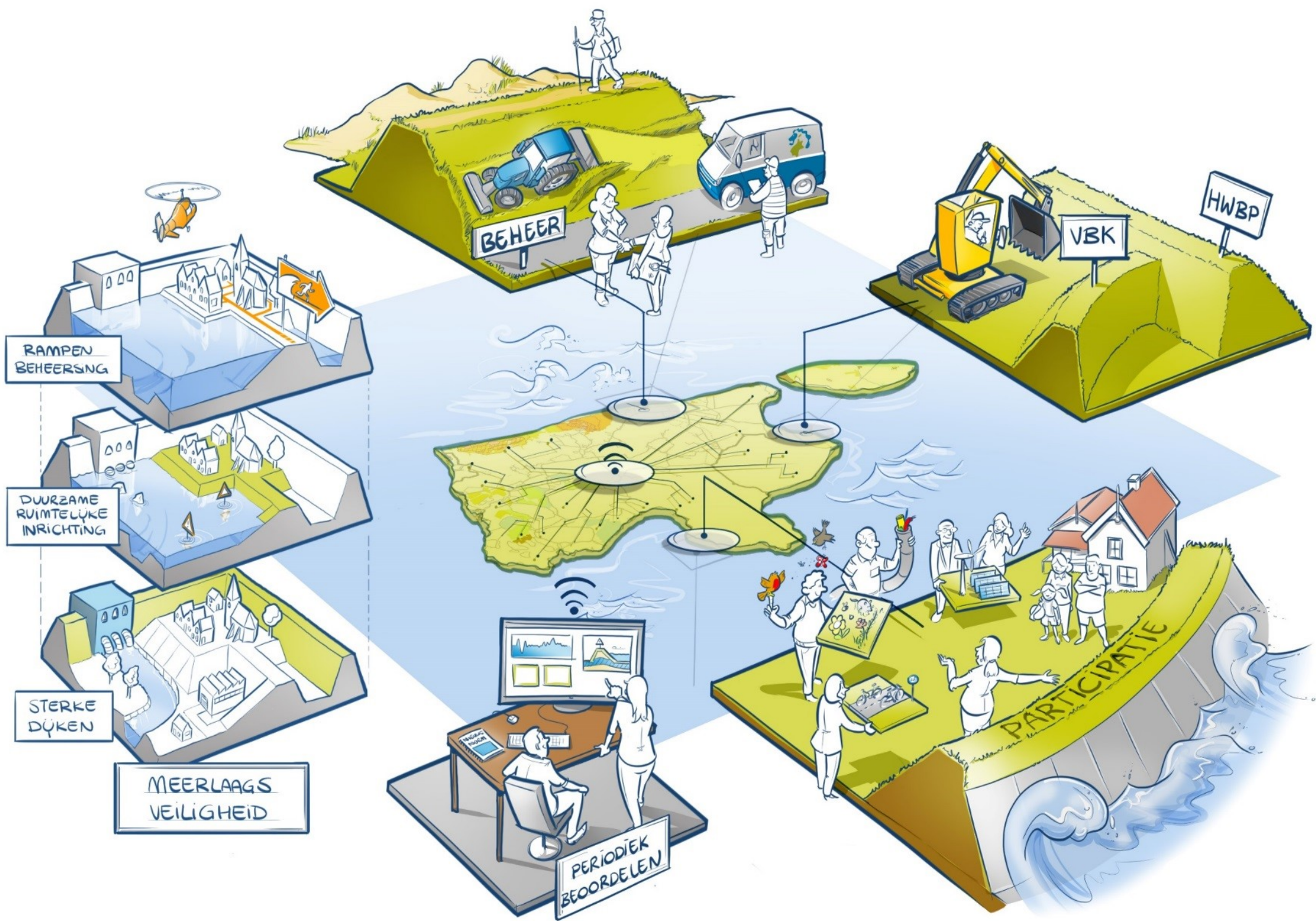
Toelichting exploitatie

De toename van de kosten bij het effect Waterveiligheid komt voornamelijk door herstelwerkzaamheden door gevolgschade van stormen en hoogwater uit eind 2023 en begin 2024, programma waterveiligheid anno 2030 en uitbreiding van de personele capaciteit van beheer en onderhoud. Bij het effect Voldoende water zijn de kosten hoger door het wegwerken van achterstanden bij vergunnen voor peilafwijkingen, toegenomen beheer en onderhoudswerkzaamheden vanwege de toename van het aantal assets. De toename van de kosten bij het effect Gezond water komt met name door onze inzet van subsidies aan bedrijven vanuit het Landbouwportaal, de invulling van het beleidskader invasieve exoten en door inzet van medewerkers voor de waterkwaliteit. De kostentoeename bij het effect Schoon water is het saldo van lagere energiekosten en hogere kapitaallasten, hogere onderhoudskosten en een hogere toevoeging aan de voorziening persleidingen en rioolgemalen. De afname in exploitatiekosten van Veilige (vaar)wegen komt door de wegeoverdracht. Bij het effect Bestuur en organisatie stijgen de kosten door onder meer capaciteitsuitbreidingen voor handhaving en inkoop, informatieveiligheid en privacy en toegenomen digitalisering op diverse gebieden.

Toelichting investeringen

Het netto investeringsvolume is per saldo € 12,1 miljoen lager dan in de begroting 2024 en komt uit op € 41,2 miljoen. Dit komt onder andere door diverse verschuivingen over de jaren, vervallen projecten en daartegenover staan enkele nieuwe projecten. Door externe factoren zoals vergunningverlening door derden, netcongestie en de maatregelen rondom stikstof blijft de voortgang op projecten onzeker.

2. Waterveiligheid

2.1 Resultaat 1: We beperken het overstromingsrisico door onze keringen te laten voldoen aan het afgesproken beschermingsniveau en ze risicogestuurd te beheren. Zo geven we invulling aan de zorgplicht.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>		Exploitatie			Investerings			
		JR23	B24	B25	JR23	B24	B25	
P081					Uitgaven	69,5	81,8	61,2
		0,3	2,2	2,8	Inkomsten	-69,5	-81,8	-61,2
					Afronding	-	-	-
					Netto	-	-	-
In 2027 zijn de primaire waterkeringen op orde die op het landelijke HWBP-2-programma staan.		Project in uitvoering:						
		<ul style="list-style-type: none"> Markermeerdijken Hoorn-Edam-Amsterdam 						
Het HWBP-2-project Markermeerdijken is volop in uitvoering. De werkzaamheden vinden plaats in de verschillende modules langs de Markermeerdijken van Hoorn tot en met Amsterdam. Hierbij verwachten we module 1 en module 7 in het eerste kwartaal op te leveren aan beheer, module 6 in het derde kwartaal en module 11 in het vierde kwartaal. Het verschil in exploitatielasten komt met name door hogere rentekosten door de voorfinanciering. Het verschil in investeringen komt door verschuivingen in de tijd van de projecten.								
P082					Uitgaven	6,0	43,3	15,0
		12,4	12,1	11,7	Inkomsten	-5,2	-38,9	-13,5
					Afronding	-	-	-
					Netto	0,8	4,4	1,5
In 2050 voldoen de primaire waterkeringen die op het landelijke HWBP-programma staan aan de norm.		Projecten in verkenningsfase: <ul style="list-style-type: none"> Schellingwoude Projecten in planuitwerkingsfase: <ul style="list-style-type: none"> Den Oever – Den Helder Den Helder, Havendijk Den Helder, Helderse Zeewering Katwoude (module 12b) Monnickendam Zeedijk Wieringermeerkering (Haukesschutsluis) Projecten in realisatiefase: <ul style="list-style-type: none"> Katwoude (module 11a en 12a) Realistisch ontwerpen met lengte-effect (innovatieproject) Samenwerken aan Kunstwerken (innovatieproject) 						
De projecten Den Helder Havendijk, Helderse Zeewering en Wieringermeerkering (Haukesschutsluis) gaan over naar de planuitwerkingsfase. Het project Katwoude (module 11a en 12a) bevindt zich in de realisatiefase. Het project Realistisch ontwerpen met lengte-effect is een nieuw innovatieproject en richt zich op onderzoek naar de toename van de overstromingskans bij een toenemende lengte van een waterkering. In het lopende innovatieproject Samenwerken aan Kunstwerken delen we kennis en bevorderen de samenwerking binnen de alliantie HWBP.								
Het verschil in investeringen wordt veroorzaakt doordat verwachte uitgaven aan de projecten Realisatiefase Den Oever-Den Helder en Realisatie Katwoude doorschuiven.								

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P076	10,2	13,0	14,1	-	-	-
In 2030 voldoen de in de toetsronde 2012-2024 afgekeurde regionale keringen aan de norm, inclusief kunstwerken en niet-waterkerende objecten.	<ul style="list-style-type: none"> We verbeteren circa 21 kilometer aan regionale keringen zodat ze aan de norm voldoen. 					
<p>Het VBK-3 programma heeft als doel om circa 150 kilometer regionale keringen aan de norm te laten voldoen in de periode tot en met 2030. Dit jaar verbeteren we 21 kilometer binnen de projecten HULOK fase 3, de Gors Vurige Staart, Egmond-Heiloo fase 3 en Starnmeer.</p> <p>Tijdens het opstellen van het uitvoeringsplan voor het VBK project de Gors is duidelijk geworden dat het werk grotendeels met klein materieel moet worden uitgevoerd vanwege de dijkveiligheid en bereikbaarheid. Daarnaast zorgen extra vervoerbewegingen voor meer uitstoot, waardoor we nabij het Natura2000 gebied deels elektrisch materieel moeten inzetten om onder de stikstofnormgrens te blijven. Beide werken kostenverhogend en zorgen voor een verschuiving van budgetten tussen de jaarschijven binnen het programmakrediet van het VBK-programma.</p>						
P077	2,7	4,2	2,6	-	-	-
In 2034 hebben we al onze primaire keringtrajecten beoordeeld en in 2036 onze regionale keringen getoetst conform de afgesproken beoordelings-/toetsmethodiek.	<ul style="list-style-type: none"> We leggen het veiligheidsoordeel voor traject Enkhuizen-Schardam (13-7) voor aan het dagelijks bestuur. De gedetailleerde beoordeling voor traject Schardam-Edam (13-8) ronden we af. We evalueren de toetsing van de regionale keringen van de periode 2012-2024. We voeren een hertoetsing uit op de afgekeurde regionale keringen (peildatum is 1-1-2024). Voor de volgende toetsronde voor de regionale keringen 2025-2036 stellen we een plan van aanpak op 					
<p>Voor de tweede Landelijk Beoordelingsronde (LBO2) leggen we het veiligheidsoordeel voor traject Enkhuizen-Schardam (normtraject 13-7) voor aan het dagelijks bestuur. Voor het traject Schardam-Edam (normtraject 13-8) ronden we de gedetailleerde beoordeling af om een veiligheidsoordeel te formuleren.</p> <p>Om voorbereid te zijn op de toekomst onderzoeken we de klimaatbestendigheid van onze keringen en houden we onze vakkennis op peil. Dit doen we door deel te nemen aan diverse onderzoeken van Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Horizon en Interreg. Daarnaast werken we met Stowa, RWS, universiteiten en kennisinstituten aan onderzoek en kennisontwikkeling.</p> <p>In West-Nederland wordt de toetsing 2012-2024 geëvalueerd door de Provincies, waarvoor we input geven. We voeren een (geavanceerde) vervolgoetsing uit op de afgekeurde regionale keringen om te komen tot een aangescherpt veiligheidsoordeel (peildatum is 1-1-2024). Deze geavanceerde toets moet leiden tot een realistische restopgave zonder onnodig afgekeurde dijkstrekkingen, voor het programma Verbetering Boezemkades (VBK).</p> <p>We stellen een plan van aanpak op voor de nieuwe toetsronde van 2025-2036, waarbij we verbinding zoeken met het programma Waterveiligheid 2030. Dit heeft als doel continu inzicht te krijgen in de staat van de kering</p> <p>De daling in exploitatie is incidenteel en komt met name doordat jaar 2025 een overgangsjaar is bij het beoordelen en toetsen van primaire- en regionale keringen waardoor minder kosten worden gemaakt voor onderzoek en inhuur van specialisten.</p>						
P078	20,4	23,0	28,8	-	4,1	1,2
In 2030 hebben we continu inzicht in de staat van onze keringen en maken we aantoonbare afwegingen tussen risico's, prestaties en kosten.	<ul style="list-style-type: none"> Het slimme meetnetwerk breiden we uit met tenminste vier polders. We winnen zeer hoge resolutie foto's in van al onze harde primaire keringen voor het trainen en testen van AI-modellen. 					

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
<ul style="list-style-type: none"> We stellen een <i>Digital Twin</i> op van de stortbermen op Texel. We herstellen de urgente schades die veroorzaakt zijn door het hoge water en storm van eind 2023/ begin 2024 op het IJssel- en Markermeer. 						
<p>Binnen het programma Waterveiligheid 2030 breiden we ons slimme meetnetwerk uit om beter inzicht te krijgen in de grondwaterstand bij verschillende belastingcondities zoals buitenwaterstand, neerslag en verdamping. Dit helpt ons de uitgangspunten voor toetsingen en versterkingsprojecten te verbeteren. Daarnaast gebruiken we <i>real-time</i> inzicht in de grondwaterstanden voor crisisbeheersing.</p> <p>We gebruiken drones om foto's met een zeer hoge resolutie (<1cm) te maken om onze AI-algoritmen te trainen. Hiermee kunnen we onder andere scheuren en ongewenste vegetatie op de dijk detecteren. We stellen ook een digitaal model, een <i>Digital Twin</i>, op van de stortbermen langs de dijk van Texel, dat we gebruiken voor beheer en onderhoud.</p> <p>Dit jaar pakken we de schades met een lagere classificering aan. Dit doen we volgens de leidende principes van risicogestuurd assetmanagement.</p> <p>Het verschil in exploitatielasten van € 5,8 miljoen komt met name door extra onderhoudskosten van herstelwerkzaamheden door gevolgschade van stormen en hoogwater eind 2023 en begin 2024. Daarnaast verschuiven de opbrengsten van het project grondverbruik naar het effect Bestuur en organisatie.</p>						

2.2 Resultaat 2: Ons beheergebied achter de keringen is in 2050 klimaatbestendig ingericht waarbij water (en bodem) sturend zijn in het vergroten van de waterveiligheid.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P080	1,6	1,7	2,8	-	-	-
In 2028 is waterveiligheid integraal onderdeel van gebiedsvisies en -plannen.						
<ul style="list-style-type: none"> We leveren onze expertise in gebiedsprocessen en bij het opstellen van gebiedsvisies en -plannen door provincie en gemeenten. Met onze gebiedspartners stellen we een beheerplan op voor de zandige kust. <p>Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie en de Kamerbrief Water en Bodem Sturend geven de noodzaak aan voor een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving. We leveren hier een actieve bijdrage aan door deel te nemen aan gebiedsprocessen zoals Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord en de gebiedsvisies en -plannen van provincie en gemeenten. Op verzoek van de provincie Noord-Holland werken we samen aan het optimaliseren van de waterveiligheid en beperken van overstromingsrisico's bij nieuwbouwplannen. Dit sluit aan bij het maken van de structurerendes keuzes vanuit het principe Water en Bodem Sturend.</p> <p>Daarnaast werken we met provincie, kustgemeenten en Rijkswaterstaat aan een gezamenlijk toekomstbeeld voor een veerkrachtige zandige kust. Op basis van de huidige klimaatscenario's hebben we de kwetsbaarheid van onze zandige kust in beeld gebracht. Aan de hand hiervan stellen we in overleg met onze gebiedspartners een beheerplan op.</p> <p>De toename in exploitatie komt door het programma waterveiligheid anno 2030.</p>						

2.3 Resultaat 3: Binnen de randvoorwaarden van de waterveiligheidsfunctie hebben onze keringen maatschappelijk toegevoegde waarde, zoals natuur, biodiversiteit, landbouw, cultuurhistorie, recreatie, duurzame energie en bebouwing.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P079	0,4	0,8	0,9	-	-	-
Binnen de randvoorwaarden van de waterveiligheidsfunctie zoeken we actief naar kansen om samen met de omgeving de gewenste maatschappelijke meerwaarde van een kering te bepalen.	<ul style="list-style-type: none"> • We faciliteren het project Dijkkwartier in Den Helder. • We passen de trajectaanpak toe op andere dijktrajecten in ons beheergebied. • Biodiversiteit is een leidend principe voor het maaibestek. 					
Onze waterveiligheidsopgaven koppelen we waar mogelijk aan andere maatschappelijke opgaven, zoals biodiversiteit, recreatie of de energietransitie. Hierbij staat de waterveiligheid voorop en onderzoeken we kansen voor de omgeving. Het project Dijkkwartier betreft ontwikkeling van woningbouw op een robuust te maken Helderse Zeewering. De verwachting is dat het algemeen bestuur in het najaar de plannen kan beoordelen om te beslissen welke bijdrage we kunnen leveren aan het project Dijkkwartier.						
Met de trajectaanpak Enkhuizen – Medemblik (13-6) leveren we een beheerstrategie op voor dit dijktraject die bijdraagt aan een zo hoog mogelijk ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde. We nemen de wensen en ontwikkelingen uit de omgeving hierin mee. De trajectaanpak biedt een kader voor een gesprek met de omgeving over het vervlechten van ruimtelijke opgaven met de waterveiligheidsopgave. Op basis van de inzichten die in 2024 zijn opgedaan binnen de pilot Enkhuizen – Medemblik (13-6) passen we de trajectaanpak verder toe op andere dijktrajecten binnen ons beheergebied. Zo benutten we actief kansen voor maatschappelijke meerwaarde bij onze dijktrajecten.						
In de voorverkenningfase van VBK-trajecten zoeken we actief naar meekoppelkansen. In de pré-verkenning gaan we actiever in gesprek met onze stakeholders vanuit het principe van omgevingsmanagement. De uitkomst van deze gesprekken wordt onderdeel van de programmering.						
De maaiwerkzaamheden worden opnieuw aanbesteed voor een periode van vijf jaar. In dit nieuwe maaibestek bevorderen we de biodiversiteit door onze maaimethoden zo te omschrijven dat ze volledig in lijn zijn met de nieuwe gedragscode vanuit de Natuurwetgeving. Daarnaast volgen we de richtlijn voor schoon en emissieloos bouwen voor wat betreft duurzaamheid.						
P008 Onvoorzien Waterveiligheid	-	0,2	0,2	-	-	-
Afronding	-	0,1	-	-	-0,1	-
Totaal	48,0	57,3	63,9	0,8	8,4	2,7

2.4 Verbonden partijen

Binnen het effect Waterveiligheid maken we gebruik van de Muskusrattenbestrijding als verbonden partij om onze objecten te beschermen tegen de schade van muskusratten.

3. Voldoende water

3.1 Resultaat 1: Ons gebied is uiterlijk 2050 klimaatbestendig en leefbaar door voldoende water aan- en afvoer en een optimale verdeling van het beschikbare water.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P083	3,3	0,9	1,1	-	-	-
In 2027 is Ruimtelijke Adaptatie onderdeel van ons dagelijks werk en benutten we de kansen vanuit de samenwerking om onze kerntaken te versterken en de leefomgeving klimaatbestendiger te maken.	<ul style="list-style-type: none"> We voeren nieuwe klimaatstresstesten uit om kwetsbare locaties en de impact van klimaatverandering scherper in beeld te krijgen. De inzet van het programma Ruimtelijke Adaptatie herijken we op basis van de KNMI klimaatscenario's, landelijke ontwikkelingen en de tussenevaluatie uit 2023. 					
<p>De volgende cyclus van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) start in 2025. Elke zes-jaarlijkse cyclus start standaard met het uitvoeren van een klimaatstresstest, waarmee de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in beeld worden gebracht. Dit gebeurt op basis van de nieuwe KNMI-klimaatscenario's van 2023 en de uitvoering van de bovenregionale stresstesten voor wateroverlast en overstromingen. Vanuit het Rijk is meer vrijheid geboden voor de invulling van deze ronde stresstesten, waardoor op basis van de resultaten van de eerste cyclus werkregio's zelf beslissen op welke thema's zij een nieuwe stresstest uitvoeren. Vanuit de samenwerking met provincie, gemeenten en PWN voeren we klimaatstresstesten uit voor thema's, zoals waterkwaliteit en bodemdaling, en gebieden die nog onderbelicht zijn en waar meer inzicht in gewenst is.</p> <p>We zien dat het klimaat sterker verandert dan eerder verwacht. Overlast en schade zijn niet meer uit te sluiten. In de eerste cyclus van het DPRA heeft het programma Ruimtelijke Adaptatie zich ingezet om bewustwording te realiseren en de belangrijke stakeholders te activeren. In de volgende cyclus richten we ons sterker op waar de schade door klimaatverandering effectief kan worden beperkt. In de gebieden waar de grote risico's aanwezig zijn, zoeken we actief de samenwerking en zetten gezamenlijke projecten op. We verkennen wat deze koerswijziging voor het programma Ruimtelijke Adaptatie betekent en bouwen hiermee voort op de tussenevaluatie uit 2023.</p>						
P084	-	3,2	3,8	-	-	-
In 2030 werken we volgens het principe van Water en Bodem Sturend in het landelijk gebied en overtuigen wij anderen in de stedelijke omgeving dit toe te passen. Onze opgaven realiseren wij integraal en gebiedsgericht.	<ul style="list-style-type: none"> Met alle gemeenten voeren we een verdiepend gesprek over de implicaties van Water en Bodem Sturend en geven duiding aan 'ordenen' en 'inrichten'. We brengen in beeld hoe we ons instrumentarium kunnen inzetten voor Water en Bodem Sturend en welke beleidskeuzes daarvoor nodig zijn. We onderzoeken of er ruimte is in ons watersysteem om over te gaan naar 'vasthouden, bergen en afvoeren' in plaats van 'afvoeren, bergen, vasthouden'. 					
<p>Met het Rijk en de provincie geven we invulling aan Water en Bodem Sturend. De uitwerking van Water en Bodem Sturend voor het landelijk gebied vindt plaats in de gebiedsprocessen. In de stedelijke omgeving zorgen we voor implementatie van onder andere de landelijke maatlat Groene gebouwde omgeving. We gebruiken daarbij onze advieskaarten en benutten die in gesprek met gemeenten over ontwikkelingen en planvorming. Daarbij maken we onderscheid tussen het principe van 'ordenen', ofwel locatiekeuze, en 'inrichten', aanpassing in de ruimte.</p> <p>Om water en bodem sturend te kunnen laten zijn, zorgen we dat ons beleid congruent is met de structurerende keuzes. Daarnaast onderzoeken we hoe we ons instrumentarium, zoals beleid, regelgeving, rekenmodellen, het beste kunnen inzetten om deze doelen te bereiken.</p> <p>Om te kunnen voldoen aan de landelijke lijn en zo de beschikbaarheid van water naar de toekomst beter te kunnen borgen, zoeken we naar ruimte in ons watersysteem of plekken in ons beheergebied om water langer vast te kunnen houden. Hierover rapporteren we voor het programmaplan Zoetwaterbeschikbaarheid.</p>						

3.2 Resultaat 2: Het watersysteem en de beheerinstrumenten zijn op orde en afgestemd met de omgeving.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P085	2,0	2,3	2,3	-	-	-
In 2027 stellen wij hoogwaardige hydrologische informatie beschikbaar, noodzakelijk voor advisering, actueel waterbeeld en (externe) informatievoorziening en voeren hiermee onderzoeken uit.	<ul style="list-style-type: none"> We brengen voor alle polders in ons beheergebied de wateroverlastverwachting voor de komende één à twee dagen in beeld. We ontwikkelen een nieuwe database met overstromingskaarten en ontsluiten deze. 					
Na afronding van de inventarisatiefase gaan we dit jaar verder om de informatie van de wateroverlastverwachting beschikbaar te krijgen voor de organisatie. Dat is onderdeel van het beschikbaar maken van actuele en verwachte hydrologische informatie ten behoeve van het 24/7 waterbeeld. Dit jaar doen we een nieuwe aanbesteding voor het ontsluiten van de overstromingsinformatie. We verwachten dat we in samenwerking met een nieuwe marktpartij onze overstromingsinformatie beschikbaar kunnen stellen.						
P086	17,7	21,4	23,3	-	-	-
In 2027 beheren we onze waterlopen optimaal voor de waterkwantiteit en waterkwaliteit. Dit doen we duurzaam en met oog voor de omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> Voor de waterbergingen waar de erfpacht in 2025 verdwijnt komen we met een alternatief beheerplan. We bepalen voor vijftien gebieden of begroeiing toegestaan kan worden en leggen dit vast in de Legger Wateren. 					
In ons grondbeleid staat dat erfpacht niet gewenst is als eigendomssituatie voor waterbergingen. Hierdoor moeten we het onderhoud aan de waterbergingen waar we nu erfpacht op hebben aanbesteden in plaats van laten uitvoeren door een terreinbeherende organisatie. In een alternatief beheerplan werken we gevolgen hiervan uit.						
Het is essentieel voor de aan- en afvoer van water en de ruimte voor begroeiing dat we over de juiste normafmetingen beschikken van onze waterlopen. Per gebied worden deze normafmetingen in de periode tot en met 2027 voor al onze waterlopen bepaald, vastgesteld in de Legger Wateren en vertaald naar de juiste beheermaatregelen. Dit jaar doen we dit voor vijftien van de 52 gebieden, waarmee we op de helft zitten van het totaal.						
De exploitatielasten nemen onder andere toe vanwege de tijdelijke versterking voor het berekenen van de ruimte voor begroeiing.						
P087	44,3	43,8	45,7	12,2	1,1	2,7
In 2027 regelen we de waterpeilen conform de normen die zijn vastgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> We starten met de renovatie van gemaal Krassekeet op Texel en starten de volgende fase van de renovatie van gemaal Helsdeur. We starten met de nieuwbouw van de gemalen Hippolytushoef en P. van der Sterr. We ronden het peilbesluit Zijpe/Callantsoog af. 					
Door preventief en correctief onderhoud houden we onze peilregulerende kunstwerken in stand. Renovatie en vervangende nieuwbouw vormen het langjarig onderhoud in ons gemalenprogramma. De komende jaren werken we aan het optimaliseren van ons gemalenprogramma, op basis van assetmanagement principes.						
Naast regulier beheer en onderhoudswerkzaamheden starten we met de uitvoering van de nieuwbouw van de gemalen P. van der Sterr en Hippolytushoef als ook de renovatie van gemaal Krassekeet op Texel. We vervangen de aandrijving van gemaal de Helsdeur.						
Door de nieuwbouw van bovengenoemde gemalen ontstaat een piek van € 1,0 miljoen aan extra uitgaven indien we conform het meerjarig onderhoudsplan handelen. Als gevolg hiervan accepteren we in deze begroting de risico's voor het later uitvoeren van de onderhouds- en renovatiewerkzaamheden zoals het vervangen van elektrotechnische installaties, vervangen van pompinstallaties en het reviseren van krooshekreinigers. Mocht alsnog extra budget benodigd zijn dan wordt dit in het MJP 2026-2030 meegenomen. Het risico hiervan is kans op ongeplande uitval van installaties en verminderde technische prestaties.						

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
De peilbesluiten Callantsoog en Zijpe zijn de laatste peilbesluiten in de reguliere actualisatieronde. We ronden de actualisatie dit jaar af en leggen de peilbesluiten ter vaststelling aan het algemeen bestuur voor.						
Het verschil in exploitatielasten komt met name door het wegwerken van de achterstanden bij vergunnen voor peilafwijkingen en door het toegenomen beheer en onderhoud door de toename van het aantal assets.						
P089	3,1	3,9	4,7	2,0	2,0	1,9
In 2027 hebben we een programma Wateropgave 2 waarin we kosteneffectieve maatregelen treffen in het watersysteem. Daarnaast brengen we wateroverlastrisico's in kaart die, buiten de grenzen van het watersysteem, aanzienlijke inrichtings-, ordeningsmaatregelen of crisisbeheersing vereisen.	<ul style="list-style-type: none"> • We ronden het eerste project van programma Wateropgave 2 af. • We starten de uitvoering van drie nieuwe projecten van het programma Wateropgave 2. Deze drie projecten zijn gericht op versterking van het watersysteem ten westen van Alkmaar en in de omgeving van de Zijpe en de Hazepolder. 					
Het programma Wateropgave richt zich op de versterking van het watersysteem, daar waar maatregelen kosteneffectief zijn. Dit programma heeft een grote relatie met de programma's Ruimtelijke adaptatie, Water en Bodem Sturend en CING, die zich respectievelijk richten op de versterking van de ruimtelijke inrichting, ruimtelijke ordening en crisisbeheersing.						
In het programma Wateropgave 2 is de realisatie van de projecten in de Sammerspolder en de Polder Callantsoog in volle gang. Daarnaast voeren we verbeteringen uit in het watersysteem van de polders AB, Z-in en Anna Paulowna. We starten ook met de planvorming en voorbereiding voor verdere verbeteringen in het watersysteem ten westen van Alkmaar, in de polder Schermer en de Schagerkoggeboezem.						
Het verschil in exploitatielasten komt met name door de extra capaciteit voor de invulling van het totale werkpakket voor de Wateropgave 2.0.						
P016 Onvoorzien Wateroverlast beperken	-	0,3	0,3	-	-	-

3.3 Resultaat 3: De zoetwatervoorraad is adaptief aan de klimaatveranderingen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P088	1,2	3,0	3,1	0,1	0,1	-
In 2027 hebben wij inzicht hoe het beschikbare zoete water het beste benut en beschermd kan worden.	<ul style="list-style-type: none"> • We starten een pilot om een deel van de omvang van de zoete grondwatervoorraad in ons beheergebied vast te stellen en de ontwikkeling te monitoren door het opstellen van een grondwaterbalans. • We stellen een visie op over de invulling van de richtinggevende keuze van het Rijk voor laagveengebieden. 					

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
<p>Conform de in 2024 uitgebrachte Deltascenario's wordt de zoetwateropgave richting 2050 steeds groter. In lijn met de bestuurlijk vastgestelde ambitie anticiperen we op de toenemende kans op watertekort. We geven uitvoering aan de maatregelen uit het programmaplan zoetwaterbeschikbaarheid op het gebied van de waterverdeling, grondwater, verzilting en bodemdaling. Hierbij wordt vormgegeven aan de uitgangspunten en richtinggevende keuzes van het Rijk (Water en Bodem Sturend).</p> <p>We zetten ons in diverse bovenregionale en landelijke gremia in voor behoud van onze belangrijkste zoetwaterbuffer, het IJsselmeer. We leveren inbreng voor de herijking van de Deltabeslissingen en Voorkeursstrategieën van het Deltaprogramma IJsselmeergebied en Deltaprogramma Zoetwater in 2026. Waar relevant, geven we uitvoering aan de vastgestelde Strategie waterverdeling HHNK. In gebiedsprocessen brengen we de waterbeschikbaarheid in beeld. Daarnaast werken we aan het vergroten van het inzicht in de ontwikkeling van de zoete grondwatervoorraad in het beheergebied en de verdere doorontwikkeling van onze data over watervraag en -aanbod. Het bepalen van de omvang van de zoete grondwatervoorraad, stelt ons in staat om te beoordelen hoe deze zoetwaterbron het beste beschermd en benut kan worden.</p> <p>Via een meetnet van 31 meetpunten monitoren we sinds 2024 de ontwikkeling van het chloridegehalte van het water. Hiermee kunnen we de bronnen van verzilting in het boezemsysteem onderzoeken. Dit jaar analyseren we de eerste reeks verzamelde gegevens. Het doel hiervan is de verzamelde data extern te ontsluiten en op termijn te komen tot eventuele sturingscriteria om verzilting te mitigeren. We stimuleren verder het nemen van zoetwatermaatregelen via het Landbouwportaal. Ook dragen we bij aan innovatieve pilots om meer water vast te houden. Zo participeren we onder andere in de tweede fase van het project Zoete Toekomst Texel waar belangrijke kennis over de mogelijkheden van ondergrondse wateropslag op agrarische bedrijven wordt opgedaan en ook nadrukkelijk wordt gekeken naar de waterkwaliteit op langere termijn.</p> <p>De maatregelen om in het veenweidegebied bodemdaling en broeikasgastuitstoot tegen te gaan leiden mogelijk tot een substantieel grotere watervraag. Via de gebiedsprocessen onder regie van de provincie Noord-Holland, waaronder het PPLG, en met kennisinstellingen werken we aan dit vraagstuk. Al eerder heeft het algemeen bestuur de uitgangspunten voor onze rol en verantwoordelijkheden in Laag-Holland vastgesteld (22.0000202). Met deze mijlpaal werken we aan de invulling van de richtinggevende keuze van het Rijk voor laagveengebieden om te bewegen naar grondwaterstand -20/-40 cm onder het maaiveld. Deze toekomstblik met de lange termijn water- en bodembelangen, zal ter besluitvorming aan het algemeen bestuur worden voorgelegd.</p>						
Afronding	-0,1	-	-	-	-0,1	-
Totaal	71,5	78,8	84,3	14,3	3,1	4,6

3.4 Verbonden partijen

Bij de realisatie van het effect Voldoende water maken we gebruik van BV Baggerzorg als verbonden partij. Deze verbonden partij is in staat om op een verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie te verwerken.

4. Gezond water

4.1 Resultaat 1: In 2027 voldoet ons watersysteem aan de KRW-doelen, welke voor 51 gebieden door de provincie Noord-Holland vastgesteld.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P074	5,7	3,2	5,1	0,6	1,2	2,2
In de periode 2022-2027 wordt het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode met onze gebiedspartners uitgevoerd.	<ul style="list-style-type: none"> We actualiseren de bronnenanalyse voor stikstof en fosfor. Ons handelingsperspectief op het gebied van probleemstoffen nemen we op in een emissiebeheerplan. 					
<p>We geven vervolg aan de uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor de derde planperiode (2022-2027), gericht op het realiseren van de door de provincie vastgestelde doelen voor de 51 deelgebieden. De nadruk ligt hierbij op het ecologisch doelbereik voor de maatregelen, gebiedsgerichte samenwerkingen en het Landbouwportaal Noord-Holland. Toch worden niet alle KRW-doelen behaald. Specifieke gebiedskenmerken zorgen ervoor dat we voor een aantal prioritaire gebieden de doelen waarschijnlijk halen. In de overige gebieden zetten wij in op kansen om de waterkwaliteit te verbeteren, alleen worden de KRW-doelen daar niet gehaald. Met het Rijk en andere waterschappen voeren we gesprekken over de eindverantwoording hierop. Aanvullend op het KRW-maatregelenpakket voeren we het KRW Impulsprogramma 2024-2027 uit, waarin het zwaartepunt meer ligt op ons handelen rond het doelbereik voor (chemische) stoffen.</p> <p>Het verschil in exploitatielasten komt met name door de inzet van subsidies aan bedrijven vanuit het Landbouwportaal, invulling te geven aan het beleidskader invasieve exoten en door inzet van medewerkers voor de waterkwaliteit.</p>						
P090	4,3	4,9	7,3	-	-	-
In 2027 is de monitoring zo ingericht dat we voor de KRW kunnen toetsen, beoordelen en rapporteren aan de EU. Daarnaast voeren wij met deze resultaten onderzoek uit.	<ul style="list-style-type: none"> We leveren de benodigde waterkwaliteitsdata aan voor de landelijke evaluatie van de Kaderrichtlijn Water. Voor elf prioritaire stoffen stellen we een meetplan op en starten met monitoring. 					
<p>Voor de EU-rapportage van de Kaderrichtlijn Water leveren we de verplichte informatie aan conform de meest actuele protocollen voor toetsing, beoordeling en rapportage. We zorgen voor tijdige en volledige rapportages aan de Landelijke Enquete Waterkwaliteit en de Bestrijdingsmiddelen atlas. Het meetnet gewasbeschermingsmiddelen is actueel en we blijven aangesloten bij het landelijke meetnet. Het zwemwateronderzoek voldoet aan de gestelde eisen en de zwemwaterprofielen zijn actueel. Door het tijdig en volledig uitvoeren van natuuronderzoek zorgen we ervoor dat onze geplande uitvoeringsprojecten conform natuurwet- en regelgeving plaatsvinden. We dragen factsheets met relevante onderzoeksvragen op grond van ecologie en waterkwaliteit aan voor onze brede onderzoeksagenda.</p> <p>We stellen een meetplan op voor welke stoffen en/of waterlichamen aanvullende monitoring wenselijk is voor een betrouwbaarder oordeel over de toestand van het water. Hierbij maken we onderscheid tussen blijvende monitoring en eenmalig onderzoek. Na afronding van dit meetplan starten we met de monitoring.</p> <p>Het verschil in exploitatielasten komt met name door aanvullende onderzoekskosten voor de KRW. Daarnaast wordt de monitoring van zwemwater uitgebreid met onderzoek naar de aanwezigheid van PFAS. Dit is noodzakelijk om te voldoen aan de eisen vanuit de KRW.</p>						
Afronding	-	0,1	-	-	-	-
Totaal	10,0	8,2	12,4	0,6	1,2	2,2

4.2 Verbonden partijen

Bij de realisatie van het effect Gezond water maken we gebruik van Stichting Waterproef (voor de helft ons eigendom) als verbonden partij voor de benodigde laboratoriumactiviteiten.

CELLULOSE

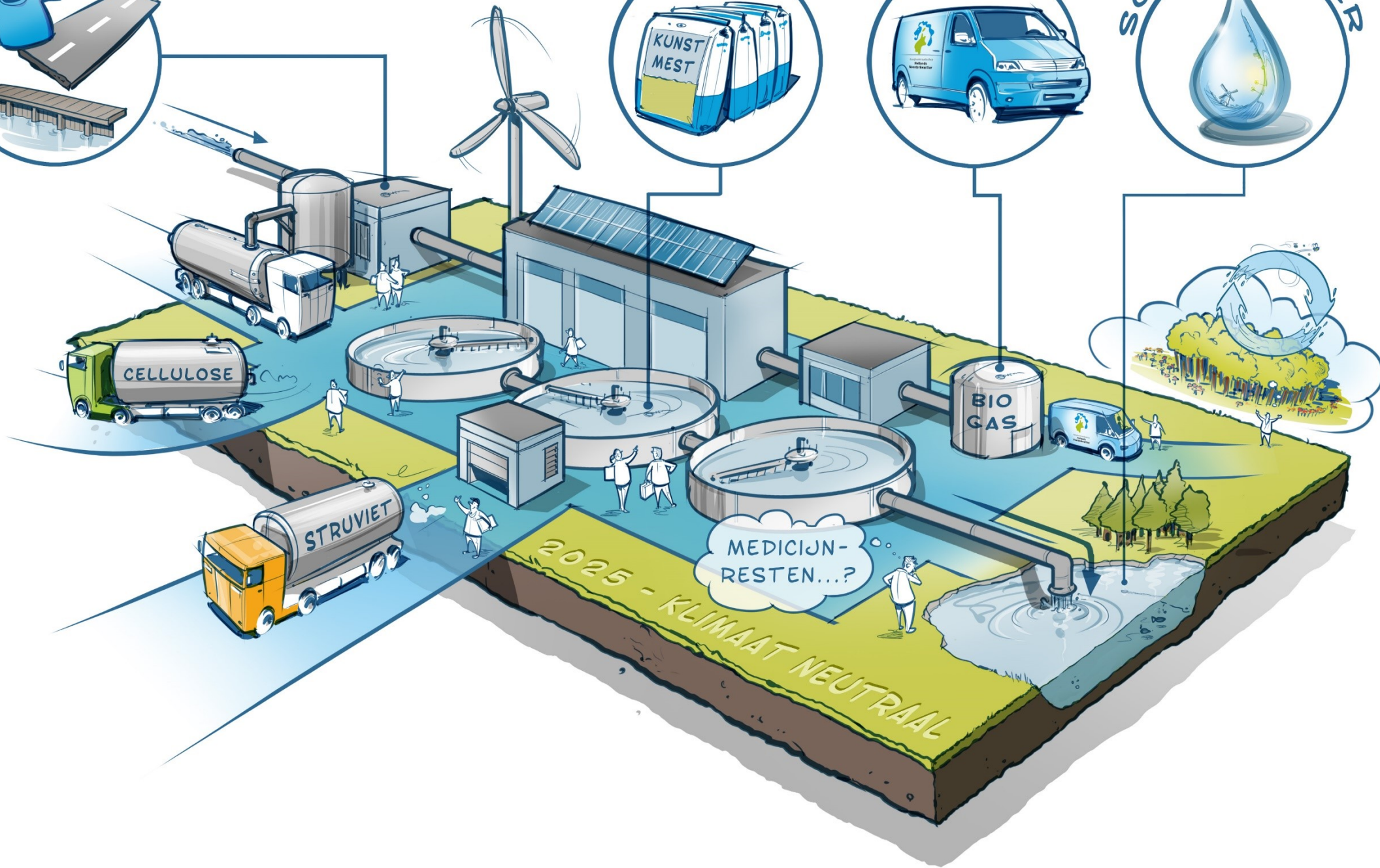
STRUVIET

GROEN GAS

SCHOON WATER

5. Schoon water

5.1 Resultaat 1: De waterketen levert een positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de omgeving.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)		Exploitatie			Investerings		
		JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P069		1,3	1,3	2,0	-	-	-
<p>We behalen de vastgestelde doelen voor 2025 voor de doelmatigheid in de Waterketen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Met alle bedrijven die separate afvalwaterstromen aanleveren leggen we afspraken vast in overeenkomsten. We leveren een analyse op van de kansen en risico's van het aangevoerde bedrijfsafvalwater en nemen op grond daarvan gericht actie. We evalueren de uitvoering van de samenwerking in de waterketen in alle regio's. <p>Ruim een kwart van ons afvalwater wordt geleverd door bedrijven. We werken aan een beter inzicht in dit bedrijfsafvalwater. Om meer grip te krijgen op de risico's van lozingen van bedrijfsafvalwater op het gemeentelijk riool (indirecte lozingen) werken we met de Omgevingsdiensten aan een meerjarig gezamenlijk programma. Aan de andere kant zijn we op zoek naar kansen. We passen de ketenbenadering uit de samenwerking met gemeenten en het drinkwaterbedrijf PWN nu ook toe op het bedrijfsafvalwater. Hiermee zoeken we naar optimalisaties, zoals bij grote lozers, in de waterketen om de maatschappelijke kosten te beheersen en de duurzaamheid te verbeteren. Gelet op de veranderende wetgeving over separate afvalwaterstromen per 1 januari 2026 zijn we een project gestart om ervoor te zorgen dat hier nieuwe afspraken met bedrijven over worden gemaakt.</p> <p>In de bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst voor de waterketen Noorderkwartier voor de periode 2021 -2030 zijn ambities opgenomen over het functioneren en optimaliseren van de afvalwaterketen en het ontwikkelen van een gezamenlijke visie om te komen tot een circulaire afvalwaterketen. In de vijf deelregio's zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld om de ambities de komende jaren te realiseren. Met de partners evalueren we de uitvoering van de samenwerking in de verschillende regio's.</p> <p>De toegenomen exploitatielasten zijn met name het gevolg van de extra personele inzet voor de innovatieve ketenaanpak bedrijfsafvalwater vanuit de keuzewijzer MJP 2024-2027 met ingang van begrotingsjaar 2025.</p>							
P072		0,6	0,8	-	-	-	-
In 2023 zijn we in staat om via beleid, procesregie en methodiek ontwikkeling adequaat in te spelen op vragen uit de omgeving.		<i>Deze prestatie is komen te vervallen met ingang van de begroting 2025 en is opgevolgd door P092.</i>					
P092		-	-	0,7	-	-	-
<p>In 2025 zijn we in staat om via beleid, procesregie en methodiek ontwikkeling adequaat in te spelen op vragen uit de omgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het proces BZB is ingebed in ons dagelijks werk. We stellen criteria op om de effectiviteit van de BZB's te toetsen. <p>In een basiszuiveringsbeeld (BZB) staat zowel het functioneren van de zuiveringskring (zuivering, bijbehorende transportleidingen en rioolgemaal), nu en in de nabije toekomst, als de plannen en ambities van onze omgeving en onszelf. Dit instrument ondersteunt maatwerk en heldere besluitvorming. We ronden de oplevering van alle vijftien BZB's af, implementeren het BZB-informatiesysteem om data te ontsluiten en het proces BZB is ingebed in ons dagelijks werk.</p> <p>We toetsen de effectiviteit van de BZB's aan de hand van nog op te stellen criteria. In combinatie met gemeentelijke plannen leidt een BZB tot gedragen inzichten in de toekomstbestendigheid van een zuiveringskring. Daarmee zijn de BZB's ook de basis voor de zorgvuldig afgewogen besluiten voor de Grote Verbouwing Waterketen.</p> <p>De betrouwbaarheid van de data is cruciaal voor de besluitvorming over ons waterbeheer en het realiseren van toekomstige opgaves zoals onder andere de Grote Verbouwing Waterketen. Om de kwaliteit van de informatievoorziening verder te vergroten gaan we door met het optimaliseren van (proces)data en documentaire informatie.</p>							

5.2 Resultaat 2: We verwaarden het afvalwater maximaal.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)		Exploitatie			Investerings		
		JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P070		0,8	1,4	1,1	-	-	-
In 2025 wordt het schone water klimaat- en energieneutraal geproduceerd.		<ul style="list-style-type: none"> We starten met de bouw van groen gasinstallaties op de rwzi's Zaandam en Den Helder. De groen gasinstallatie op de rwzi in Beverwijk leveren we op. Voor de centrale vergisting vragen we een uitvoeringskrediet aan. 					
<p>De doelstelling om in 2025 het schone water klimaat- en energieneutraal te produceren wordt, net als de organisatiebrede doelstelling voor datzelfde jaar, niet gehaald. In lijn met de door de Unie van Waterschappen geformuleerde doelstelling voor de waterschappen wordt 2035 het nieuwe richtjaar. We werken aan een nieuw klimaatprogramma om deze nieuwe doelstelling in te vullen.</p> <p>De reeds ingezette maatregelen op klimaat- en energieneutraliteit lopen door. We werken aan het produceren van duurzame energie, zoals zonneparken op de terreinen van de rwzi's. We vervangen de groen gasinstallatie op de rwzi Beverwijk en starten met de bouw van de groen gasinstallaties op de rwzi's Zaandam en Den Helder. We vragen een uitvoeringskrediet aan voor de centrale vergisting. Daarnaast voeren we energiebesparingsmaatregelen uit binnen de bedrijfsvoering van de waterketen. Voor de reductie van lachgasemissies loopt een onderzoeksprogramma en voor de reductie van methaanemissies vragen we een krediet aan voor de uitvoering van de maatregelen.</p> <p>We werken toe naar de sluiting van de SDI in Beverwijk. Hierdoor worden het aardgasverbruik en de CO₂-emissies sterk gereduceerd.</p>							
P071		0,9	1,6	2,0	-	-	0,4
In 2025 werken we aan het verwaarden van water, energie en grondstoffen volgens een meerjarige routekaart.		<ul style="list-style-type: none"> We doorlopen met het algemeen bestuur de oordeelsvorming op de Grote Verbouwing Waterketen, waarin tenminste een bestuurlijke notitie wordt opgeleverd of een themasessie georganiseerd. 					
<p>Waarbij tot nu toe de focus van deze prestatie vooral de circulaire koers was, wordt de focus met de Grote Verbouwing Waterketen komend jaar een meer integrale aanpak op verschillende ontwikkelingen. Voorbeelden zijn de Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater en de impact van woningbouwopgaven op de waterketen. Met het algemeen bestuur, de organisatie, andere waterschappen en stakeholders vindt oordeelsvorming op de aanpak van de Grote Verbouwing plaats. In 2026 volgt besluitvorming over de meerjarige aanpak.</p> <p>We werken aan een circulaire waterketen volgens een meerjarige routekaart met een focus op het terugwinnen van grondstoffen, energie en water. Onder meer werken we aan een onderzoek naar cellulosewinning en -opwerking op meerdere zuiveringen. Daarnaast blijven we een kennispartner voor gemeenten en initiatiefnemers voor de toepassing van aquathermie vanuit de waterketen als warmtebron voor de gebouwde omgeving. Verder bereiden we het project implementatie KRW-maatregelen en micoverontreinigingen rwzi Eversteekooig voor. Het meerjarig onderzoek binnen de proefzuivering in Wervershoof op de verwijdering van medicijnresten loopt in 2025 door. In samenwerking met PWN zal de toepassing van effluent als proceswater verder worden verkend.</p> <p>Lopende onderzoeken op innovatie in circulaire zuiveringstechnologie zijn het STOWA programma "Zuivering van de toekomst", superkritisch vergassen en Aquafarm.</p>							

5.3 Resultaat 3: Onze zuiveringstechnische werken zijn toekomstbestendig.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)		Exploitatie			Investerings		
		JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P061		30,4	33,5	39,3	19,4	15,1	18,5
<p>In 2025 is het onderhoud van de technische bedrijfsmiddelen risico gestuurd.</p> <p>Een deel van onze <i>assets</i> is van respectabele leeftijd en vraagt de komende jaren blijvend aandacht ten aanzien van onderhoud en vervanging. Voor de (vervangings)investeringsprojecten werken we op basis van risicogestuurd onderhoud. Om onze <i>assets</i> goed te kunnen beheren en onderhouden hebben we voldoende kennis en (technische) medewerkers nodig die we opleiden en ook willen behouden.</p> <p>We ontwikkelen ons <i>assetmanagement</i> verder door en gaan verder met het implementeren van voorspellend onderhoud (<i>predictive maintenance</i>). Voorspellend onderhoud is een benadering waarbij sensoren en data-analyse worden gebruikt om te anticiperen op mogelijke storingen en tijdig in te grijpen. Dit helpt storingen te voorkomen, de levensduur van de installaties te verlengen en de efficiëntie van de zuiveringsprocessen te verbeteren.</p> <p>We starten met de bouw van de nieuwe rwzi Wieringen. Dit wordt, net als rwzi Oosthuizen, een Nereda zuivering. Ook onderzoeken we wat de impact van de Grote Verbouwing Waterketen is voor het onderhouds- en renovatieprogramma van de zuiveringen.</p> <p>De exploitatiekosten zijn hoger door hogere kapitaallasten door het eerder in gebruik nemen van investeringen, hogere onderhoudskosten en een hogere toevoeging aan de voorziening persleidingen en rioolgemalen. De investeringen zijn per saldo toegenomen door met name het doorschuiven van de werkzaamheden voor de vernieuwing van rwzi Wieringen.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • We onderhouden alle technische bedrijfsmiddelen risicogestuurd en ronden de methodiek daarvoor af. We gaan verder met het implementeren van voorspellend onderhoud (<i>predictive maintenance</i>). • Op de rwzi Wieringen starten we met de bouw van een nieuwe Nereda zuivering . 					
P091		78,4	66,8	67,2	9,4	23,4	10,2
<p>Dagelijks sturen we op het verlagen van onze emissies naar de omgeving op basis van vastgestelde ambities en wettelijke eisen. In 2028 hebben we de productie van grondstoffen en energie verhoogd.</p> <p>De sturing op het proces van de waterketen is gericht op het zoveel mogelijk beperken van ongewenste emissies. Het vergroten van onze energie-efficiëntie en productie van grondstoffen heeft daarnaast onze continue focus. De productie van biogas neemt toe. Biogas wordt omgezet tot bruikbare energie (elektriciteit of groengas). We werken aan aanvullende alternatieven om affakelen te minimaliseren wanneer meer biogas geproduceerd wordt dan verbruikt.</p> <p>De verzelfstandiging van de rwzi Beverwijk in relatie met de SDI is in uitvoering. Ook realiseren we een nieuwe groengasinstallatie. Dit zijn grote projecten die veel aandacht van onze medewerkers vragen terwijl de reguliere werkzaamheden 24/7 doorgaan. Daarnaast blijft de druk op de landelijke slibverwerking onverminderd hoog, zowel voor het ontwaterde slib als voor het gedroogde slib. Extra aandacht en inzet op de sturing op de slibproductie en -ontwatering en het treffen van beheersmaatregelen aan de afvoerszijde zijn nodig om het risico van slibuitspoeling zoveel mogelijk te voorkomen.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • We werken aan aanvullende alternatieven voor het afvangen, verwerken of vermarkten van biogas om affakelen te minimaliseren. • 75% van de IBA's zijn vervangen door verbeterde septic tanks. 					

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
We gaan verder met de vervanging van de IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater) door verbeterde septic tanks. Dit doen we in samenwerking met de gemeenten. De verbeterde septic tanks zijn minder storingsgevoelig, wat de veilige werking en het onderhoud ten goede komt.						
P026 Onvoorzien Schoon water	-	0,4	0,4	-	-	-
Afronding	-	-	-0,1	0,1	-	-0,1
Totaal	112,4	105,8	112,6	28,9	38,5	29,0

5.4 Verbonden partijen

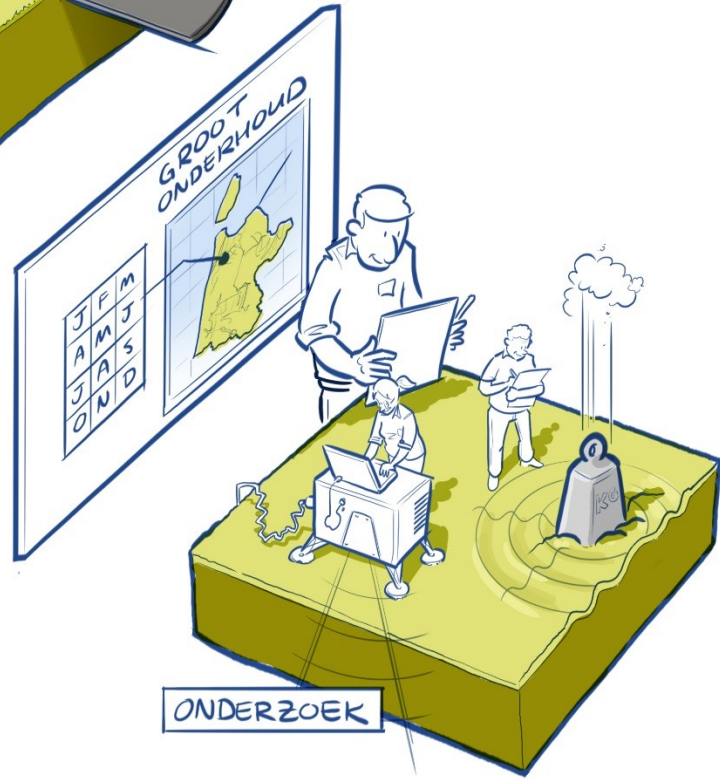
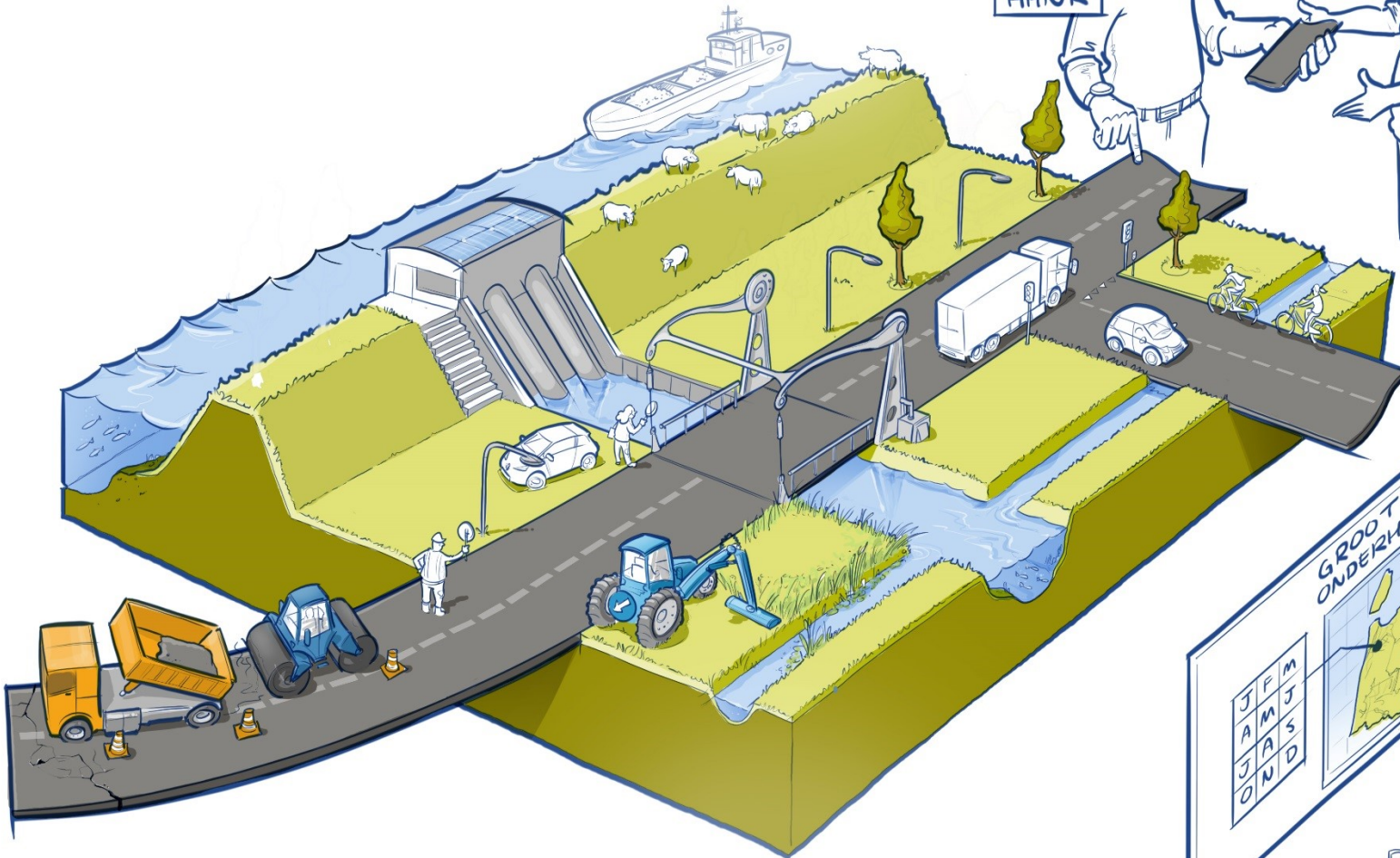
Bij de realisatie van het effect Schoon water maken we gebruik van de Gemeenschappelijke Regeling Slib en Aquaminerals als verbonden partijen. Deze verbonden partijen stellen ons in staat om met andere waterschappen samen te werken op het gebied van duurzame slibverwerking en het vermarkten van grondstoffen. Dit levert ons continuïteit in de slibverwerking op én advies en coördinatie bij het op de markt zetten van grondstoffen die in het zuiveringsproces worden gewonnen. Daarnaast maken we gebruik van Stichting Waterproef als verbonden partij voor de benodigde laboratoriumactiviteiten binnen dit effect.

1400
1250

HHNK

GEMEENTE

ONDERZOEK

6. Veilige (vaar)wegen

6.1 Resultaat 1: HHNK is op termijn geen wegbeheerder meer.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P027	0,5	-1,2	0,2	-	-	-
Uiterlijk in 2025 hebben we alle wegen aan gemeenten overgedragen.	<ul style="list-style-type: none"> We dragen de wegen aan de vier Waterlandse gemeenten over. 					
We dragen de wegen over aan de Waterlandse gemeenten Purmerend, Landsmeer en Waterland. In Wormerland start de nazorgfase. Het programma Wegenoverdracht loopt door totdat de nazorgfase is afgerond. Na de overdracht van de laatste wegen lopen nog een aantal werkzaamheden door, zoals notariële- en kadastrale overdracht en juridische- en grondzakenkwesties. Deze nazorgfase duurt nog enkele jaren. In 2025 hebben we kosten in plaats van opbrengsten zoals in 2024. Dit is het gevolg van de wegenoverdracht.						

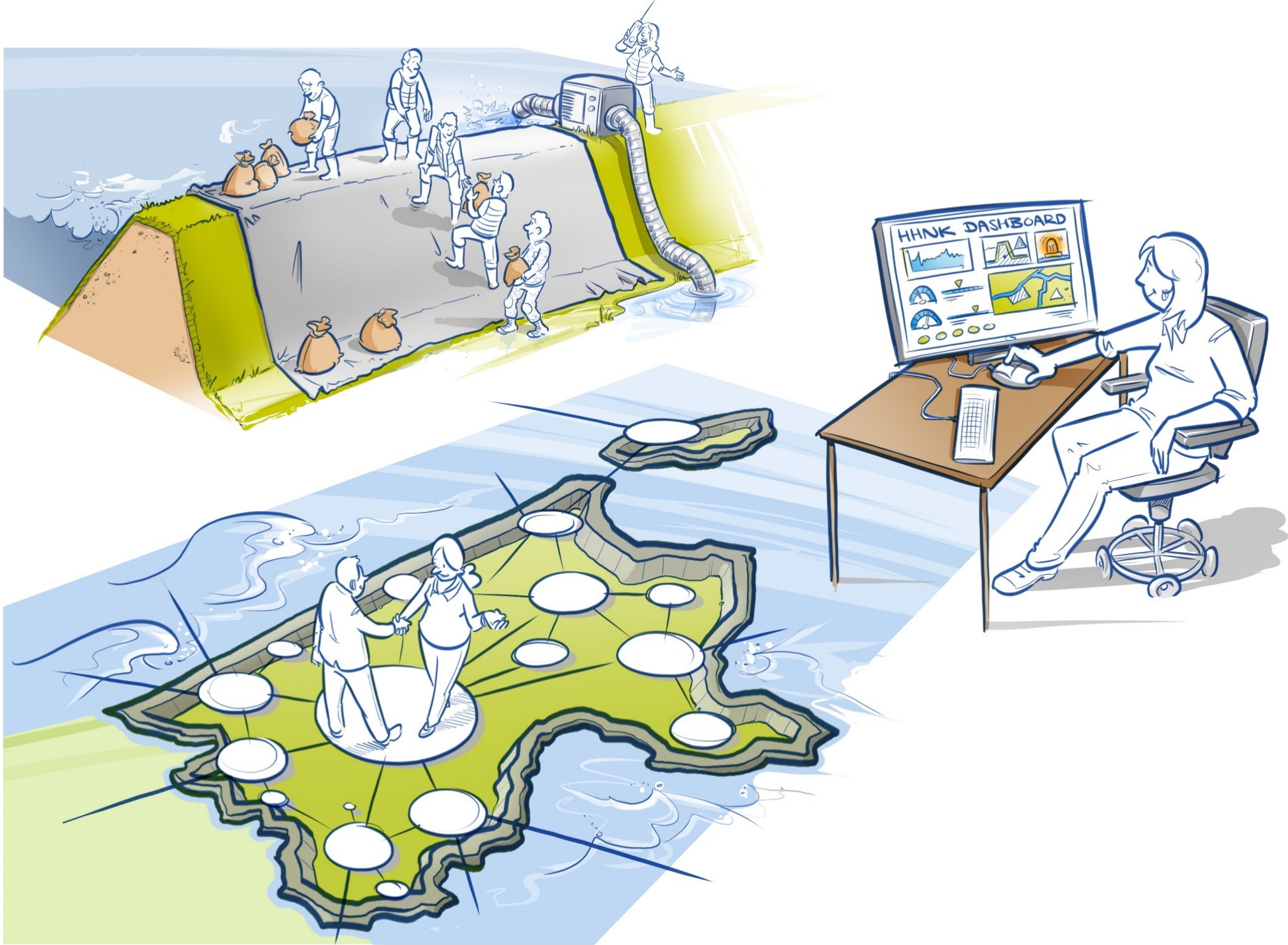
6.2 Resultaat 2: Onze wegen zijn verkeersveilig, berijdbaar, ingepast in het landschap en dragen bij aan de bereikbaarheid.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P057	13,7	8,5	0,4	-	-	-
Onze wegen zijn in stand gehouden en ingericht conform de doelstellingen uit het vigerende wegenbeleid.	<ul style="list-style-type: none"> Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming, start de nazorgfase van de Waterlandse gemeenten. 					
Na de bestuurlijke besluitvorming start de nazorgfase van de Waterlandse gemeenten. Een aandachtspunt hierbij zijn de wegen in de Waterlandse gemeenten waar de Alliantie Markermeerdijken (AMMD) nu aan het werk is. De AMMD levert na afloop van het project de wegen aan ons op, waarna we deze overdragen aan de Waterlandse gemeenten. De lagere exploitatielasten zijn het gevolg van de wegenoverdracht.						

6.3 Resultaat 3: We voldoen aan de afspraken met de provincie rond vaarwegbeheer.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P030	0,6	0,8	0,4	-	-	-
We voeren voor de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit.	<ul style="list-style-type: none"> We sluiten een herziene overeenkomst met de provincie Noord-Holland af. 					
We voeren in opdracht van de provincie Noord-Holland een scheepvaartbeheertaak uit. Hiervoor sluiten we een herziene overeenkomst af met de provincie.						
P031 Onvoorzien Veilige (vaar)wegen	-	0,1	-	-	-	-
Afronding	-	0,1	-	-	-	-
Totaal	14,8	8,3	1,0	-	-	-

7. Crisisbeheersing

7.1 Resultaat 1: We zijn voorbereid op alle mogelijke crises.

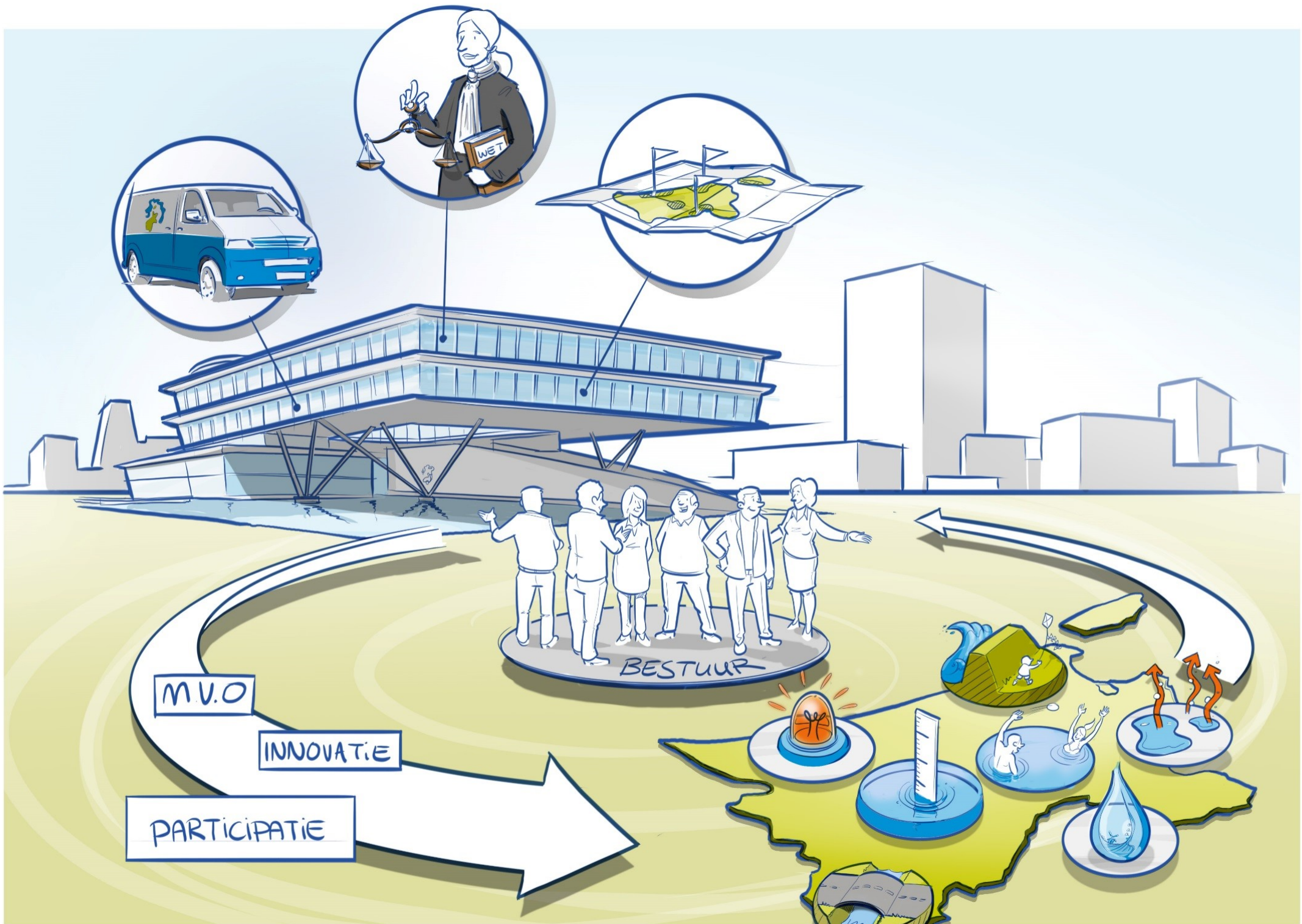
Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P055	1,1	1,3	1,9	-	-	-
<p>Samen met onze netwerkpartners bereiden we ons voor, zodat we adequaat handelen bij een (dreigende) crisis met maatschappelijke gevolgen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het verbeteren van de operationele capaciteiten van de crisisbeheersing door middel van opleidingen, trainingen en oefeningen; We maken een maatschappelijke impactrisico-analyse voor het gehele beheergebied. We bouwen en versterken het netwerk met meerjarenplannen met publieke en private partners. <p>Dit jaar richten we ons op het implementeren van het draaiboek nieuwe stijl, actualiseren van het meest extreme scenario 'ontruimen' in samenwerking met de veiligheidsregio's, verbeteren van het opschalingsprotocol en kwalitatieve bemensing voor zowel warme als koude fasen van crisisbeheersing. We implementeren crisiscommunicatieplannen en maken het noodmaterieel gereed. Daarnaast richten we een crisisruimte in, testen we hardware en evalueren we onze crisisbeheersingsplannen op basis van simulatieoefeningen. We richten ons op het doorontwikkelen van het informatieknooppunt. Deze stappen zijn essentieel om snel en effectief te reageren op crisissituaties en de impact ervan te minimaliseren.</p> <p>In het najaar van 2025 doen we mee met de cyberoefening Isidoor. Hiervoor brengen we de governance en de planvorming op orde gebracht en zorgen we dat medewerkers opgeleid, getraind en geoefend zijn (dilemmasessies, rol- en teamtrainingen).</p> <p>We voltooiën, monitoren en updaten een uitgebreide maatschappelijke impact-risico-analyse voor het gehele beheersgebied. Hieruit treffen we potentiële maatregelen. Door de effectiviteit van ons risicobeheer regelmatig te evalueren en plannen bij te werken, kunnen we proactief inspelen op mogelijke dreigingen en de weerbaarheid van ons beheersgebied versterken.</p> <p>We intensiveren en formaliseren de samenwerking met veiligheidsregio's. Dit doen we door het initiëren en onderhouden van meerjarenplannen. We initiëren meerjarenplannen met gemeenten en we versterken de samenwerking met brandweer, medewaterbeheerders en private partijen. In 2025 hebben we alle relevante gebieden in ons beheersgebied uitgewerkt. Dat is 2/3 deel. De basis voor samenredzaam is daarmee gelegd (motorkapposters, lokale crisisteams en convenanten). Voor het overige 1/3 deel zijn noodpompen niet effectief/niet aan de orde. Regelmatige overleggen en een gestroomlijnde communicatie zijn hierbij essentieel. Zo bouwen we aan een robuust netwerk dat ons tijdens crises ondersteunt.</p> <p>Het verschil in exploitatie betreft met name een verschuiving van uren van P075 naar P055.</p>						

7.2 Resultaat 2: Crisisbeheersing in de genen.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P075	2,2	1,8	1,2	-	-	-
In 2026 hebben wij intern en met onze partners voor het geheel aan relevante bedreigingen, de crisisbeheersing diepgaand en breed versterkt (programma CING).	<ul style="list-style-type: none"> • We maken in twee pilotgebieden het watersysteem crisisbestendiger. • We versterken de informatievoorziening tijdens crises door het opleveren van twee beslissingsondersteunende tools. • We versterken de organisatie van de crisisbeheersing door ons onder andere te focussen op de crisiscommunicatie en het inregelen van de publiek-private samenwerking in het pilotgebied Zijpe. • We stellen de contouren op voor een strategisch bestuurlijk kader. 					
We richten ons bij de innovatie van de crisisbeheersing op drie typen versterkingen: het crisisrobuuster maken van de watersystemen, het versterken van de informatievoorziening tijdens crises en het versterken van de organisatie van de crisisbeheersing.						
Bij het crisisbestendiger maken van de watersystemen kijken we naar het functioneren van onze systemen onder zware belasting en naar de mogelijkheid om adequaat bijzondere maatregelen te kunnen nemen, zoals alternatieve bemaling of compartimentering. De nieuwe crisisgerichte systeemanalyse (CSA) is een aanvulling op de reguliere watersysteemversterking. De CSA leidde al tot meerdere kansrijke versterkingsadviezen richting het uitvoeringsprogramma Wateropgave 2.0. Met deze methode versterken we uiteindelijk het gehele beheergebied.						
Een praktijkgerichte informatievoorziening is cruciaal tijdens crises. We moeten beschikken over een actueel overzicht van de situatie in het gebied en ook voor operationeel crisisbeheer hebben we een betrouwbare verwachting nodig. We implementeren het daarvoor ontwikkelde 24/7 Waterbeeld en de Waterrisicoradar (voorspelling op basis van de laatste KNMI-innovaties). Beide applicaties leveren een actueel beeld van waterstanden en verwachtingen.						
Bestrijdingsstrategieën liggen in het verlengde van de reguliere gebiedsregelingen en strekken zich daarna uit tot het bestrijden van maatschappelijk ontwrichtende crises zoals de uitval van elektriciteit, overstroming en oorlogsdreiging. Met onze eigen ontwikkelde analyseomgeving gaan we strategievorming en scenario-denken vormgeven en kunnen we via <i>serious gaming</i> onze crisisbeheersingsorganisatie opleiden en trainen.						
De versterking van de organisatie van de crisisbeheersing is gericht op het opzetten en testen van een crisisstructuur, waarbij we beter regie kunnen voeren tijdens grootschalige crises. Hiervoor worden onze crisismedewerkers en bestuurders opgeleid, getraind en geoefend.						
Het verschil in exploitatie betreft met name een verschuiving van uren van P075 naar P055.						
Afronding	-0,1	-0,1	-0,1	-	-	-
Totaal	3,2	3,0	3,0	-	-	-

8. Bestuur en Organisatie

8.1 Resultaat 1: Een democratisch gekozen bestuur dat in overleg met de omgeving acteert.

In dit resultaat staat de taakuitoefening centraal. Hierbij kan worden gedacht aan het heffen van belasting, het implementeren van de Omgevingswet, reputatiemanagement, het Klimaat en Energie Programma, watererfgoed, participatie en meerdere onderwerpen. De exploitatie is hieronder te vinden, de toelichting op de verschillende thema's staat in hoofdstuk 9.

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P065	23,1	30,4	33,6	-	-	-
Taakuitoefening bestuur en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • We werken volgens de Omgevingswet. • Het programma Wet open overheid (Woo) voeren we uit volgens de bestuurlijke ambitie. • We stellen nieuw beleid op als vervolg op het Klimaat- en Energieprogramma (KEP), dat dit jaar afloopt. • De maatregelen uit het energiebesparingsplan voeren we uit. • We maken twaalf erfgoedobjecten toegankelijk, fysiek dan wel digitaal. • We nemen deel aan projecten in elf landen buiten Europa, fysiek dan wel digitaal. Binnen Europa doen we mee in zes door de EU gesubsidieerde projecten • Met het 'Project versnelde aanpak gebruik eigendommen' hebben we 300 gronddossiers onderhanden. • We voegen minimaal twee databronnen toe aan ons centrale gegevensmagazijn. • We behouden naam- en taakbekendheid bij één op de twee inwoners. En werken aan het verhogen van het waterbewustzijn. • Op basis van een onderzoek besluiten we wel of geen fonds voor financiering van kleinschalige burgerinitiatieven op te zetten. 					
<p>Nu de Omgevingswet van kracht is blijven we aandacht besteden aan leren en ontwikkelen om zo de werkprocessen zo optimaal mogelijk toe te kunnen passen. Daarnaast investeren we in de samenwerking met onze ketenpartners vanuit de Omgevingswetgedachte "één overheid".</p> <p>De implementatie van de Wet open overheid (Woo) is een meerjarig traject waarvoor de Rijksoverheid middelen beschikbaar stelt. In 2024 en 2025 richten we ons vooral op het actief openbaar maken van informatie. Hierbij gaan we niet alleen uit van de verplichte informatiecategorieën uit de Woo, maar kijken we ook naar aanvullende informatie met een meerwaarde voor burgers en bedrijven.</p> <p>Dit jaar loopt het Klimaat- en Energieprogramma (KEP) af. Om de verdergaande klimaatambities die met de Unie van Waterschappen zijn afgesproken te bereiken, formuleren we nieuw klimaatbeleid voor brede klimaatneutraliteit en leggen dit voor aan het algemeen bestuur.</p> <p>Om ons energieverbruik te verlagen, hebben we een energiebespaarplan opgesteld. Hierin staan maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. Dit jaar voeren we diverse maatregelen uit, waaronder het vervangen van oude elektromotoren op rwzi's door een energiezuinigere variant.</p>						

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
Voor onze naams- en taakbekendheid, historisch perspectief en maatschappelijke betrokkenheid stellen we twaalf erfgoedobjecten open, zowel fysiek als digitaal.						
In de tweede helft van 2024 leggen we aan het algemeen bestuur het herijkte beleid Internationaal voor. Afhankelijk van de besluitvorming ontwikkelen we een uitvoeringsprogramma.						
Vanaf begin 2023 is het project versnelde aanpak gebruik eigendommen gestart. We regelen jaarlijks het gebruik van onze gronden op een gelijke en transparante wijze in overleg met de gebruikers, met minimaal 300 dossiers. Het vigerende grondbeleid is hierbij leidend.						
In 2024 zijn we gestart met het verbeteren van onze data architectuur. Hiervoor bieden we een centraal punt, een zogenaamd gegevensmagazijn, om onder andere meetbestanden te verwerken en presenteren. In 2025 voegen we minimaal twee databronnen toe aan dit centrale gegevensmagazijn. Hiermee combineren we actuele data om de primaire taken te voorzien van betrouwbare informatie waarop beslissingen kunnen worden genomen.						
Via onze publiekscampagnes maken we burgers bewuster van veilig, schoon en voldoende water en vergroten we het draagvlak voor onze werkzaamheden. We geven invulling aan wat inwoners zelf kunnen doen en hoe ze zich kunnen voorbereiden op bijvoorbeeld wateroverlast. In de zomer is de jaarlijks terugkerende campagne met als thema waterbeleving. We zoeken daarbij de samenwerking met diverse evenementen in, op en direct langs het water. Vervolgens staan we in het najaar stil bij droge voeten en waterveiligheid en laten we zien wat er zoal komt kijken bij een crisis.						
Afhankelijk van de resultaten van het onderzoek en de besluitvorming over de invulling van het burgerinitiatief, starten we met de eventuele opzet van het fonds.						
De toegenomen exploitatielasten zijn hoofdzakelijk het gevolg van toegekende fte's uit de keuzewijzer van het MJP 2024-2027 voor het begrotingsjaar 2025. Deze fte's zijn onder andere voor taken en complexiteit op het gebied van handhaving en een rechtmatige- en doelmatige inkoop. Vanuit de keuzewijzer MJP 2023-2026 is extra capaciteit beschikbaar met ingang van begrotingsjaar 2025 voor het project versneld regelen grondgebruik. Daarnaast is een verschuiving van niet-productieve uren te zien van P051 naar productieve uren P065. Deze verschuiving is op organisatieniveau neutraal.						

8.2 Resultaat 2: Een moderne organisatie die efficiënt, effectief en rechtmatig handelt

In dit resultaat gaat het om de ondersteuning die wordt geboden aan de taakuitoefening. Dit gaat om zaken als huisvesting, Informatie- en communicatietechnologie (ICT), inkoop, control, financieel beleid en personeelsbeleid. Ook zijn organisatiebrede posten opgenomen zoals personeelslasten en dekking overhead, waterschapsbelasting en de reserves. De toelichting op de verschillende thema's staat in de hoofdstukken Bedrijfsvoering en Waterschapsbelastingen.

Prestaties en mijlpalen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
P066	38,5	53,4	65,2	2,0	2,1	2,7
Ondersteuning bestuur en organisatie	<ul style="list-style-type: none"> We zorgen dat de rechtmatigheidsverantwoording over 2025 kan worden afgegeven. 					

Prestaties en mijlpalen (bedragen x € 1 miljoen)	Exploitatie			Investerings		
	JR23	B24	B25	JR23	B24	B25
De toename in de exploitatielasten komt onder andere door capaciteitsuitbreiding voor informatievoorziening, <i>digital decade</i> en datagestuurde werken (€ 3,4 miljoen), capaciteitsuitbreiding voor informatieveiligheid & privacy, opleiden en ontwikkelen en inkoop energie (€ 2,7), lagere rentebaten door lager liquiditeitsaldo bij schatkistbankieren (€ 2,1 miljoen) en het restant wordt veroorzaakt door een toename van het gemiddelde uurtarief door o.a. de cao.						
P063 Personeelslasten	91,4	105,4	114,9	-	-	-
De toename van personeelskosten wordt veroorzaakt door cao en extra capaciteit die is toegekend vanuit het MJP 2023-2026, MJP 2024-2027 en MJP 2025-2029.						
P051 (dekking) overhead	-126,4	-150,1	-174,0	-	-	-
De toename in opbrengsten bij P051 (dekking) overhead komt door de toename in personeel. De lasten van de werkzaamheden worden bij de prestaties verantwoord door het toekennen van uren maal tarief. De dekking hiervan wordt onder P051 verantwoord. Organisatiebreed is het effect neutraal.						
P054 Onvoorzien Bestuur en organisatie	-	0,2	0,2	-	-	-
Afronding	-	-0,1	-0,1	-	-	-
Subtotaal	26,6	39,2	39,8	2,0	2,1	2,7
Waterschapsbelasting	-248,5	-274,0	-291,1	-	-	-
Algemene reserves	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserves	-35,4	-26,5	-26,1	-	-	-
Afronding	-0,1	-0,1	-	-	-	-
Totaal	-257,4	-261,4	-277,4	2,0	2,1	2,7

8.3 Verbonden partijen

Bij de realisatie van het effect Bestuur en organisatie maken we gebruik van het Waterschapshuis, de Nederlandse Waterschapsbank (NWB), de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), de Unie van Waterschappen en de Vereniging werken voor Waterschappen als verbonden partijen. Het Waterschapshuis is een belangrijke kennispartner en levert een bijdrage in de realisatie van informatie- en communicatietechnologie oplossingen. Via deze verbonden partij trekken de waterschappen samen op in een uniforme aanpak om landelijke informatievoorzieningsvraagstukken op te lossen en digitale wetgeving te implementeren. Het Waterschapshuis levert een belangrijke bijdrage aan de bestuurlijke ambitie dat alle waterschappen in 2029 digitaal getransformeerd zijn. De NWB levert ons diensten op het gebied van betalingsverkeer, *electronic banking* en *consultancy* en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Ook de BNG zorgt als verbonden partij voor kredietverlening. De Unie van Waterschappen biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de EU, het parlement en ministeries. De Vereniging werken voor waterschappen behartigt de gemeenschappelijke sociale en sociaaleconomische belangen van de leden die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen, onder meer door het sluiten van collectie arbeidsovereenkomsten met werknemersverenigingen.

9. Thema's Waterplan 2022-2027

We zien dat de wateropgave groter en complexer worden. Daarom ontwikkelen we door op goed beheer en bereiden ons voor op de klimaatverandering. In dit hoofdstuk omschrijven we een selectie van de ontwikkelingen binnen de vijf thema's uit het Waterplan 2022-2027. Deze vijf thema's zijn: Ruimtelijke adaptatie, Omgevingswet, Duurzaamheid, Biodiversiteit en Datagedreven werken.

Ruimtelijke adaptatie

Om de aanpak van een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting van ons land te versnellen is in 2017, als onderdeel van het Deltaprogramma, het eerste Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) verschenen. In het DPRA staat het gezamenlijk optrekken van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk centraal. De afspraak is gemaakt dat al deze partijen een klimaatstresstest uitvoeren. In ons beheergebied zijn de stresstesten vanuit de eerste DPRA – cyclus uitgevoerd en de hieruit voortkomende maatregelen zijn vertaald in gemeentelijke uitvoeringsagenda's. We werken samen met gemeentes en andere belanghebbenden om ons gebied in 20250 klimaatrobuust te hebben.

De tweede DPRA-cyclus start in 2025 en volgt op de uitgekomen nieuwe KNMI-klimaatscenario's van 2023 en daarin opgenomen bovenregionale stresstesten. Gezamenlijk met provincie, gemeenten en PWN onderzoeken we waar meer inzicht gewenst is en voeren we in 2025 verdiepende klimaatstresstesten uit. Klimaatverandering vraagt een grotere versnelling in de aanpak. We richten ons daarom in deze cyclus op die maatregelen waar we kunnen versnellen en grote stappen kunnen maken en zoeken in gebieden met grote risico's actief de samenwerking met anderen om deze gebieden zo snel mogelijk adaptief te maken of we verkennen mogelijkheden voor andere oplossingen. We verkennen wat deze koerswijziging voor het programma Ruimtelijke Adaptatie betekent en wat hiervoor nodig is aan kennis, capaciteit, inzet en middelen. Verdere toelichting is te lezen onder prestatie P083 bij het effect Voldoende water.

Omgevingswet

De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 van kracht en sindsdien hebben we onze nieuwe informatievoorziening in gebruik. Via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) kunnen burgers eenvoudig aanvragen indienen, bepalen welke regels waar van kracht zijn en meldingen maken. We blijven aandacht besteden aan leren en ontwikkelen om zo de werkprocessen zo optimaal mogelijk toe te kunnen passen. Zo zoeken we slimme oplossingen om de, door de Omgevingswet toegenomen, administratieve lasten te beperken. En onderzoeken we hoe we de informatieplichten het meest efficiënt kunnen afhandelen. Daarnaast investeren we in de samenwerking met onze ketenpartners (gemeenten, omgevingsdiensten en RWS) vanuit de Omgevingswetgedachte "Één overheid".

Duurzaamheid

We werken aan de resterende maatregelen uit ons Klimaat- en Energieprogramma (KEP). Het doel hiervan is om met onze eigen bedrijfsvoering geen CO₂ meer uit te stoten en daarnaast evenveel, of meer, energie op te wekken als, respectievelijk dan, we verbruiken. Belangrijke mijlpalen daarin zijn het sluiten van de slibdrooginstallatie (SDI) in Beverwijk, de aanleg van zonnepanelen bij rwzi Den Helder en het uitwerken van plannen voor een slibgisting en een windturbine op rwzi Geestmerambacht. We richten ons ook meer op maatregelen die ons verbruik aan energie verlagen, wat leidt tot een besparing op energiekosten. Zo worden oude elektromotoren op rwzi's vervangen door een energiezuinigere variant. Als opvolger van het KEP formuleren we nieuw beleid voor brede klimaatneutraliteit, in lijn met de klimaatambities die met de Unie van Waterschappen zijn afgesproken. Ook dragen we bij aan de Regionale Energiestrategie (RES). Enerzijds door zelf duurzame opwek van energie te realiseren, anderzijds door te onderzoeken of we assets beschikbaar kunnen stellen voor initiatieven van derden (denk aan aquathermie).

Voor de transitie naar een circulair waterschap bepalen we dit jaar verder hoe we onze impact op het milieu kunnen verlagen door anders te bouwen. Voorbeelden zijn andere, duurzamere bouwmaterialen, modulair bouwen en hergebruik van bestaande componenten.

Maatschappelijk verantwoorde overheid (MVO)

In onze visie op MVO gebruiken we maatschappij (*people*), milieu (*planet*) en economie (*prosperity*) als vertrekpunt voor samenwerking met de omgeving. We streven ernaar om onze prestaties op het gebied van MVO en duurzaamheid meetbaar en inzichtelijk te maken. Daarom leggen we de nulmeting onder de loep en herijken en prioriteren de te nemen maatregelen. Daarbij zoeken we aansluiting bij bestaande rapportagemodellen.

Duurzame energieopwekking en terugwinning van grondstoffen

Energie HHNK		
Elektriciteit	2024	2025
	Begroting	Begroting
Volume voor kostenbepaling (MWh)	56.792	64.823
Waterketen	34.670	42.681
Watersystemen	20.000	20.675
Gebouwbeheer	1.818	1.442
Wegen	305	25
Kosten Elektriciteit	€ 18.788.841	€ 17.707.663
Gemiddeld tarief per MWh*	€ 330,84	€ 273,17
Volume voor opbrengstenbepaling (MWh)	-36.372	-42.149
Waterketen SDI	-19.111	-18.567
Waterketen Zon	-14.152	-20.285
Watersystemen Wind	-2.864	-2.864
Gebouwbeheer Zon	-245	-433
Opbrengsten Elektriciteit **	€ -3.819.423	€ -3.373.859
Gas	2024	2025
	Begroting	Begroting
Totaal Inkoop Aardgas (m³x1.000)	14.833	13.998
Waterketen SDI	14.500	13.770
Gebouwen	333	228
Kosten inkoop Gas	€ 13.014.564	€ 6.793.622
Gemiddeld tarief per 1.000 m ³ *	€ 877,41	€ 485,33
Groen Gas verkocht (m³x1.000)	-900	-970
Opbrengst verkocht Gas	€ -787.652	€ -1.000.000
Netto energiekosten	€ 27.196.331	€ 20.127.425

* Inclusief netbeheerkosten, trafokuur, meetdiensten en VPB

** Inclusief opbrengsten SDE subsidie

Terugwinning	2024	2025
	Begroting	Begroting
Biogas (totale opwek x1.000 m³)	4.150	4.300
Omgezet naar Groen Gas	1.320	1.330
Gebruikt in WKK	2.570	2.500
Gebruikt voor CV	135	100
Afgefaakkeld / verlies	125	250
PowerCrumbs (Zaandam)	-	120
Overige stromen		
Slibgranulaat (ton)	19.500	19.000
Herwonnen grondstoffen		
Struviet (ton)	150	250
Cellulose (ton)	1.950	2.300

Figuur 1.1 Duurzame energieopwekking en terugwinning grondstoffen

Toelichting bij energietabel begroting 2025

Tijdens het opstellen van de begroting 2025 worden gesprekken gevoerd met de energieleveranciers voor het verlengen van de lopende overeenkomsten. Hierdoor zijn de tarieven voor 2025 nog niet vastgesteld. De toegepaste tarieven in deze begroting zijn dan ook inschattingen, gebaseerd op de huidige marktontwikkelingen. Deze kunnen veranderen en zijn afhankelijk van de uitkomsten van de onderhandelingen met de leveranciers en veranderende marktomstandigheden.

Toelichting en bijzonderheden:

- De bouw en oplevering van de groen gas opwekinstallaties op de locaties rwzi Den Helder en rwzi Zaandam-Oost is vertraagd. De verwachting is dat deze installaties eind 2025 in bedrijf zullen gaan. Opwek en opbrengsten zijn daarom niet meegenomen in de begroting van 2025;
- De zonnepanelen van de locaties rwzi Ursem en werf Anna Paulowna mogen geen elektriciteit terug leveren aan het openbare net in verband met netcongestie. Bij rwzi Ursem is een energiemanagementsysteem geïnstalleerd om de opwek van elektriciteit af te stemmen op het verbruik van de locatie;
- We krijgen sinds de overeenkomst met HVC een vergoeding over de opgewekte elektriciteit in plaats van over de hoeveelheid elektriciteit wat wordt terug geleverd aan het openbare net. Het volume waarmee wordt gerekend voor het bepalen van de opbrengsten is hierdoor gewijzigd;
- De locaties van ons met zonnepanelen worden sinds de overeenkomst met HVC afgerekend op basis van wat de locatie verbruikt in plaats van wat er aan de locatie vanuit het openbare net wordt geleverd. Het volume waarmee wordt gerekend voor het bepalen van de kosten is hierdoor gewijzigd;
- De tarieven per eenheid voor kosten en opbrengsten voor elektriciteit en gas zijn aangepast en in overeenstemming gebracht met de huidige marktontwikkelingen;
- Door dalende prijzen op de energiemarkt zijn de opbrengsten uit de opwek van zonne-energie lager;
- Het verbruik van elektriciteit en gas voor gebouwbeheer hebben we naar beneden bijgesteld. We hebben besloten om de locatie van onze verbonden partij Waterproef uit de rapportage te halen omdat deze 1-op-1 worden doorbelast aan Waterproef.

Disclaimer energie: De huidige energiemarkt is extreem volatiel. Omdat de teruglevering van elektriciteit wordt afgerekend tegen gemiddelde marktprijzen is het maken van prognoses erg lastig. Met bovenstaande tabel is getracht een zo realistisch mogelijke prognose af te geven. We volgen de ontwikkelingen op de voet in het energieteam, indien nodig zal het bestuur geïnformeerd worden over lopende ontwikkelingen. De SDI blijft ook naar verwachting in 2025 nog volledig in gebruik.

Biodiversiteit

We dragen bij aan een rijke biodiversiteit en een toekomstbestendige leefomgeving in ons beheergebied. Dit staat verwoord in de Visie op biodiversiteit (2021) en de uitvoeringsagenda biodiversiteit (2021). In 2024 is een nieuwe uitvoeringsagenda opgesteld waar we de komende jaren uitvoering aan geven.

Met de provincie verkennen we de mogelijkheden om de groenblauwe dooradering te versterken. Waar mogelijk beheren we onze waterbergingen natuurvriendelijk, zodat deze gebieden zich kunnen ontwikkelen als leefgebied voor flora en fauna. Onze dijken en watergangen fungeren als natuurverbindingzones, waardoor we verbindingen tussen natuurgebieden versterken en extra leefgebied creëren. Dit draagt bij aan een toename van de biodiversiteit.

We sluiten aan bij lopende projecten gerelateerd aan natuurontwikkeling en bestaande verbindingzones. Specifiek zetten we in op de Noordkop, waarbij we drie verbindingzones hebben

aangewezen en het beheer van de kering en het aanliggende water zo natuurvriendelijk mogelijk willen inrichten. Dit sluit aan bij de waterkwaliteitsdoelen, met maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water (KRW) zoals natuurvriendelijke oevers (NVO) en vismigratie. We werken samen met dierenpark Hoenderdaell om daar een groot oppervlak NVO aan te leggen met vispaaiplaatsen. Bij de keringen gaat het om een natuurvriendelijkere maaimethode. We zetten ons eigen maaibeheer steeds verder om naar ecologisch maaibeheer.

Het ecologisch beheer van onze rwzi-terreinen en rioolgemaal-terreinen optimaliseren we door het inzaaien van bloemen- en kruidenmengsels, wat goed is voor insecten en bijen.

Als uitwerking van het Beleidskader Invasieve exoten (2024) zorgen we voor actuele beheerprotocollen en een duidelijke aanpak van soorten die problemen veroorzaken voor onze kerntaken en beleidsdoelen. We werken aan een gezond watersysteem waar inheemse soorten zich goed kunnen ontwikkelen, waardoor invasieve soorten minder kans hebben om dominant te worden. Andere eigenaren en aanwonenden van waterlopen spreken we aan op hun verantwoordelijkheid om problemen te voorkomen. Waar mogelijk trekken we samen op met andere terreineigenaren bij het bestrijden of beheersen van exoten.

Versterken van biodiversiteit maakt integraal onderdeel uit van de maatschappelijke effecten Waterveiligheid, Voldoende water, Schoon Water en Gezond water. Bij die effecten is aanvullende informatie te vinden over de inzet op biodiversiteit.

Datagedreven werken

We staan voor grote opgaven in onze primaire taken, bij stijgende krapte op de arbeidsmarkt en toenemende verwachtingen van de maatschappij. Digitale innovatie kan het verschil maken bij de aanpak van onze primaire taken en bij de behoefte aan transparante, betrouwbare dienstverlening aan burgers en bedrijven. Datagedreven werken zorgt voor meer inzicht en helpt ons efficiënter te werken wat resulteert in meer ruimte voor ontwikkeling van vakkennis.

Dit jaar eindigt de planperiode van het informatiebeleidsplan (IBP) datagedreven werken (2022-2025) en leveren we een nieuw IBP op. Het huidige IBP richt zich op het versterken van de hele dataketen (inwinnen, opslaan en delen/gebruiken van data), informatieveiligheid, gebruikersvriendelijkheid én op het ontwikkelen van de competenties om met moderne technologie om te gaan.

Het nieuwe plan zal zich, naast de aanhoudende focus op informatiebeveiliging en *data governance*, waarschijnlijk meer gaan richten op dienstverlening aan de burgers en bedrijven en de implementatie van alle data gerelateerde wetgeving die op ons afkomt (de zogenaamde *digital decade*). Meer dan in de afgelopen jaren gaan ook ethische aspecten een rol spelen bij het benutten van de vele nieuwe mogelijkheden van ICT.

Bij diverse taakafdelingen lopen projecten die de informatiepositie van deze afdelingen verbeteren en zo een impuls geven aan de efficiency van het werk. Denk hierbij aan:

- Sensorisering van keringen via een *Internet of Things* netwerk om sterkte van de kering aantoonbaar te maken en zo versterkingskosten te reduceren.
- Vergroten van voorspelbaarheid van de gevolgen van neerslag en droogte met data. Dit doen we via een 24/7 Waterbeeld dat *live* informatie levert. Deze informatie gebruiken we voor continu inzicht, planvorming, communicatie en de opbouw van een actueel crisisbeeld tijdens calamiteiten en extreem weer.
- Reductie van broeikasgassen in de rwzi's op basis van *digital twin* modellen, waarmee zuivering geoptimaliseerd wordt.
- We voeren diverse initiatieven uit om grip op datamanagement te houden, zoals het project Data Duidelijk en het dashboard Basiszuiveringsbeeld.

10. Assetmanagement

We beheren onze *assets* volgens de systematiek van *assetmanagement*. Hierbij plannen we ons beheer en onderhoud meerjarig op basis van een vastgesteld onderhouds- en kwaliteitsniveau. We inspecteren onze *assets* regelmatig om te zien of het gewenste kwaliteitsniveau aanwezig is. Wanneer *assets* onder dat kwaliteitsniveau dreigen te zakken, plannen we vroegtijdig beheer en onderhoud in. De *assetmanagement*doelen zijn gebaseerd op de organisatiedoelen uit strategische beleidsdocumenten, waaronder het Waterplan HHNK 2022-2027. Deze doelen zijn: risicogestuurd onderhoud, minimale impact op omgeving, datagedreven beheer en onderhoud, sluiting van slibdrooginstallatie en verdere ontwikkeling van *assetmanagement*.

Binnen het waterschap zijn de *assets* in vier categorieën in te delen:

- Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken;
- Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen;
- Zuiveringstechnische werken;
- Wegen, vaarwegen en bijbehorende kunstwerken.

In deze paragraaf wordt per categorie het beleidskader beschreven en vervolgens de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met de vertaling naar de begroting. Conform wet- en regelgeving worden de *assets* vanuit bedrijfsvoering hier niet in opgenomen.

Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken

We hebben het beheer van onze waterkeringen en bijbehorende kunstwerken opgedeeld naar in elkaar grijpende, vastgestelde werkprocessen. Onze waterkeringen en inliggende kunstwerken zelf zijn onderverdeeld in de categorieën primair (269 kilometer), regionaal (1.064 kilometer) en overig (224 kilometer) en hebben een vastgestelde norm. Middels inspecties wordt hier een onderhoudsregime op toegepast dat is vastgelegd in *assetmanagement*plannen. Dit onderhoudsregime is een vertaling van beleid op tactisch en operationeel niveau. Naast de waterveiligheid houden we rekening met afspraken over natuur (biodiversiteit), duurzaamheid, cultuur en medegebruik van onze *assets*.

Voor de waterkerende *assets* richten we een assetmanagementsysteem in dat voldoet aan de eisen van ISO 55001. Het Strategisch Assetmanagementplan (SAMP) en het Assetmanagementplan vormen samen de basis van het onderhoud dat wordt gepleegd aan de waterkerende *assets*, waarvan zestien waterkerende kunstwerken (coupures) in primaire keringen en 33 sluizen.

Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen;

We beheren 20.530 kilometer watergangen, ook wel waterlopen, waarvan 5.880 kilometer door ons wordt onderhouden. De overige 14.650 kilometer wordt onderhouden door derden, voornamelijk door aanliggende eigenaren. Via de jaarlijkse schouwen wordt toegezien op het uitvoeren van noodzakelijke onderhoud. Onder de categorie waterlopen vallen ook: waterbergingen, meren, duikers, aquaducten, natuurvriendelijke oevers, rietoevers, vissenbossen en beschoeiingen.

Het areaal peilregulerende kunstwerken bevat 460 gemalen, 7 uitwateringssluizen, 70 geautomatiseerde inlaten, 1.280 handbediende inlaten, 345 geautomatiseerde stuwen, 5.000 vaste stuwen, 72 vispassages en 100 eenheden welke onderdeel zijn van tijdelijke pompinstallaties. Deze zijn ingedeeld in drie onderhoudscategorieën;

- Basis; alle inlaten, alle stuwen, tijdelijke pompinstallaties en gemalen met een laag bedrijfsrisicoprofiel en beperkte impact bij functieverlies.
- Goed; gemalen welke een hoger bedrijfsrisicoprofiel dragen. Hoge capaciteit, geen redundantie, matige bereikbaarheid en aanzienlijke impact bij functieverlies.

We zitten in de nazorgfase van de wegenoverdracht. Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming, beheren we vaarwegen en resterende wegen met bijbehorende objecten en kunstwerken volgens de systematiek van *assetmanagement*.

Onze circa 100 kilometer vaarwegen beheren we volgens een vastgestelde overeenkomst met de Provincie Noord-Holland. Hierbij ligt de nadruk op de diepte die voldoende moet zijn voor gebruik en het zo min mogelijk stremmen van sluizen en vaarwegen in het vaarseizoen. Tweemaal per jaar voeren we een inspectie uit over het hele areaal. Daarnaast hebben de oevers, het vaarwegprofiel en de kunstwerken een toegespitste inspectiecyclus op kwaliteit en veiligheid. Hierop wordt de geprogrammeerde onderhoudscyclus bijgesteld.

In de onderstaande tabel zijn de jaarlijkse exploitatiekosten voor de periode 2025 tot en met 2029 weergegeven voor *assetmanagement*, gebaseerd op de daaraan ten grondslag liggende onderhoudsplannen. Hierin zijn de kosten voor onderzoek en planvorming niet meegenomen. De vertaling van de financiële consequenties voor de begroting staan in de eerste kolom.

Assetmanagement <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2025	2026	2027	2028	2029
Waterkeringen en bijbehorende kunstwerken	24,5	22,8	23,5	24,3	24,9
Watergangen, waterkwantiteitskunstwerken en gemalen	62,6	63,4	64,4	65,1	66,2
Zuiveringstechnische werken	39,3	34,0	36,3	37,2	38,0
Wegen, vaarwegen en bijbehorende kunstwerken	0,8	0,9	0,9	0,8	0,8
Afronding	-	-0,1	-	-	0,1
Totaal assetmanagement	127,2	121,0	125,1	127,4	130,0

11. Bedrijfsvoering

Personeel

De druk op onze dienstverlening is de afgelopen jaren fors toegenomen door verandering en groei in taken en door aangescherpte eisen. Dit heeft verschillende oorzaken waaronder de toename van het aantal *assets*, meer complexiteit in de taakuitvoering, hogere kwaliteitseisen, aangescherpte wet- en regelgeving en de toenemende digitalisering. Daarnaast moeten we aantoonbaar werken volgens de doorlopende plan-do-check-act cyclus wat de verantwoordingslast aanzienlijk verhoogd. De werkdruk in de organisatie wordt structureel als hoog ervaren. In het MJP 2025- 2029 hebben we ingespeeld op toekomstige ontwikkelingen die op ons afkomen, waardoor per saldo de werkdruk moet gaan afnemen.

Het begrote aantal fte voor 2025 is: 982,3 fte. Dit is exclusief bestuur, participatiebanen, traineepool en verjonging. Gedurende het jaar staan op enig moment gemiddeld 25 tot 40 vacatures open.

Participatiebanen

In de wet Banenafpraak is geregeld dat we als overheidsorganisatie moeten voldoen aan een vastgesteld aantal participatiebanen. Dit zijn banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Voor 2025 is dat op basis van voorcalculatie 36,5 participatiebanen. Dit betekent dat we in 2025 een groeiopgave hebben van zo'n 5 fte. Deze vullen we vooral in door banen te creëren uit een samenstelling van werkzaamheden uit verschillende functies.

Ziekteverzuim en vitaliteit

We investeren blijvend in duurzame inzetbaarheid en vitaliteit van onze medewerkers. Ons streven is om onder het ziekteverzuimpercentage te blijven dat door het CBS wordt verzameld voor de overheidssector.

Leren en ontwikkelen en stages

We zijn een lerende organisatie waarin gestimuleerd wordt om bij te blijven in je vak, jezelf te ontwikkelen en te experimenteren. Het delen van kennis en kunde door innovatieve oplossingen, platformen en samenwerkingsvormen is een vanzelfsprekendheid. De HHNK Academie draagt hier met leerprogramma's aan bij. Daarnaast halen we door stages aan te bieden kennis binnen en bevorderen we de ontwikkeling van studenten. Ook dragen stages bij aan onze positionering op de arbeidsmarkt.

Diversiteit en inclusie

Begin 2023 hebben we het SER Charter Diversiteit ondertekend. Hiermee benadrukken we de ambitie om diversiteit en inclusie binnen de organisatie te versterken en om concrete vervolgstappen te nemen. De belangrijkste acties voor 2025 zijn:

- Het realiseren van een gedragen visie op en beleid ten aanzien van diversiteit en inclusie.
- Het verhogen van een ervaren klimaat van inclusie binnen de organisatie.
- Het verhogen van de instroom van medewerkers met een diverse achtergrond, zodat ons personeelsbestand een betere afspiegeling van de directe samenleving wordt.
- Het faciliteren van zichtbaarheid en acceptatie van ten minste twee groepen met een diverse achtergrond.

Arbeidsmarktpositie

De landelijke krapte op de arbeidsmarkt is direct op ons van invloed. Functies en vakgebieden waar een, blijvend, tekort in is, zijn voor ons essentieel bij de grote transities waar we als organisatie voor staan. We hebben te maken met veel verschillende technisch inhoudelijke vakgebieden die specifieke kennis vereisen. Dit is met name aan de orde bij de functies met ambachtelijk werk, dat in de reguliere opleidingen geen of nauwelijks meer aandacht krijgt. We stellen ons hierop in en werken aan tijdige maatregelen voor dreigende personeelstekorten. We gaan verder met onze

positionering als een aantrekkelijke organisatie. Daarbij blijven we kijken naar manieren om medewerkers te binden en boeien. Dit doen we door ze een goed perspectief, mogelijkheid tot zelfontplooiing en een veilige en flexibele werkomgeving te bieden.

Fysieke, sociale en informatieveiligheid

We blijven werken aan een fysiek, informatie én sociaal veilige organisatie voor en door iedereen. We gaan verder op basis van de uitkomsten van de veiligheidscultuurmeting die in 2023 is uitgevoerd met als doel om te groeien naar trede 4 op de veiligheidscultuurladder. Hiervoor is leiderschap, toezicht en ondersteuning nodig. De vastgestelde systeemrisicoinventarisatie en -evaluatie voor heel de organisatie heeft alle veiligheidsrisico's in kaart gebracht. De uitvoering van bijbehorende maatregelen draagt in 2025 verder bij aan een veilige werkomgeving. Daarnaast blijven we verder werken aan het verhogen van het volwassenheidsniveau van de organisatie op het gebied van Informatieveiligheid en Privacy. Dit doen we met het doorvoeren van BIO-maatregelen, het schrijven of actualiseren van beleid en het uitwerken van processen en procedures. Daarnaast voeren we risicoanalyses uit en bieden we trainingen aan op het gebied van awareness. Verschillende wetgeving heeft gevolgen voor werkprocessen en het delen van informatie: dat dient op een veilige wijze te worden ingericht om incidenten en datalekken te voorkomen of te mitigeren. De werking en impact van de nieuwe NIS2 wetgeving is nog niet helemaal duidelijk; wat we wel weten is dat er sprake zal zijn van een (gedeeltelijke) overlap met de BIO. Onze aanpak is risicogestuurd en de werkzaamheden gaan ook door na 2025. Met de in het MJP 2025-2029 toegekende formatie van 6,5 fte zijn we beter in staat om hieraan uitvoering te geven.

Inkoop en aanbesteding

Via onder andere de spendanalyse monitoren we de rechtmatigheid en sturen we indien nodig bij. In het streven naar duurzaam inkopen geven we uitvoering aan het Manifest "Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen" en de "Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap waterschappen 2021-2030".

Huisvesting en materieel

We zetten de vervanging van het verouderde wagenpark voort waarbij het aandeel duurzame auto's toeneemt. We zetten hierbij in op 100% emissieloos rijden voor personen- en kleine bestelwagens. Om de kosten te spreiden en de duurzaamheidstransitie te versnellen gaan we over van een eigen beheermodel naar een leaseconstructie. We voltooiën de aanbesteding voor een leasecontract. Voor groot materieel en *specials* waarbij elektrisch rijden nog geen werkend alternatief is houden we voorlopig vast aan het tanken van de duurzame diesel HVO100. We houden de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Ook breiden we onze laadinfrastructuur verder uit.

Vanuit het meerjarenonderhoudsplan (2024 - 2028) voor vastgoed worden reguliere werkzaamheden uitgevoerd op basis van veiligheid, duurzaamheid en een gedegen kostenafweging. De focus ligt op het verder verduurzamen van onze woningen zoals isolatie, zonnepanelen en van het gas af.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Vanaf 2025 gaan we verder met het doorontwikkelen van het gedachtegoed van de Omgevingswet: het creëren van een samenhangend, eenvoudig en flexibel kader, waarbij de nadruk ligt op kwaliteit, duurzaamheid en participatie. Het doel is de leefomgeving te beschermen en te verbeteren, terwijl het ook ruimte biedt voor maatschappelijke en economische ontwikkelingen. Door betrokkenheid bij omgevingsvisies en omgevingsplannen kunnen we input leveren en helpen bij het vertalen van doelen en ambities. Hierbij houden we rekening met onder andere de KRW en het principe van Water en Bodem Sturend.

Vergunningen, toezicht en handhaving (VTH)

Voor vergunningen waterkwaliteit en diverse thema's waarop we toezicht houden zien we extra taken op ons afkomen. Bijvoorbeeld het actualiseren van lozingsvergunningen voor KRW probleemstoffen of het toezicht op aangescherpte milieuwetgeving. Om alle extra taken in beeld te krijgen hebben we in 2024 een VTH-risicoanalyse uitgevoerd. De VTH-risicoanalyse is de basis voor VTH-werk. Vanuit de risico's wordt een aangepaste uitvoerings- en handhavingsstrategie opgesteld en maken we een berekening van de benodigde capaciteit en een uitvoeringsplan. De VTH-risicoanalyse, de uitvoerings- en handhavingsstrategie en het uitvoeringsplan worden voorgelegd aan het algemeen bestuur. Hiernaast zien we een toename in complexiteit, zowel in wet- en regelgeving als in het uitvoering geven aan samenwerking in de publieke sector. We gaan toewerken naar een efficiëntere aanpak van toezicht. Dit kan bijvoorbeeld door risicogestuurd toezichthouden en meer datagedreven werken.

Stikstofbeleid

Voordat projecten in uitvoering gaan moet getoetst worden op stikstofuitstoot. Per project wordt nagegaan hoe groot de stikstofdepositie zal zijn als gevolg van de inzet van mobiele werktuigen. Wanneer de uitstoot te hoog is, zijn maatregelen nodig zoals bijvoorbeeld de inzet van emissieloos materieel, spreiding in de uitvoeringsperiode of elders compenseren. In overleg met bevoegd gezag wordt per project besloten of een natuurvergunning nodig is of dat een voortoets volstaat.

Wet open overheid

In 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De implementatie van deze wet is een meerjarig traject waar de Rijksoverheid meerjarig geld voor beschikbaar stelt. Voor de implementatie hebben we in 2022 een programma opgestart. Dit vraagt veel van de organisatie, zowel qua druk als inzet.

De kosten van de implementatie zijn voor de jaren 2024-2027 begroot op € 0,25 miljoen per jaar. Deze kosten hebben betrekking op de aanstelling van een Woo-coördinator, het verrichten van juridisch- en ICT-onderzoek en het beheer en het onderhoud van systemen die worden aangewend voor de actieve en passieve openbaarmaking. Daarnaast hebben de kosten betrekking op de uitvoering van acties op het gebied van kwaliteitsmanagement, zoals het herzien van werkprocessen, het verzorgen van trainingen en het uitvoeren van evaluaties. De personeelskosten van de medewerkers die betrokken zijn bij het programmateam en de actieve en passieve openbaarmaking zijn hierbij buiten beschouwing gelaten, omdat deze al zijn begroot in de algemene personele begroting. Vanuit de Rijksoverheid wordt € 0,35 miljoen beschikbaar gesteld.

Hieronder wordt per deelonderwerp aangegeven welke acties dit jaar worden ondernomen ten behoeve van de implementatie van de Woo.

Actieve openbaarmakingsplicht

De actieve openbaarmakingsplicht wordt gefaseerd ingevoerd. Dit jaar worden de op dat moment verplichte categorieën documenten actief openbaar gemaakt. Per categorie gaan we de aanwezigheid van aanverwante documenten na die niet direct tot de verplichte categorie behoren, maar waarvan het wel nuttig is als zij openbaar worden gemaakt. Deze documenten worden op dat moment ook actief openbaar gemaakt.

Decentrale overheden dienen informatie op een eigen platform openbaar te maken. Vanuit het Rijk wordt een Woo-index site opgezet, waarop links naar deze platformen worden opgenomen. We hebben in 2023 een eigen platform gebouwd, waarop informatie openbaar wordt gemaakt. Voor een aantal categorieën wordt een systeem voor zaakgericht werken ingericht om documenten geautomatiseerd openbaar te maken.

Passieve openbaarmakingsplicht en Woo-contactpersoon

Voor de passieve openbaarmaking hebben we een Woo-contactpersoon in dienst. Deze helpt mensen en bedrijven bij vragen over informatie en coördineert samen met een Woo-team de afhandeling van Woo-verzoeken. Verder hebben we in 2023 een nieuw werkproces ingericht en anonimiseersoftware aangeschaft. Dit werkproces wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast, waardoor verzoeken steeds efficiënter afgehandeld kunnen worden.

Overige activiteiten

Om medewerkers bewust te maken van de Wet open overheid, doorlopen we een bewustwordingstraject. Door meer themabijeenkomsten en trainingen worden medewerkers bewust gemaakt van de strekking en de inhoud van de wet.

Verbetering informatiehuishouding

We werken continu aan het verbeteren van de informatiehuishouding, waarbij ons Informatiebeleidsplan 2022-2025 datagedreven werken de leidraad vormt. Dit jaar richten we ons verder op dienstverlening aan de burgers en bedrijven en op de implementatie van alle datagerelateerde wetgeving die op ons afkomt, de zogenaamde *Digital Decade*. We realiseren een procesgerichte inrichting van ons documentbeheer waarin de privacywetgeving goed is geborgd en blijven verbeteringen doorvoeren om slimmer digitaal samen te werken. Om deze veranderingen goed te begeleiden in de organisatie, blijven we werken met een adoptieplan. Daarnaast zetten we onverminderd in op verbetering van het databeheer, de datakwaliteit en *data governance*.

Rechtmatigheid

Met ingang van boekjaar 2025 dienen waterschappen een rechtmatigheidsverklaring op te nemen in hun jaarstukken. Hierin geeft het dagelijks bestuur aan in welke mate de totstandkoming van de financiële beheershandelingen en de vastlegging daarvan in de jaarrekening, overeenstemmen met relevante wet- en regelgeving. Daarnaast moet in de paragraaf bedrijfsvoering onder andere aanvullende informatie opgenomen worden over de financiële rechtmatigheid. Eind 2024 wordt met de auditcommissie en vervolgens met het Algemeen Bestuur gesproken over hetgeen in de rechtmatigheidsverklaring en in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen moet worden.

We ontwikkelen de interne beheersing door, waarbij we kijken naar interne controles (VIC) en een toets daarop. De accountant, die tot en met 2024 de rechtmatigheid controleert en hier een oordeel over geeft, kan steunen op onze werkzaamheden.

12. Verbonden partijen

Wij werken op veel manieren samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, bedrijven en particulieren. Meestal zijn het zelfstandige organisaties. Soms is het wenselijk om de krachten te bundelen tot een gezamenlijke organisatie of willen we zeggenschap over een partij waardoor we meer kunnen sturen of beleid kunnen bepalen. We spreken dan van een verbonden partij.

Een verbonden partij is een privaot- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur van een organisatie, of het hebben van stemrecht. Van een financieel belang is sprake wanneer we middelen ter beschikking hebben gesteld die niet verhaalbaar zijn in geval van faillissement, dan wel wanneer we aansprakelijk kunnen worden gesteld voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Indien een mogelijkheid tot samenwerking zich aandoeft, zal het dagelijks bestuur een voorstel tot het aangaan van een verbonden partij aan het algemeen bestuur voorleggen waarbij informatie wordt aangeleverd over onze beleidsuitgangspunten.

Het voordeel van een verbonden partij is dat doordat we zitting hebben in een bestuur in zekere mate eisen kunnen stellen aan beleidsuitgangspunten en dat we dit kunnen controleren. Door in de jaarstukken en de begroting de overzichten van de verbonden partijen actueel te houden, wordt inzicht gegeven over het verloop en de voortgang.

In onderstaande tabellen zijn de financiële waarden (indien bekend) van de deelnemingen weergegeven, deze zijn gebaseerd op de meeste recente cijfers van onze verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam verbonden partij	Het Waterschapshuis (HWH)		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen (algemeen bestuurslid GR), secretaris-directeur (lid opdrachtgeverstafel GR), ambtenaren (lid van Uitvoerend Overleggen, projecten werkgroepen en begeleidingscommissies)		
Openbaar belang	De regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 21 waterschappen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie met als doel het bevorderen van samenwerking tussen de waterschappen op het gebied van ICT.		
Eigen en Vreemd Vermogen	<i>Bedragen (x € 1.000)</i>	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	10.274	11.548
Financieel resultaat 2023	€ 0		
Bestuurlijk belang	Evenredige vertegenwoordiging in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Het algemeen bestuur van de GR Het Waterschapshuis (HWH) stelt de jaarlijkse begroting en de bijdragen van de waterschappen vast. Ieder college van een deelnemend waterschap wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigt. Het dagelijks bestuur HWH bestaat uit de voorzitter en vier andere door en uit het algemeen bestuur HWH aan te wijzen leden. De secretaris-directeur van HWH is secretaris van het dagelijks bestuur.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan Het Waterschapshuis is € 2,2 miljoen.		
Risico	De GR kan ontbonden worden (opzegtermijn drie jaar). De waterschappen lijden dan financieel- en imagoverlies. De kans op acute ontbinding is nagenoeg nihil. Bij georganiseerde ontbinding moeten we voor alle door HWH geleverde producten en diensten een vervangende oplossing zoeken. Uit eerder onderzoek is gebleken dat dit zonder schade aan de continuïteit van HHNK mogelijk is maar wel een aanzienlijke kostenpost met zich meebrengt.		

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009		
Vestigingsplaats	Ridderkerk		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling (GR)		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterketen als algemeen bestuurslid van de GR.		
Openbaar belang	De GR slib treedt op als vertegenwoordiger en belangenbehartiger van de waterschappen in de HVC. De GR slib bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter. Elk deelnemend waterschap neemt met één vertegenwoordiger zitting in het algemeen bestuur. HHNK wordt hierdoor in staat gesteld invloed uit te oefenen op de koers van de HVC via de vertegenwoordiging van HHNK in de GR. Door als waterschappen als een geheel op te treden is de zeggenschap over het beleid van de HVC groter.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	31	31
	Vreemd vermogen	29	22
Financieel resultaat 2023	€ 0		
Bestuurlijk belang	Deelname met acht andere waterschappen.		
Financieel belang	HHNK heeft 120 aandelen B van de HVC overgedragen aan de GR slib. De GR slib bezit totaal 683 aandelen B. Daarmee is het HHNK belang in de GR slib 17,6%. In totaal heeft HVC 4.337 aandelen (A en B) uitgegeven. Daarmee is het belang van HHNK in HVC 2,77%.		
Bijdrage of dividend	HHNK draagt 12,5% van de organisatiekosten van de GR slib. Daarnaast staat HHNK garant voor de geldleningen die HVC heeft aangetrokken voor de activiteiten voor de aandeelhouders B. Voor deze garantstelling ontvangt HHNK 1% provisie.		
Risico	Via de GR slib staan we garant voor de schulden van HVC. Een beroep op deze garantstelling kan ontstaan doordat HVC verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt. Dit is geen acuut risico.		

Vennootschappen

Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank (NWB)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		
Openbaar belang	De NWB levert diensten op het gebied van betalingsverkeer, <i>electronic banking</i> en consultancy en verstrekt ons lang- en kortlopende geldleningen. Door het houden van aandelen in de NWB zijn we verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld en kapitaalmarkten.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	1.995	2.060
	Vreemd vermogen	70.964	73.523
Financieel resultaat 2023	€ 126.000.000		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	4.399 aandelen A van € 115,00 204 aandelen B van € 119,60 (€ 460,00 – 26% volgestort) Totaal € 530.283		
Bijdrage of dividend	We verwachten een dividend van € 4.700.000.		
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Tegenvallende dividenduitkering. Dit is geen acuut risico.		

Naam verbonden partij	Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf		

Openbaar belang	Kredietverlening aan decentrale overheden		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	4.615	4.721
	Vreemd vermogen	107.459	110.819
Financieel resultaat 2023	€ 254.000.000		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	17.355 aandelen van € 2,50; totaal € 43.388		
Bijdrage of dividend	We verwachten een dividend van € 50.000.		
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat geïnvesteerd is in de aandelen. Tegenvallende dividenduitkering. Geen acuut risico.		

Naam verbonden partij	BV Baggerzorg		
Vestigingsplaats	Assendelft		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Integraal waterbeheer (stedelijk gebied) als aandeelhouder. Afdelingshoofd Financiën, Control en Belastingen in directie.		
Openbaar belang	Doordat we aandeelhouder zijn van BV Baggerzorg kunnen we gegarandeerd op verantwoorde manier onze verontreinigde baggerspecie kwijt.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	364	378
	Vreemd vermogen	297	69
Financieel resultaat 2023	€ 13.361		
Bestuurlijk belang	De aandeelhouder levert een functionaris met vertegenwoordigingsbevoegdheid.		
Financieel belang	De vennootschap is een 78% dochteronderneming van Afvalzorg Deponie BV. De overige aandelen zijn in ons bezit. Het aandelenkapitaal is € 81.000.		
Bijdrage of dividend	Geen		
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Dit is geen acuut risico.		

Naam verbonden partij	AquaMinerals		
Vestigingsplaats	Nieuwegein		
Juridische vorm	Besloten Vennootschap		
Deelnemer vanuit HHNK	Afdelingshoofd Waterketen. De portefeuillehouder Waterketen is eindverantwoordelijk.		
Openbaar belang	AquaMinerals is een grondstoffenmakelaar die zonder winstoogmerk de afzet van afvalgrondstoffen regelt. Deze organisatie biedt de expertise die nodig is om genoemde grondstoffen optimaal te vermarkten. Hun dienstverlening begint op het punt waar onze knowhow ophoudt. Het bedrijf is het <i>shared service center</i> van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven om de afzet van rest- en grondstoffen te verzorgen. AquaMinerals ontleent zijn positie mede aan zijn status op het gebied van aanbestedingen en mededingingsrecht, waarmee concurrentie, prijsbederf en een aanbestedingsplicht wordt voorkomen. Dit betekent dat AquaMinerals alleen aanvullende kennis en kunde voor de waterschappen kan ontwikkelen als deze als (klein) aandeelhouder toetreden.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	1.700	1.775
	Vreemd vermogen	3.491	4.012
Financieel resultaat 2023	€ 18.706		

Bestuurlijk belang	<p>AquaMinerals heeft drinkwaterbedrijven en waterschappen, waaronder HHNK als aandeelhouders. Het gezamenlijke aandelenbelang voor de waterschappen wordt verdeeld op basis van het aantal vervuilingseenheden. Voor HHNK komt dit neer op 3,5% van 15.546 = 537 aandelen.</p> <p>Elke participant sluit voor zijn eigen grondstoffen een leveringscontract met AquaMinerals. Daarin worden specifieke afspraken gemaakt over volumes, planning, ambities et cetera. HHNK neemt deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders.</p> <p>537 aandelen van €45,50; totaal € 24.433,50. AquaMinerals vraagt een vergoeding voor zijn organisatiekosten. De opbrengsten en kosten van de daadwerkelijke vermarkting van het materiaal zijn voor de aandeelhouders.</p>
Financieel belang	AquaMinerals vraagt een vergoeding voor zijn organisatiekosten. De opbrengsten en kosten van de daadwerkelijke vermarkting van het materiaal zijn voor de aandeelhouders.
Bijdrage of dividend	<p>De verwachte bijdrage aan AquaMinerals is € 50.000.</p> <p>Afhankelijk van besluitvorming door de algemene vergadering van aandeelhouders wordt de bijdrage bepaald en vloeien eventuele overschotten van AquaMinerals aan het eind van het jaar terug naar de aandeelhouders.</p>
Risico	Het risico beperkt zich tot het bedrag dat in de aandelen is geïnvesteerd. Dit is geen acuut risico.

Stichtingen en verenigingen

Naam verbonden partij	Waterproef		
Vestigingsplaats	Edam		
Juridische vorm	Stichting		
Deelnemer vanuit HHNK	<p>Bij besluit van het algemeen bestuur (04.19392) is bijzondere delegatie verleend aan het dagelijks bestuur tot het voorzien in de benoeming van een opvolger namens HHNK in het bestuur van de Stichting Waterproef. Het afdelingshoofd Financiën, Control en Belastingen is benoemd als bestuurder. De portefeuillehouder Middelen en Participatie is eindverantwoordelijk.</p>		
Openbaar belang	Verzorgt laboratoriumactiviteiten voor HHNK en Waternet.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (x € 1.000)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	0	0
	Vreemd vermogen	2.323	2.384
Financieel resultaat 2023	€ 0		
Bestuurlijk belang	Bestuurslid		
Financieel belang	<p>Financieel toezichthouder samen met Waternet. In de statuten is een maximering van de algemene reserve vastgelegd. Bedragen daarboven worden teruggegeven aan HHNK en Waternet. HHNK staat garant voor een lening van € 1,1 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank voor de aanschaf van een nieuw laboratoriuminformatiemanagementsysteem.</p>		
Bijdrage of dividend	<p>De bijdrage aan Waterproef bedroeg in 2023 € 134.000. De verwachte bijdrage voor 2025 is afhankelijk van het exploitatiesaldo van Waterproef voor dat jaar, het exploitatiesaldo voor 2025 van de verbonden partij is op dit moment nog niet bekend.</p>		
Risico	<p>Bestuurders zijn in principe niet aansprakelijk voor de schulden. Wel is sprake van hoofdelijke aansprakelijkheid bij opzettelijk wanbeleid. Tevens wordt een tekort in de exploitatie aangevuld door beide partners, waar we er één van zijn.</p> <p>We staan garant voor de lening van € 1,1 miljoen. Een beroep op deze garantstelling kan ontstaan doordat Waterproef verliezen lijdt en/of problemen krijgt met de financiers die de gegarandeerde leningen hebben verstrekt. Middels een regresovereenkomst met waterschap Amstel, Gooi en Vecht is afgesproken dat ieder van de partijen voor een gelijk deel van de schuld van leningen draagt en er over en weer 50% teruggevorderd kan worden.</p> <p>Stichting Waternet houdt op te bestaan. De rol van Waternet wordt naar alle waarschijnlijkheid overgenomen door Waterschap Amstel, Gooi en Vecht.</p>		

	Waterproef draagt in de tussentijd zorg voor de continuïteit van de activiteiten. We zijn met AGV/Waternet in gesprek over de eventuele gevolgen.
--	---

Naam verbonden partij	Unie van Waterschappen		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Dijkgraaf, hoogheemraden in commissies en ambtenaren in werk- en themagroepen.		
Openbaar belang	Biedt ondersteuning op het gebied van beleidsontwikkeling, belangenbehartiging en lobby bij de EU, het parlement en ministeries.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen (incl. voorziening)	2.698	2.178
	Vreemd vermogen	22.578	21.731
Financieel resultaat 2023	€ -519.428		
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de Unie, evenredige vertegenwoordiging in de commissies en ledenvergadering.		
Financieel belang	Besluiten met financiële gevolgen worden over het algemeen door alle waterschappen uitgevoerd, ongeacht of daar middelen voor in de begroting zijn opgenomen. Het belang van ons is circa 7%.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan de Unie van Waterschappen is € 950.000.		
Risico	Het financiële risico van de leden is in eerste instantie beperkt tot de contributie. De Unie doet toezeggingen namens alle waterschappen. Het algemeen bestuur van de Unie kan besluiten nemen, met financiële gevolgen die niet gedekt zijn door ons dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. We dragen circa 7% van het totale risico.		

Naam verbonden partij	Vereniging werken voor waterschappen		
Vestigingsplaats	's-Gravenhage		
Juridische vorm	Vereniging		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Middelen		
Openbaar belang	De Vereniging werken voor waterschappen is de werkgeversvereniging van de 21 waterschappen en vijftien aan de waterschappen gelieerde organisaties. Het doel van de vereniging is het behartigen van de gemeenschappelijke sociale en sociaaleconomische belangen van de leden die activiteiten verrichten binnen de sector waterschappen, onder meer door het sluiten van collectie arbeidsovereenkomsten met werknemersverenigingen. We zijn per 1 januari 2019 lid van deze vereniging.		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (<i>x € 1.000</i>)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	117	130
	Vreemd vermogen	121	99
Financieel resultaat 2023	€ 29.837		
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap van de werkgeversvereniging, vertegenwoordiging in de ledenvergadering met drie stemmen.		
Financieel belang	HHNK betaalt een jaarlijkse contributie aan de vereniging.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan Vereniging werken voor waterschappen is € 28.000.		
Risico	Geen		

Overige verbonden partijen

Naam verbonden partij	Muskusrattenbestrijding		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Juridische vorm	Overeenkomst van kosten voor de gemene rekening		
Deelnemer vanuit HHNK	Portefeuillehouder Waterveiligheid		
Openbaar belang	Gezamenlijke muskusrattenbestrijding		
Eigen en Vreemd Vermogen	Bedragen (x € 1.000)	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	Niet van toepassing*	
	Vreemd vermogen		
Financieel resultaat 2023	€ 137.097		
Bestuurlijk belang	Deelnemen in een overeenkomst met vijf andere waterschappen. Deze overeenkomst heeft een looptijd van onbepaalde tijd.		
Financieel belang	We betalen een jaarlijkse bijdrage uit hoofde van de overeenkomst van kosten voor de gemene rekening.		
Bijdrage of dividend	De verwachte bijdrage aan Muskusrattenbestrijding is € 2.650.000		
Risico	Aansprakelijkheid voor exploitatietekorten. Tussentijdse opzegging is mogelijk met ingang van een nieuw kalenderjaar en met in achtneming van een opzegtermijn van minimaal één jaar.		

* het balanssaldo van de Gemene Rekening bedraagt € 132.505 per 31-12-2023.

13. Waterschapsbelastingen

We heffen vier soorten waterschapsbelasting, namelijk watersysteemheffing, wegenheffing, zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing. De watersysteemheffing en de verontreinigingsheffing worden geheven voor de kosten verbonden aan het watersysteembeheer. De wegenheffing is ter bekostiging van het wegenbeheer in een deel van ons gebied. Met de zuiveringsheffing dekken we de kosten verbonden aan het zuiveringsbeheer.

De watersysteemheffing en wegenheffing worden opgebracht door de inwoners (per woonruimte) en de eigenaren van gebouwen, ongebouwde grond en natuur. Bij de watersysteemheffing is onder meer de inwonerdichtheid bepalend voor het aandeel dat inwoners in de kosten dragen. Voor de wegenheffing bepalen de kosten van de doorgaande wegen het door inwoners op te brengen aandeel. Bij beide heffingen dragen eigenaren het resterende deel. De economische waarde van gebouwen, ongebouwde grond en natuur is de indicator van het belang dat zij bij de taakuitoefening van het waterschap hebben. De zuiveringsheffing en verontreinigingsheffing worden geheven op basis van vervuilingseenheden (ve) volgens het principe 'de vervuiler betaalt'.

De tarieven en belastingprofielen in de begroting zijn onder andere gebaseerd op de waardering onroerende zaken (WOZ)-waardeontwikkeling die gemeenten in april 2024 hadden verwacht. In oktober 2024 voert de Waarderingskamer opnieuw een inventarisatie uit onder gemeenten. Mocht uit deze inventarisatie blijken dat de verwachting is dat de WOZ-waarden harder stijgen dan eerder verwacht, dan worden de tarieven op basis hiervan naar beneden bijgesteld. Hiermee voorkomen we dat inwoners en bedrijven meer belasting betalen dan noodzakelijk. In december stelt het algemeen bestuur de definitieve tarieven vast in de heffingsverordeningen.

Correctieposten

Bij de berekening van de belastingtarieven wordt rekening gehouden met verminderingen. Dit is een verlaging van het aanslagbedrag omdat bijvoorbeeld de waarde of het aantal ve niet juist is vastgesteld. Vervolgens worden de correctieposten 'kwijschelding' en 'oninbaar' toegepast. Hieronder volgt de uitleg van deze termen.

Kwijschelding

Wanneer een belastingsschuldige niet in staat is de aanslag waterschapsbelasting te betalen, kan kwijschelding worden aangevraagd. Digitalisering verlicht zowel voor de aanvrager als voor ons de administratieve lasten. Bij de aanvraag en behandeling van kwijscheldingsverzoeken werken we samen met zeventien gemeenten in ons beheergebied.

We moeten bij het vaststellen van het kwijscheldingsbeleid landelijke regels toepassen. Deze regels zijn opgenomen in de Leidraad Invordering en zijn gebaseerd op normen voor inkomen en vermogen, die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid twee keer per jaar vaststelt. Inwoners die kwijschelding aanvragen worden getoetst op de inkomensnorm en de vermogensnorm. We hebben de mogelijkheid om ruimhartiger kwijt te schelden dan de leidraad aangeeft. Hiervoor hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm (Leidraad 90%);
- Kwijschelding is alleen mogelijk voor heffingen die betrekking hebben op de door de inwoner bewoonde woonruimte, namelijk de zuiveringsheffing, verontreinigingsheffing, watersysteemheffing en wegenheffing;
- Zelfstandig ondernemers kunnen kwijschelding aanvragen voor privébelastingen gerelateerd aan hun woonruimte;
- Kosten voor kinderopvang, huurkostoetoeslag en zorgpremie worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit;

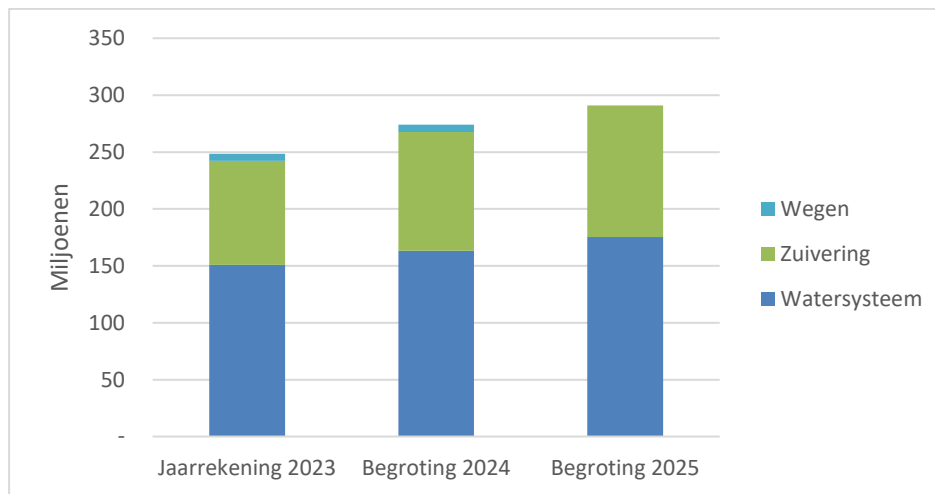
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Oninbaar

Wij treffen alle mogelijke maatregelen om een aanslag betaald te krijgen. Soms is dit niet mogelijk, bijvoorbeeld bij een faillissement of overlijden. Als de deurwaarder concludeert dat op geen enkele wijze meer een betaling te verwachten valt, neemt de ambtenaar belast met de invordering een besluit waarmee we de pogingen staken een nog openstaande aanslag in te vorderen.

Belastingopbrengst 2023-2025

Onderstaand figuur geeft de netto-belastingopbrengst per taak weer. De stijging van de belastingopbrengst exclusief de wegenheffing bedraagt gemiddeld 8%. De belastingopbrengst van de wegenheffing daalt vanwege de wegenoverdracht.

Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven 2025 is zichtbaar gemaakt in onderstaande tabel. De belastingopbrengst per categorie kunnen door afrondingen in beperkte mate afwijken van de begrote opbrengsten.

Categorie	Belasting-eenheid	Tariefdif-ferentiatie*	Netto draagvlak 2024**	Tarief 2024 (€) **	Bruto draagvlak 2025**	Correctie-posten	Netto draagvlak 2025**	Tarief 2025 (€) **	Belastingopbrengst (bedragen x € 1.000)
Watersysteemheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	247.255.455.104	0,03340%	245.950.252.000	-73.785.076	245.876.466.924	0,03725%	91.589
Gebouwd buitendijks	WOZ-waarde	-75%	1.130.536.203	0,00835%	1.163.294.000	-87.247	1.163.206.753	0,00931%	108
Ingezetenen	woonruimte	-	494.796	120,74	520.600	-25.666	494.934	129,57	64.129
Ongebouwd	hectare	-	117.965	132,11	117.877	-35	117.842	132,63	15.629
Ongebouwd wegen	hectare	+100%	6.393	511,27	6.323	-4	6.319	265,26	1.677
Ongebouwd buitendijks	hectare	-75%	255	33,03	383	-	383	33,16	13
Ongebouwd wegen buitendijks	hectare	+25%	65	412,18	81	-	81	165,79	13
Natuurterrein	hectare	-	26.492	6,10	27.000	-8	26.992	6,43	174
<i>Afronding</i>									-
Totaal Watersysteemheffing									173.332
Zuiveringsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	1.497.862	69,82	1.526.000	-50.928	1.475.072	78,56	115.882
Verontreinigingsheffing									
Woon- en bedrijfsruimten	ve	-	23.702	69,82	23.800	-106	23.694	78,56	1.861
Wegenheffing									
Gebouwd	WOZ-waarde	-	38.707.831.166	0,00728%	-	-	-	-	-
Ingezetenen	woonruimte	-	72.947	38,50	-	-	-	-	-
Ongebouwd	hectare	-	17.695	40,12	-	-	-	-	-
Natuurterrein	hectare	-	3.699	1,72	-	-	-	-	-
<i>Afronding</i>									-
Totaal Wegenheffing									-
<i>Afronding</i>									-
Totale belastingopbrengst									291.075

* De tariefdifferentiatie zoals vastgelegd in de Kostentoeedelingsverordening watersysteembeheer HHNK 2025.

** Het getoonde draagvlak is exclusief de tariefdifferentiatie, in de tarieven is de tariefdifferentiatie toegepast.

Belastingprofielen

Bij onderstaande voorbeeldprofielen geeft de belastingdruk het volgende beeld:

Voorbeeldprofielen <i>(bedragen x € 1)</i>	Aanslag- bedrag 2024	Aanslag- bedrag 2025	Verande- ring in %
Eenpersoonshuishouden	191	208	9,2%
Eenpersoonshuishouden met eigen woning klein	286	314	9,8%
Meerpersoonshuishouden	330	365	10,6%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning (€ 286.933)	426	471	10,7%
Meerpersoonshuishouden met eigen woning groot (€ 482.222)	491	543	10,7%
Procesindustrie	110.322	124.401	12,0%
Groothandel	1.704	1.939	9,7%
Klein bedrijf	461	524	9,9%
Agrarisch bedrijf (60 hectare)	8.555	8.674	1,1%
Natuurgebied (1.000 hectare)	6.100	6.430	5,4%

Bovenstaande gegevens laat de profielen exclusief de wegentaak zien, omdat we uitgaan van het afstoten van de wegentaak in 2024.

Stijgingen en dalingen in de profielen worden veroorzaakt door wijzigingen in belastingtarieven. Belastingtarieven kunnen wijzigen door een verandering in draagvlak (ve, WOZ-waarde et cetera) en een stijging of daling van de kosten die toegerekend worden aan de belastingtaak.

Verloop bestemmingsreserves

Het verwachte verloop van de bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie van de taken over 2025 is als volgt:

Bestemmingsreserves <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen 2025	Onttrekkingen 2025	Stand 31-12-2025
Watersysteembeheer	-0,1	-	-11,3	-11,4
Zuiveringsbeheer	-24,6	-	-13,6	-38,2
Wegenbeheer	9,3	-	-1,2	8,1
Afronding	0,1	-	-	-
Totaal	-15,3	-	-26,1	-41,5

In de mutatie is het (voorlopige) resultaat van de tweede concernrapportage 2024 niet verwerkt.

Begroting naar taken

Taken (Tarieven x € 1, overige x € 1 miljoen)	Jaar- rekening 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025
Watersysteembeheer			
Netto kosten	156,9	175,9	189,3
Onvoorzien	-	0,6	0,5
Kwijtschelding/oninbaar	2,5	2,9	3,4
Dividend en andere algemene opbrengsten	-2,8	-2,1	-2,8
De verwachte bruto-opbrengsten uit belastingheffing	-153,6	-167,2	-179,1
Mutatie bestemmingsreserves	-4,3	-10,1	-11,3
<i>Afronding</i>	-	-	-
Netto resultaat	-1,3	-	-
Zuiveringsbeheer			
Netto kosten	124,0	122,6	131,2
Onvoorzien	-	0,4	0,4
Kwijtschelding/oninbaar	2,6	3,2	4,0
Dividend en andere algemene opbrengsten	-1,8	-1,8	-1,9
De verwachte bruto-opbrengsten uit belastingheffing	-93,9	-108,2	-120,1
Mutatie bestemmingsreserves	-26,7	-16,2	-13,6
<i>Afronding</i>	0,1	-	-
Netto resultaat	4,3	-	-
Wegenbeheer			
Netto kosten	10,4	7,5	1,2
Onvoorzien	-	0,1	-
Kwijtschelding/oninbaar	0,1	0,3	-
Dividend en andere algemene opbrengsten	-0,1	-0,1	-
De verwachte bruto-opbrengsten uit belastingheffing	-6,3	-7,5	-
Mutatie bestemmingsreserves	-4,5	-0,2	-1,2
<i>Afronding</i>	0,1	-0,1	-
Netto resultaat	-0,3	-	-
<i>Afronding</i>	-0,1	-	-
Totaal resultaat	2,6	-	-

Toelichting

De toegerekende kosten aan de zuiveringstaak en watersysteemtaak stijgen met name door het effect van de cao, inflatie en bestuursbesluiten.

14. Uiteenzetting financiële positie

14.1 Weerstandscapaciteit en risicomanagement

De benodigde weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte nodig is om substantiële tegenvallers op te kunnen vangen, zonder dat het beleid moet worden aangepast en/of doelstellingen niet worden gerealiseerd. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van risicoanalyse. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve.

Om de risico's in kaart te brengen worden gedurende het jaar risicoanalyses uitgevoerd. Risico's worden op verschillende plekken geïnventariseerd. Bijvoorbeeld binnen processen, projecten en programma's. Daarnaast ziet de crisisbeheerorganisatie toe op de veiligheidsrisico's. Ook worden risico's geïnventariseerd die samenhangen met de organisatiedoelstellingen. Op basis van een kosten-batenanalyse wordt bepaald of maatregelen worden getroffen of dat bepaalde risico's worden geaccepteerd.

Begroting 2025

De risico's en berekeningen van de weerstandscapaciteit zijn conform de Kadernota Risicomanagement 2022 uitgevoerd.

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend door het financieel gevolg te vermenigvuldigen met de kans dat een risico zich zal voordoen. Bij deze berekeningen zijn alle risico's meegenomen die een financieel gevolg hebben vanaf € 1 miljoen en die ineens ten laste van exploitatie kunnen komen. De som hiervan vormt de benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 10,5 miljoen. Dit is gewijzigd ten opzichte van de jaarstukken 2023.

Risicomanagement

Periodiek actualiseren we de risico's en rapporteren we over risico's met een risicofactor 9 en/of een maximaal financieel gevolg vanaf € 1,0 miljoen.

Weerstandscapaciteit en algemene reserve

In de Kadernota Risicomanagement 2022 hebben we een bandbreedte van de weerstandsratio tussen 1,4 en 2,0 vastgesteld. De weerstandscapaciteit wordt twee maal per jaar berekend, zowel bij de begroting als bij de jaarstukken. Op basis van de kadernota vindt een storting of onttrekking plaats bij resultaatbestemming van de jaarrekening.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit (Algemene reserve)}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{minimaal } 1,4 / \text{maximaal } 2,0$$

De algemene reserve bedraagt € 15,6 miljoen en de benodigde weerstandscapaciteit bedraagt € 10,5 miljoen. Dit komt uit op een ratio weerstandsvermogen van 1,5 en valt hierdoor binnen de eerder genoemde bandbreedte.

Risico's weerstandscapaciteit

Hieronder presenteren we de risico's die invloed hebben op de weerstandscapaciteit en een aantal risico's die niet meetellen voor berekening van het weerstandsvermogen. Omdat bij laatstgenoemde risico's het maximale financiële gevolg minder dan € 1 miljoen is maar de risicoscore 9 is, tonen we deze risico's wel.

nr	Risicogebeurtenis	Beheersmaatregelen	Risico-score *	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
1	De werkelijke netto-belastingopbrengst is meer dan 2% lager dan begroot of meer dan 1% lager t.o.v. de prognose bij de rapportage over de eerste 8 maanden.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarlijkse analyse op trends; ontwikkeling maatstaven. 2. 7 x per jaar analyse (begroot-werkelijk) en prognose. 3. Externe bronnenbenadering in jaarrekeningcyclus. 4. Administratieve organisatie / interne beheersing op orde gebracht. Monitoren van uitvoering controles. 5. 7 x per jaar wordt aansluiting tussen belastingsysteem en financieel systeem gemaakt. 6. Procesbeschrijvingen worden periodiek geactualiseerd. 7. Monitoring van de verwerking van de gegevens uit de bronadministraties. 8. Ondanks de geopolitieke ontwikkelingen en inflatie merken we nog geen veranderingen in de ontvangsten van de waterschapsbelastingen. We volgen het verloop van kwijtschelding nauwgezet. 	6	€ 5 miljoen	50%	23,9%
2	Ontstaan van watervervuiling oppervlaktewater door grote calamiteiten.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onze calamiteitenorganisatie is actief. 2. In 2019 is, conform het draaiboek Hoogwater, een concept draaiboek opgesteld voor calamiteiten waarbij potentieel (veel) vervuild water of andere stoffen worden geloosd op ons watersysteem, inclusief een overzicht van risicovolle bedrijven. 	4	€ 8,5 miljoen	25%	20,3%
3	Onvoldoende slibverwerkingscapaciteit en -afzet (intern en/of extern).	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wij voeren inspecties en preventief onderhoud uit 2. Onderdelen zijn op voorraad 3. Er is achtervang via HVC en AquaMinerals 4. Er is intensieve samenwerking met waterschappen, UvW en eindverwerkers 	9	€ 4 miljoen	50%	19,1%
4	Schade aan de kering.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inzicht in keringen door middel van inspecties en continu inzicht (WV 20230) 2. Risico gestuurd onderhouden 	6	€ 5 miljoen	25%	12,0%
5	Er breekt een kering door.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Continue toetsing/beoordeling van de primaire en secundaire keringen, onder toezicht van en met verantwoording aan ILT en provincie. 2. HWBP programma (primaire keringen) 3. VBK programma (regionaal) 4. Risico gestuurd beheer en onderhoud conform NEN55001 	3	€ 10 miljoen	10%	9,6%

nr	Risicogebeurtenis	Beheersmaatregelen	Risico-score*	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
		<ul style="list-style-type: none"> 5. CBO organisatie 6. Reguliere voor- en najaarsinspectie 7. De aanbevelingen uit het rapport 'kadebreuk en compartimentering regionale keringen' implementeren 8. Onderzoek doen naar de mogelijke gevolgen van optrekkende bevers in Nederland 				
6	Onvoldoende granulaatverwerkingscapaciteit.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Er is Europese achtervang 2. Er zijn stortvergunningen HVC 3. Er is achtervang door AquaMinerals 4. Er is een landelijke calamiteitenregeling door 'robuust plan slibverwerking' 	9	€ 1 miljoen	50%	4,8%
7	We behalen onze emissie-ambities niet.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Zorgdragen voor certificering (ISO14001 en 55001) 2. Calamiteitenboeken per rwzi 3. Vernieuwing procesautomatisering 4. Opleidingen 5. Data op orde 6. Langjarige leveringsovereenkomsten 7. Voldoende voorraden 8. Kennis van alternatieve stoffen 9. Hacking-maatregelen 10. Inzicht in de omgeving 11. Afvalwaterakkoorden 12. Samenwerking met gemeenten 13. Controle door Handhaving HHNK 	4	€ 2 miljoen	25%	4,8%
8	Door langdurige droogte treedt zout schade op aan gewassen en onherstelbare schade aan natuurgebieden. Agrariërs en natuurbeheerders claimen schadevergoeding bij HHNK.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Opstellen van kaders en in beeld brengen van handelingsperspectief. 2. Het algemeen bestuur heeft de 'Strategie waterverdeling' en 'Waterbesparing en onttrekkingsverboden bij droogte en watertekort' vastgesteld voor de uitvoering van de landelijke verdringingsreeks. De Unie van Waterschappen heeft de aansprakelijkheid bij droogte beschreven. Met het vastleggen van de 'Strategie waterverdeling' is onze aansprakelijkheid gering. 3. Toezicht en handhaving op de naleving van onttrekkingsverboden 	2	€ 1,5 miljoen	25%	3,6%

nr	Risicogebeurtenis	Beheersmaatregelen	Risico-score*	Max. Fin. Gevolg	Kans van optreden	Invloed op weerstand-capaciteit
9	Een of meerdere erfpachters willen aanspraak maken op een schikkingsregeling.	De betwiste voorwaarden worden in goed overleg met de erfpachter bijgesteld en verrekend.	2	€ 2 miljoen	10%	1,9%
Onderstaande risico's tellen niet mee voor berekening van het weerstandsvermogen omdat het maximale financiële gevolg minder dan € 1 miljoen is. Omdat de risicoscore 9 is tonen we deze risico's wel.						
10	Overschrijding van de zuiveringsnormen en afnameverplichtingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wij dragen zorg voor certificering (ISO14001 en 55001) 2. Er zijn calamiteitenboeken per rwzi 3. We voeren vernieuwing van procesautomatisering door 4. Wij leiden personeel op 5. Wij houden de data op orde 6. Er worden langjarige leveringsovereenkomsten afgesloten 7. Er zijn voldoende voorraden 8. Er is kennis van alternatieve stoffen 9. Wij treffen hacking-maatregelen 10. Wij hebben inzicht in de voor ons relevante omgeving 11. Wij sluiten afvalwaterakkoorden 12. Er is samenwerking met gemeenten 13. Er is controle door Handhaving HHNK 	9	€ 0,5 miljoen	N.v.t.	N.v.t.
11	De nieuwe gedragscode verbiedt de maaimethode klepelen.	We zijn tot op directieniveau aangehaakt bij de ontwikkeling van de nieuwe gedragscode	9	€ 0,5 miljoen	N.v.t.	N.v.t.
12	We maken keuzes o.b.v. verkeerde analyses (data en normen)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantrekken van extra capaciteit 2. Het op orde brengen van de data(kwaliteit) 	9	P.M.	N.v.t.	N.v.t.
13	De energieopwekkende assets behalen niet het verwachte volume.	HHNK investeert in een divers portfolio van duurzame energie	9	€ 0,2 miljoen	N.v.t.	N.v.t.
14	Vanwege netcongestie derven we opbrengsten uit teruglevering van zonneparken. Daarnaast kunnen we door netcongestie niet volledig inzetten op groen gas.	<ol style="list-style-type: none"> 1. We vragen voorrang aan bij netbeheerder. Als waterschap hebben we voor onze primaire taken voorrang op andere afnemers. 2. Inzetten van onze flexibiliteit door o.a. gebruik van biogas voor opwekken van groene stroom. 	9	P.M.	N.v.t.	N.v.t.

** De risicoscore is de kans van optreden vermenigvuldigd met het gevolg.

14.2 Financiering

Een groot deel van ons bezit financieren we met vreemd vermogen. Dit doen we door geld te lenen bij banken. Met treasury beheren we onze kasstromen: door voldoende middelen aan te trekken kunnen we aan al onze verplichtingen voldoen. We trekken middelen tegen zo laag mogelijke rentekosten aan en houden de risico's binnen de afgesproken normen van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en ons treasurystatuut.

Ons treasurybeleid is erop gericht een gezonde financiële toekomst te waarborgen. Onze houding ten aanzien van financiële risico's is risicomijdend. In ons treasurystatuut is opgenomen dat we voor het aantrekken van vaste geldleningen van aanbieders met minimaal een A^{min}-rating vereisen. Volgens ons beleid rekenen we geen rente toe aan investeringen, reserves en voorzieningen en hierdoor is geen sprake van een renteresultaat.

Rentevisie

Voor 2025 hanteren we een omslagpercentage van 1,25% (begroting 2024: 1,35). We hebben in 2021 tegen 0% een lening aangetrokken om de financieringsbehoefte tijdens de looptijd van het MJP 2022-2025 af te dekken. Daarom hoeven we in 2025 geen nieuwe lening aan te trekken en heel beperkt gebruik te maken van de rekening-courantkrediet.

Hieronder is de ontwikkeling van de rentelasten en -baten weergegeven.

Rentelasten (bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025
Rentelasten langlopende geldleningen	5,2	4,8
Rentelasten rekening-courant	-	0,2
Totaal rentelasten	5,2	5,0

Rentebaten (bedragen x € 1 miljoen)	2024	2025
Rentebaten	-5,1	-3,0
Totaal rentebaten	-5,1	-3,0

Regelgeving

De regels voor het aantrekken van vreemd vermogen zijn vastgelegd in de Wet Fido. Het doel hiervan is het bevorderen en in stand houden van solide financiering en kredietwaardigheid van decentrale overheden. De wet bevat twee instrumenten om deze doelstellingen te toetsen:

- De kasgeldlimiet beperkt het renterisico op korte financieringen. De grens geeft aan tot welk bedrag decentrale overheden activiteiten met korte middelen (<1 jaar) mogen financieren;
- De renterisiconorm beperkt het renterisico op lange financieringen (>1 jaar) door te streven naar een spreiding van looptijden van lange geldleningen. De som van de aflossingen en het leningenbedrag dat in aanmerking komt voor renteherziening mag de norm niet overschrijden.

	Wettelijke norm	Norm voor HHNK	Beheersmaatregel
Kasgeldlimiet	23% van het begrotingstotaal	23% x € 347,0 miljoen = € 79,8 miljoen	We maximaliseren het rekeningcourant-krediet bij de NWB op € 79 miljoen.
Renterisiconorm	30% van het begrotingstotaal	30% x € 347,0 miljoen = € 104,1 miljoen	Onze aflossingen bedragen in 2025 € 66,7 miljoen en we hebben geen leningen die in aanmerking komen voor renteherziening.

Risico's

Hieronder staan de risico's die een rol spelen bij het beheer van de liquiditeiten inclusief de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer:

- *Renterisico*: het risico dat we in de toekomst geldleningen afsluiten tegen een hogere rente waardoor de jaarlijkse rentekosten stijgen. Dit risico is beheerst omdat we in 2021 een lening van € 651 miljoen tegen 0% rente hebben aangetrokken die gelijk is aan de toekomstige financieringsbehoefte.
- *Kredietrisico of debiteurenrisico*: het risico op waardedaling van de vorderingspositie door het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen door de wederpartij. Dit risico beheersen we door een strak invorderingsbeleid te voeren, met uiteindelijk inschakeling van deurwaarders. Voor de invordering van waterschapsbelastingen beschikken we over sterke rechtsmiddelen.
- *Liquiditeitsrisico*: het risico dat we over onvoldoende financiële middelen beschikken om aan de directe verplichtingen te voldoen. Dit risico is beheerst omdat we een lening hebben aantrokken gelijk aan de toekomstige financieringsbehoefte.
- *Koersrisico*: we lopen geen risico, want de in bezit zijnde aandelen zijn niet verhandelbaar op de beurs.
- *Valutarisico*: dit risico kan ontstaan bij handelen in verschillende valuta's. We lopen geen valutarisico, omdat we niet in verschillende valuta's handelen.

Financieringsbehoefte

Zoals uit de geprognostiseerde balans in hoofdstuk 17 blijkt verwachten we begin 2025 nog € 135,6 miljoen aan liquide middelen te hebben. Deze worden op de rekening van het Rijk gezet vanwege schatkistbankieren. De mutatie in de liquide middelen bedraagt € 147,8 miljoen en daarmee komt de stand uit op € 12,2 miljoen negatief. We kunnen maximaal € 79 miljoen roodstaan op de rekening courant. Het is nog niet nodig om een lening aan te trekken.

14.3 Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	Stand 01-01-2025	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Stand 31-12-2025
Algemene reserves	15,6	-	-	15,6
Bestemmingsreserves				
Watersysteembeheer	-0,1	-	-11,3	-11,4
Zuiveringsbeheer	-24,6	-	-13,6	-38,2
Wegenbeheer	9,3	-	-1,2	8,1
Afronding	0,1	-	-	-
Totaal	-15,3	-	-26,1	-41,5
Egalisatiereserves				
Erfpachtgronden	2,1	-	-0,7	1,4
Huisvesting	7,4	-	-1,2	6,2
Werven	2,0	-	-0,3	1,7
CO ₂ -emissiereductie	0,7	-	-0,1	0,6
Nazorgfase HWBP-2 projecten	15,1	-	-0,4	14,8
HWBP-projecten	3,3	-	-0,1	3,3
Budgetoverheveling	1,2	-	-	1,2
Afronding	0,1	-	-	-0,1
Totaal	31,9	-	-2,8	29,1
Voorzieningen				
Baggeren	16,6	4,6	-6,5	14,7
Pensioenverplichtingen	1,5	-	-	1,5
Persleidingen en rioolgemaal	9,4	9,0	-1,0	17,4
Wachtgeld voormalig bestuurders	0,1	-	-	0,1
Afronding	-	-	-	-
Totaal	27,6	13,6	-7,5	33,7

Staat van reserves en voorzieningen

We kennen naast een aantal specifieke voorzieningen een drietal verschillende soorten reserves, ieder met een eigen doel:

- De algemene reserve: de reserve is bedoeld voor calamiteiten met grote financiële gevolgen.
- De bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie: om belastingtarieven niet van jaar op jaar te laten schommelen is het wenselijk een instrument te hebben dat voor tariefsegalisatie kan worden ingezet.
- De overige bestemmingsreserves: een deel van het positieve resultaat van de jaarrekening (bijvoorbeeld wegens incidentele inkomsten) kan bestemd worden in verband met exploitatielasten die samenhangen met toekomstige investeringen en/of specifieke maatregelen in de exploitatiesfeer. Deze egalisereserves worden in de toekomst gebruikt om de kosten van investeringen en maatregelen te dekken zodat belastingtarieven minder hoeven te stijgen. Ook deze reserves hebben dus het karakter van tariefsegalisatie.

Egalisereserves

Erfpachtgronden

Door de verkoop van erfpachtgronden vanuit het verleden verminderen de jaarlijkse erfpachtopbrengsten. De inkomsten van de verkopen zijn daarom toegevoegd aan een egalisereserve tot en met 2019. De lagere erfpachtopbrengsten worden gecompenseerd door jaarlijks (tot en met 2029) een deel van de reserve te laten vrijvallen ten gunste van het exploitatiesaldo.

Huisvesting

De verkoopopbrengsten van kantoorpanden worden in de egalisereserve huisvesting gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisereserve huisvesting gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het (hoofd)kantoor in Heerhugowaard. De reserve wordt benut gedurende de periode die gelijk is aan de gemiddelde afschrijvingstermijn van het (hoofd)kantoor. De vrijval vindt plaats tot en met 2035.

Werven

De verkoopopbrengsten van werven worden in de egalisereserve werven gestort. Reserves mogen niet in mindering worden gebracht op de aanschafwaarde van nieuwe investeringen. Daarom wordt de egalisereserve werven gebruikt voor het compenseren van een deel van de kapitaallasten van het wervenplan. De vrijval vindt plaats tot en met 2037.

CO₂-emissiereductie

De egalisereserve CO₂-emissiereductie is opgebouwd uit niet-bestede budgetten uit 2010 en 2011. De reserve wordt gebruikt ter dekking van kapitaallasten van investeringen die specifiek bedoeld zijn om de CO₂-emissie te reduceren.

Nazorgfase HWBP-2-projecten

Voor projecten van HWBP-2 die naar de beheerorganisatie worden overgedragen, is in 2020 een reserve ingesteld voor het onderhoud. Subsidie die voor de opleverde projecten wordt ontvangen, wordt aan deze reserve gedoteerd zodat de jaarlijkse lasten hieruit kunnen worden onttrokken.

HWBP-projecten

Bij HWBP-projecten ontvangen we subsidie per projectfase over de geraamde kosten. Door de risico-opslag die in de raming is opgenomen, kan de subsidie soms hoger uitvallen dan de werkelijke kosten van een projectfase. Volgens de verslaggevingsrichtlijnen moeten we per projectfase het resultaat bepalen. Tot 2021 hanteerden we een andere werkwijze waarbij we het resultaat per afgerond project bepaalden.

Budgetoverheveling

De Kadernota budgetbeheer geeft de keuzemogelijkheid om budgetoverschotten in de exploitatie over te hevelen naar de volgende jaren. Bij de jaarrekening 2022 en 2023 is voorgesteld exploitatiebudgetoverschotten toe te voegen aan de reserve. In het onderstaande overzicht is rekening gehouden met onttrekkingen in 2024, maar nog niet met eventueel aanvullende toevoegingen.

Exploitatiebudget (bedragen x € 1 miljoen)	Effect	Stand 01-01-2025
Ruimtelijke adaptatie	Voldoende water	0,7
Landbouwportaal	Gezond water	0,4
Afronding		0,1
Totaal		1,2

Voorzieningen

Baggeren

De voorziening baggeren is gevormd om schommelingen in de kosten van de baggerwerken te egaliseren. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 4,6 miljoen.

Pensioenverplichtingen in eigen beheer

De voorziening pensioenverplichtingen in eigen beheer is ingesteld om te voorzien in de pensioenverplichting van voormalig bestuurders.

Persleidingen en rioolgemalen

Vanaf 2017 wordt de vervanging van persleidingen en rioolgemalen vanuit de exploitatie betaald. Om de kosten gelijkmatig te verdelen is een voorziening ingesteld. De dotatie aan deze voorziening bedraagt € 9,0 miljoen.

Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders

Deze voorziening is in 2020 gevormd voor voormalig bestuurders die recht hebben op uitkeringen vanuit de wachtgeldregeling.

14.4 Kengetallen

Hieronder zijn enkele kengetallen opgenomen voor het weerstandsvermogen, netto schuldquote, EMU-saldo en verhouding kapitaallasten/begrotingstotaal.

Kengetallen	Begroting 2024	Begroting 2025
Ratio weerstandsvermogen	1,7	1,5
Netto schuldquote	1,5	1,5
EMU-saldo (x € 1mln)	-43,5	-28,2
Wendbaarheid van de begroting	12,9%	11,7%

Zie voor toelichting op weerstandstandsvermogen hoofdstuk 14.1 Weerstandscapaciteit en risicomanagement.

De netto schuldquote geeft de verhouding weer tussen de schulden minus de direct opeisbare bezittingen ten opzichte van onze totale baten.

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Binnen de Europese Unie is het een indicator voor de gezondheid van de overheidsfinanciën.

Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort (ook wel overheidstekort genoemd) van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Om ervoor te zorgen dat het Nederlandse tekort binnen de gestelde norm van 3% blijft, is de Wet Hof vastgesteld.

Hierin is bepaald dat de waterschappen maximaal 0,05% mogen bijdragen aan dit tekort. Voor ons bedraagt deze norm € 53,5 miljoen tekort. Het EMU-saldo valt binnen de EMU-norm. De berekening van ons EMU-saldo is weergegeven in onderstaande tabel.

EMU-saldo	
<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	
EMU-exploitatiesaldo	-28,9
Vermeerderingen investeringen	-117,5
Investingssubsidies en bijdragen van derden	76,3
Verkoop van vaste activa	0,8
Afschrijvingen	34,9
Afronding	0,1
Invloed investeringen	-5,4
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	13,6
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-7,5
Invloed voorzieningen	6,1
Boekwinst en verlies uit deelnemingen en aandelen	-
EMU-saldo	-28,2

Voor de wendbaarheid van de begroting hanteren we een norm van maximaal 30% van de kapitaallasten in onze exploitatiebegroting. Dit geeft aan in hoeverre een deel van onze kosten vastligt. In de begroting komen we uit op 11,7% en daarmee vallen de kapitaallasten ruim onder de norm.

Gemiddelde lastendruk voor meerpersoonshuishoudens

In het begrotingsjaar 2025 bedraagt de gemiddelde lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning € 503,08. Hierbij wordt uitgegaan van een WOZ-waarde van € 370.000. Het landelijk gewogen gemiddelde over 2024 bedroeg € 448,-. Dit betekent een procentueel verschil van 12,3% en komt grotendeels door de belastingstijging in 2025 en het verschil in gebiedskenmerken tussen de waterschappen onderling.

Onderlinge samenhang kengetallen

De ratio weerstandsvermogen laat zien dat we een buffer hebben om de financiële gevolgen op te vangen van risico's die zich voordoen. Dit voorkomt dat de lastendruk in enig jaar fors stijgt als risico's optreden. We zijn een kapitaalintensieve organisatie en vinden het van belang dat onze lasten niet te veel naar de toekomst schuiven zodat het ook dan betaalbaar blijft. Daarnaast willen we wendbaar blijven en zijn voldoende liquide middelen nodig om aan onze betalingsverplichtingen te voldoen. De kengetallen kapitaallasten/begrotingstotaal, EMU-saldo en netto schuldquote laten zien dat we voldoen aan de normen.

Financiële begroting

Voor de uitgangspunten en normen verwijzen we naar paragraaf 1.3 Uitgangspunten en normen.

15. Baten en lasten

Exploitatie (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening	Begroting	
		2023	2024	2025
Waterveiligheid	Kosten	56,9	65,9	70,9
	Opbrengsten	-8,9	-8,6	-7,0
	Afronding	-	-	-
	Netto	48,0	57,3	63,9
Voldoende water	Kosten	74,3	79,7	85,3
	Opbrengsten	-2,7	-0,8	-1,0
	Afronding	-0,1	-0,1	-
	Netto	71,5	78,8	84,3
Gezond water	Kosten	10,6	8,3	12,6
	Opbrengsten	-0,6	-0,1	-0,2
	Afronding	-	-	-
	Netto	10,0	8,2	12,4
Schoon water	Kosten	126,3	112,8	119,5
	Opbrengsten	-13,9	-7,0	-6,9
	Afronding	-	-	-
	Netto	112,4	105,8	112,6
Veilige (vaar)wegen	Kosten	18,1	18,6	1,0
	Opbrengsten	-3,2	-10,3	-
	Afronding	-0,1	-	-
	Netto	14,8	8,3	1,0
Crisisbeheersing	Kosten	3,2	3,0	3,3
	Opbrengsten	-	-	-0,3
	Afronding	-	-	-
	Netto	3,2	3,0	3,0
Bestuur en organisatie	Kosten	53,0	54,1	54,2
	Opbrengsten	-26,4	-14,9	-14,4
	Afronding	-	-	-
	Netto	26,6	39,2	39,8
Afronding		-0,1	-	0,2
Totaal kosten		342,3	342,4	347,0
Afronding		-	-0,1	-
Totaal opbrengsten		-55,7	-41,8	-29,8
Afronding		-	-	-
Totaal netto		286,6	300,6	317,2
Dotaties en onttrekkingen aan bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie		-35,4	-26,5	-26,1
Waterschapsbelastingen		-248,5	-274,0	-291,1
Afronding		-0,1	-0,1	-
Totaal ('-' is voordelig)		2,6	-	-

15.1 Overzicht dekkingsmiddelen

Dekkingsmiddelen <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	2023	2024	2025
Belastingopbrengsten	248,5	274,0	291,1
Dividenden	4,7	4,1	4,8
Saldo van de financieringsfunctie (rentebaten – rentekosten)	6,7	-0,1	-2,0
<i>Overige algemene opbrengsten</i>			
Leges	2,0	1,4	1,5
Verkoop van goederen	1,4	1,9	2,1
Opbrengsten uit grond en water	2,1	1,7	1,9
Overige diensten voor derden	7,7	7,8	6,8
Afronding	-	-	-0,1
Totaal dekkingsmiddelen	273,1	290,8	306,1

We verwachten geen last voor de vennootschapsbelasting. Het bedrag aan onvoorzien bedraagt € 1,0 miljoen.

15.2 Incidentele baten en lasten

De volgende incidentele baten- en lasten zijn opgenomen in de volgende effecten:

Incidentele baten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	JR2023	B2024	B2025
Schoon water	-	-	-
Bestuur en organisatie	25,1	9,1	-
Veilige (vaar)wegen	-	5,7	-
Totaal	25,1	14,8	-

Toelichting incidentele baten

In de begroting 2025 hebben we géén incidentele baten geïdentificeerd.

Incidentele lasten <i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	JR2023	B2024	B2025
Waterveiligheid	0,8	-	0,9
Schoon water	1,9	-	-
Voldoende water	5,0	-	-
Bestuur en organisatie	-	-	-
Veilige (vaar)wegen	0,2	5,7	-
Totaal	7,9	5,7	0,9

Toelichting incidentele lasten

Vanwege de schade als gevolg van de stormen in combinatie met het hoogwater in het IJssel- en Markermeer van eind 2023 en begin 2024 hebben we € 0,9 miljoen hogere kosten voor (schade-) herstelwerkzaamheden. De waterstand was voor het eerst in 50 jaar zo hoog. De combinatie stormen en hoogwater maakt dat we deze post aanmerken als een incidentele post die het begrotingsaldo incidenteel beïnvloedt.

Het verschil tussen de incidentele baten- en lasten in de begroting 2025 ten opzichte van de begroting 2024 en jaarrekening 2023 wordt veroorzaakt door de herziening van de BBVW per 1 januari 2025. Bij het beoordelen van incidentele baten- en lasten in de begroting 2025 hebben we gebruikgemaakt van de Notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV. Hierdoor is in de begroting 2025 sprake van lagere incidentele baten- en lasten.

16. Investerings

In onderstaande tabel worden de investeringen per effect weergegeven.

Investerings naar effect (bedragen x € 1 miljoen)		Investerings		
		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Waterveiligheid	Kosten	75,6	129,2	77,3
	Opbrengsten	-74,7	-120,8	-74,6
	<i>Afronding</i>	-0,1	-	-
	Netto	0,8	8,4	2,7
Voldoende water	Kosten	15,0	3,2	5,2
	Opbrengsten	-0,8	-	-0,5
	<i>Afronding</i>	0,1	-0,1	-0,1
	Netto	14,3	3,1	4,6
Gezond water	Kosten	0,8	1,5	2,8
	Opbrengsten	-0,1	-0,2	-0,6
	<i>Afronding</i>	-0,1	-0,1	-
	Netto	0,6	1,2	2,2
Schoon water	Kosten	31,4	39,0	29,5
	Opbrengsten	-2,5	-0,5	-0,5
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	Netto	28,9	38,5	29,0
Bestuur en organisatie	Kosten	2,0	2,1	2,7
	Opbrengsten	-	-	-
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	Netto	2,0	2,1	2,7
<i>Afronding</i>		-	-0,1	-
Totaal uitgaven		124,8	174,9	117,5
<i>Afronding</i>		-	-	-0,1
Totaal inkomsten		78,1	-121,5	76,3
<i>Afronding</i>		-	-0,1	-
Totaal netto		46,7	53,3	41,2

Het totaal aan investeringen in het begrotingsjaar 2025 bedraagt € 41,2 miljoen. Van alle investeringen aan het begin van het begrotingsjaar is € 34,1 miljoen reeds gestart en worden voor € 7,1 miljoen aan investeringen in het lopende begrotingsjaar gestart. De investeringen zijn toegelicht onder de effecten in de hoofdstukken 2 tot en met 8.

Bij de investeringen houden we rekening met een realisatiepercentage dat afhankelijk is van de fase van een project. Een project in de voorbereidingsfase heeft bijvoorbeeld een lager realisatiepercentage dan een project in de uitvoeringsfase. De kapitaalslasten zijn berekend met een investeringsplafond van € 40 miljoen per jaar op basis van ervaringscijfers. Als dit plafond niet toereikend is, leidt dit in de toekomst tot hogere rente- en afschrijvingskosten. Deze worden meegenomen in het toekomstige MJP. Via de concernrapportages wordt het algemeen bestuur tussentijds geïnformeerd over de voortgang en uitgaven van de investeringen.

We onderkennen investeringsrisico's waarbij de subsidie onzeker is. Het komt voor dat de afstemming met de subsidiegever over het toekennen van de subsidie moeizaam verloopt en we het risico lopen dat een deel van de aangevraagde subsidie niet wordt toegekend. Dit is actueel bij het project Markermeerdijken binnen het effect Waterveiligheid. Als het risico zich in het jaar voordoet dan betekent dit dat de investeringsuitgaven waarvoor geen subsidie wordt ontvangen zorgen voor extra jaarlijkse kapitaallasten vanaf het volgende jaar over een periode van 30 jaar. Wanneer we voldoen aan de subsidieregeling wordt het project volledig gesubsidieerd en resulteert dit niet in extra kapitaallasten.

17. Gepronosticeerde balans

Activa (bedragen x € 1 miljoen)	31-12- 2024	31-12- 2025
<i>Vaste activa</i>		
1. (Im)Materiële vaste activa	466,1	471,5
2. Financiële vaste activa	2,5	2,5
<i>Vlottende activa</i>		
3. Liquide middelen	135,6	-
4. Kortlopende vorderingen en overlopende activa	258,2	318,8
<i>Afronding</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>
Totaal	862,3	792,9

Passiva (bedragen x € 1 miljoen)	31-12- 2024	31-12- 2025
<i>Vaste passiva</i>		
5. Eigen vermogen		
5.1 Algemene reserves	15,6	15,6
5.2 Bestemmingsreserves tariefseglisatie	-15,3	-41,5
5.3 Overige bestemmingsreserves	31,9	29,1
6. Voorzieningen	27,6	33,7
7. Vaste schulden	755,9	689,2
<i>Vlottende passiva</i>		
8. Liquide middelen	-	12,2
9. Netto vlottende schulden en overlopende passiva	46,7	54,5
<i>Afronding</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>
Totaal	862,3	792,9

Afkortingen

AI	Artificial Intelligence
AMMD	Alliantie Markermeerdijken
BBVW	Besluit Begroting en Verantwoording Waterschappen
BIO	Baseline Informatieveiligheid Overheid
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BV	Besloten vennootschap
BZB	Basiszuiveringsbeeld
Cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBO	Crisisbeheersingsorganisatie
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CER	Critical Entities Resilience
CING	Crisisbeheersing in de genen
CO ₂	Koolstofdioxide
CSA	Crisisgerichte systeemanalyse
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
EU	Europese Unie
GR	Gemeenschappelijke regeling
HHNK	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
HULOK	Hensbroek, Ursem, Langereis, Opmeer, Koggenland
HRSA	Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
HWH	Het Waterschapshuis
IBA	Individuele behandeling van afvalwater
IBP	Informatiebeleidsplan
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
KEP	Klimaat- en energieprogramma
KRW	Kaderrichtlijn Water
LBO	Landelijke Beoordeling op basis van Overstromingskansen
MJP	Meerjarenperspectief
MVO	Maatschappelijk verantwoorde overheid
NIS2	Network and Information Security 2 Directive
NVO	Natuurvriendelijke oevers
NWB	Nederlandse Waterschapsbank
NWO	Niet Waterkerend Object
PPLG	Provinciaal Programma Landelijk Gebied
PRIO!	Programma Rechtmatige Inkopende Organisatie
RES	Regionale energiestrategie
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAMP	Strategisch Assetmanagementplan
SDI	Slibdrooginstallatie
UvW	Unie van Waterschappen
VBK	Verbetering boezemkades
ve	Vervuilingseenheden
VIC	Verbijzonderde interne controle
VTH	Vergunningen, toezicht en handhaving
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën
Woo	Wet open overheid
WOZ	Waardering onroerende zaken

Uitvoeringsinformatie

Inleiding

De voorliggende uitvoeringsinformatie is bedoeld ter verdieping. Met tabellen en staten, geeft dit document meer inzicht in de financiële achtergronden van de begroting. Daarnaast wordt het document gebruikt bij de informatieverstrekking aan derden (CBS) en de bedrijfsvergelijking met andere waterschappen. Voor dit laatste punt biedt de Waterschapsspiegel meer detailinformatie.

Kosten en opbrengstesoorten

Kostensoorten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Kostensoorten	Verbijzondering kostensoorten			
Rente en afschrijvingen	Externe rentelasten	5,9	5,2	5,0
	Interne rentelasten	-	-	-
	Afschrijvingen van activa	32,8	33,2	34,9
	Afschrijving van boekverliezen	0,1	5,9	0,8
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	38,8	44,3	40,7
Personeelslasten	Salarissen huidig personeel en bestuurders	60,3	74,2	80,4
	Sociale premies	16,8	18,7	20,5
	Overige personeelslasten	3,1	3,1	3,5
	Personeel van derden	12,7	10,0	11,1
	<i>Afronding</i>	0,1	-	-
	<i>Subtotaal</i>	93,0	106,0	115,5
Goederen en diensten van derden	Duurzame gebruiksgoederen	7,5	6,2	3,4
	Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	5,5	6,0	5,9
	Energie	56,0	32,9	25,6
	Huren en rechten	1,0	1,2	4,3
	Leasebetalingen operational lease	0,1	0,1	0,1
	Verzekeringen	1,2	1,0	1,1
	Belastingen	2,3	1,0	1,0
	Onderhoud door derden	61,4	70,1	66,9
	Overige diensten door derden	38,7	42,1	47,3
	<i>Afronding</i>	-0,1	-0,1	-0,1
	<i>Subtotaal</i>	173,6	160,5	155,5
Bijdragen aan derden	Bijdragen aan het Rijk	13,7	12,4	12,4
	Bijdragen aan openbare lichamen	5,3	4,2	5,8
	Bijdragen aan bedrijven	1,1	-	1,6
	Bijdragen aan overigen	1,0	1,1	1,1
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	21,1	17,7	20,9
Toevoegingen voorzieningen en onvoorzien	Toevoegingen aan voorzieningen	13,6	13,1	13,6
	Onvoorzien	-	1,0	1,0
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	13,6	14,1	14,6
<i>Afronding</i>		-	-	-
Subtotaal kostensoorten		340,1	342,6	347,2

Opbrengstensoorten (bedragen x € 1 miljoen)		Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Opbrengstsoorten	Verbijzondering opbrengsten			
Financiële baten	Externe rentebaten	-12,6	-5,1	-3,0
	Interne rentebaten	-	-	-
	Dividenden en bonusuitkeringen	-4,7	-4,1	-4,8
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-17,3	-9,2	-7,8
Personeelsbaten	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	-0,9	-	-0,1
	Uitlening van personeel	-0,6	-0,5	-0,5
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-1,5	-0,5	-0,6
Goederen en diensten aan derden	Opbrengst uit grond en water	-2,0	-1,7	-1,9
	Opbrengst uit overige eigendommen	-	-	-
	Diensten voor derden	-9,7	-9,2	-8,2
	Verkoop van grond	-1,3	-1,8	-2,0
	Verkoop van overige goederen	-0,1	-0,1	-0,1
	<i>Afronding</i>	-0,1	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-13,2	-12,8	-12,2
Bijdragen van derden	Bijdragen van de Europese Unie	-0,1	-	-
	Bijdragen van het Rijk	-14,4	-5,7	-5,7
	Bijdragen van provincies	-0,5	-	-
	Bijdragen van overige openbare lichamen	-4,6	-8,0	-0,5
	Bijdragen van overigen	-	-0,2	-0,1
	<i>Afronding</i>	-	-	-
	<i>Subtotaal</i>	-19,6	-13,9	-6,3
Waterschapsbelastingen	Waterschapsbelastingen	-248,5	-274,0	-291,1
Interne verrekeningen	Interne verrekeningen	-0,4	-0,2	-0,3
Onttrekking voorzieningen	Onttrekkingen/vrijval voorzieningen	-	-	-
<i>Afronding</i>		-0,1	-	-
Subtotaal inkomstensoorten		-300,6	-310,6	-318,3
<i>Afronding</i>		-	-0,1	-
Exploitatiesaldo		39,5	31,9	28,9
Reserves ¹	Toevoegingen aan reserves	2,6	-	-
	Onttrekkingen aan reserves	-39,5	-32,0	-28,9
<i>Afronding</i>		-	0,1	-
Resultaat		2,6	-	-

Toelichting bijdragen aan derden (begrotingssubsidies)

Hieronder zijn subsidies opgenomen waarvoor geen subsidieregeling is getroffen. Het opnemen van deze subsidie in de begroting is een voorwaarde om te kunnen werken met een 'begrotingssubsidie' zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht. Op deze manier kunnen we na de begrotingsvaststelling de subsidie rechtmatig aan de stichting verlenen.

- Subsidie Stichting Promotie Beemster Werelderfgoed: € 7.000.

¹ Dit zijn zowel de algemene reserves, bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie als de overige bestemmingsreserves.

Netto kosten per beleidsproduct

Conform de Waterschapswet zijn in de begroting de netto-kosten toegerekend aan effecten.

Naast deze indeling zijn de netto-kosten ook gerelateerd aan de beleidsproducten. In onderstaand overzicht zijn de netto-kosten per beleidsproduct weergegeven. Naast dat dit informatie geeft op een lager aggregatieniveau is dit inzicht eveneens van belang voor de bedrijfsvergelijkingen.

Beleidsproduct (bedragen x €1 miljoen)	Begroting 2025
01 Eigen plannen	33,1
02 Plannen van derden	3,9
03 Beheersinstrumenten waterkeringen	2,6
04 Aanleg en onderhoud waterkeringen	53,8
05 Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0,7
06 Beheersinstrumenten watersystemen	3,9
07 Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	28,3
08 Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	9,3
09 Beheer hoeveelheid water	34,9
10 Calamiteitenbestrijding watersystemen	1,6
11 Monitoring watersystemen	9,3
12 Getransporteerd afvalwater	19,8
13 Gezuiverd afvalwater	53,0
14 Verwerkt slib	23,8
15 Afvalwaterbehandeling door derden	11,6
17 Aanleg en onderhoud wegen	0,3
18 Wegenverkeersregeling en verkeersveiligheid	0,1
20 Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0,4
21 Verkeersregeling en verkeersveiligheid vaarwegen en havens	-
23 Vergunningen en meldingen	2,7
25 Toezicht	4,3
26 Handhaving	-
31 Belastingheffing	7,7
32 Invordering	4,3
33 Bestuur	2,0
34 Externe communicatie	4,8
<i>Afronding</i>	-
Subtotaal primaire beheerproducten	316,2
99 Direct op taakveld (incl. Waterschapsbelasting)	-316,2
<i>Afronding</i>	-
Totaal	-

